A BUDAPESTI V. KERÜLETI

M. KIR. ÁLLAMI FŐGIMNÁZIUM

LVIII-ik

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1915—1916-IK ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZZÉTESZI

JACOBI KÁROLY,

IGAZGATÓ

BUDAPEST.

1916.

1976

B373/36
1409 I

B/1881

Ex
Bibl. Civ.
Budapesti-
ensis

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

I.

ISKOLÁNK ÉS A HÁBORÚ.

A második év is vége felé közeledik, amióta a háború pusztító démona reászabadult a világra. Két teljes iskolai év, súlyos megpróbáltatások nehéz két esztendeje nekünk is, akik itthon feszítettük meg erőinket, hogy fenntartsuk a művelődésnek a világdúló viharban recsegő-ropogó alkotmányát, amíg véreink a harcmezőn vítták nagy küzdelmeiket az ellenséggel. Eléggé fel nem mérhető szerencse, hogy az oktatás-nevelés munkája, mely jövendőnk biztosítására a nagy harcokkal vetekedik fontosságban, a nehéz viszonyokhoz mérten kielégítő sikerrel folyhatott a világfelfordulás idején is, és hogy csupán e munkának nehezebbé váltáról, nem pedig fennakadásáról kell szólanunk a nagy küzdelem folyása idején.

Hogy a világháború eseményei mily befolyást gyakoroltak iskolánk életére a lefolyt két háborús tanév alatt, arról a nm. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr erre vonatkozó rendeletének (14,092—1916. sz.) pontjait követve a következőkben adhatunk számot.

I. Minthogy iskolánk épületét a hadügyi kormány katonai elszállásolás céljaira foglalta le, az 1914—1915. iskolai évet idegen helyen, a VI. ker. áll. főreáliskola épületében kezdettük. Mivel pedig ott a délelőtti órákban a főreáliskolai tanítás folyt, a mi tanóráink a délutáni időre nyertek beosztást. Szerencsére ez az állapot igen rövid ideig, mindössze két hétig tartott, mert intézetünk épületéből a hadügyi kormány a katonaságot kivonta s így már szeptember végén újra visszatérhettünk otthonunkba. Azóta itt folyt a tanítás úgy a mult, mint az idei egész tanéven át minden nagyobb zavar és fennakadás nélkül. A rendestől eltérő változást csupán az okozott, hogy a délutáni időben az V. ker. főreáliskola foglalta le termeinket a maga céljaira. Ezért, mivel délután két órától kezdve az épületben újból tanítás folyt s közben a tantermeket tisztogatni és szellőztetni kellett, mi csak 12-ig taníthattunk. Ennek következtében némi órareduкció vált szükségessé. Ennek alkalmazásánál az a szempont volt irányadó, hogy lehetőleg csak a nagyobb óraszámú tárgyak órái redukáltassanak, s hogy a VIII. osztályban az érettségi vizsgálat tantárgyait az óraszám leszállítása ne érje. Mivel az alsó osztályokban a tanítás a rendes óraszám mellett is hetenkint kétszer 12 órakor végződött, s mivel tornatanárunk hadbavonulása folytán a tornatanítás a háború kezdete óta szünetel, az alsó osztályokban mindössze heti két, a felső osztályokban pedig heti 4 óra

elmaradásáról volt csupán szó. Minthogy pedig a tanítás menetét ezen kívül semmi más körülmény nem zavarta, a tananyag minden megrövidítés nélkül is jól el volt végezhető. Némi megrövidítést legfeljebb a tanévnek úgy a mult iskolai évben, mint az idén is a rendesnél korábbi befejezése tett szükségessé. Kétségtelen, hogy a tanítás eredményét mindez sokkal kevésbé veszélyeztette és befolyásolta, mint a tanítók nagy száma az egyes osztályokban.

Természetes, hogy az épületnek két intézet által való használata semmiképen sem vált a berendezés épségének javára. E tekintetben intézetünk berendezése a lefolyt két tanév alatt többet szenvedett, mint előzőleg 8—10 esztendő alatt.

II. A tanári testületből négy tanárnak mindjárt a háború kitörésekor hadba kellett vonulnia.

Csorba Károly tornatanár mint népfölkelő vonult be. Hosszabb ideig mint ütközet-vonatparancsnok volt beosztva s ezen minőségében kitüntetve magát a II. osztályú ezüst vitézségi érmet kapta. Utóbb Lembergbe vezényelték. Jelenleg, tényleges katonai szolgálati rangját visszanyerve az északi harctéren működik mint népfölkelő-hadnagy.

Haszler Károly tanár póttartalékos gyanánt vonult be, de csak a harcvonal mögötti szolgálatra alkalmasnak minősítve irodai szolgálatot teljesített; majd felmentetett a katonai szolgálat alól s a Barcsay-utcai főgimnáziumba nyert beosztást. Jelenleg is ott tanít.

Dr. Marczinkó Ferenc r. tanár, a kassai 9. honvéd gyalogezred tartalékos hadnagya 1914 októberében Przemysl ostrománál orosz fogságba került. Jelenlegi tartózkodási helye a szibériai Pjestyanka, Tsita mellett.

Schmiedt Alajos r. tanár mint népfölkelő hadnagy vonult be s a háború első évében a pécsi katonai alreáliskolához osztották be tanári minőségben. Közben főhadnaggyá lépett elő s előbb az északi, majd az olasz harctérre vezényeltetve itt súlyosan megsebesült, hősies magaviseleteért a III. o. katonai érdemkeresztet kapta és hadseregparancsnoka napi parancsban névszerint való dicsérettel tüntette ki őt.

Ezen négy kartársunk bevonulása folytán helyettük semmiféle más tanerő nem vált szükségessé, minthogy a fentebb jelzett óraredukció körülbelül megfelelt négy tanár óraszámának. Az itthonmaradt tanárok óraszáma *Gyulay Dezső* kollegánknak a tank. főigazgatóság által az I. ker. főgimnáziumhoz történt ideiglenes beosztása után is csak mérsékelten emelkedett.

A tanári testület tőle telhető módon iparkodott megfelelni mindazoknak a feladatoknak, amelyek a háborúval kapcsolatban keletkeztek. Az iskolán belül a sokféle gyüjtés eszközlése, különböző háborús jótékonycélú iskolai ünnepségek rendezése, a hadbavonuló tanulóknak rendkívüli időben tartott vizsgálatai a szokottnál nagyobb mértékben vették igénybe a tanárok munkásságát.

A tanítás keretein belül is sokféle kapcsolatban érvényesültek a háborús vonatkozások. Iparkodtunk az egyes tantárgyakban a háborúval kapcsolatba hozható események útján ráterelni a tanulók figyelmét a háború eseményeire s őket azok kapcsolatairól felvilágosítani. Természetszerűleg erre a történettanításban nyílt legtöbb alkalom, melynek keretén belül több ízben összefüggő előadásban is kifejtettük a világháború okait, vázoltuk lefolyását. A magyar nyelv tanárai a háborúval kapcsolatos tárgyú dolgozatokkal iparkodtak hasonló célt elérni. Általában mondhatni, hogy a tanulók ismeretei a háború eseményeiről meglepően szélesek, bizalmuk pedig végső győzelmünket illetőleg törhetetlen.

Habár iskolánk a saját céljaira háborús emléktárgyakat nem gyüjtött, a tanári testület magáévá tett és buzgón támogatott minden olyan akciót, melynek célja ilyen gyüjtés volt. Így különösen szép sikerrel járt a háborús eseményekkel kapcsolatos írásbeli emlékek gyüjtése, melyet a Nemzeti Múzeum felhívására buzgón felkaroltunk. A tanulóifjúság nagy szorgalommal gyüjtötte a háborúnak írott és nyomtatott emlékeit és ezen az úton a Nemzeti Múzeum könyvtárában létesített hadigyűjteményt igen becses emlékekkel gyarapítottuk. Az ellenséges országokból s az ellenség által hosszabb-rövidebb ideig megszállott területekről származó kiáltványok, röpiratok és a háborús intézkedéseknek legkülönbözőbb hazai emlékei jutottak tanulóink révén a Nemzeti Múzeum gyüjteményébe. A Nemzeti Múzeum igazgatósága a gyüjtésben kiválóbb buzgalmat kifejtő tanulóinknak szóval s írásban is kifejezte köszönetét *dr. Szentpétery Imre* tanár útján, ki ezen gyüjtés ügyét intézte és a közvetítést végezte.

Hasonlóképen kivette részét a tanári testület minden, a háborúval kapcsolatos segélyakcióból is. Mindjárt a háború kitörése után, az 1914—15. tanév elején elhatározta a testület, hogy fizetésének bizonyos százalékát havonkint a háborúval kapcsolatos jótékony célra adja. Ez a havi járulék 1914 szeptemberétől 1916 júniusáig olyan összeget eredményezett, amelyből a jelzett idő alatt a tanári kar összesen 1566 koronát fordíthatott a háborúval kapcsolatos célokra. Nevezetesen a befolyt összegből

a Hadsegélyző Hivatalnak beszolgáltattunk	640	K-t,
a Tanárok özv. és árv. segélyző egyesületének	300	«
a kárpáti iskolára	75	«
a hadból hazatérő egyetemi hallgatók segítő alapja javára	25	«
Franciaországban internált honfitársaink segítésére...	26	«
a IV. hadikölcsönre ugyanezen alapból jegyeztünk....	500	«

Ezenkívül a tanári testület az I. hadikölcsönből összesen 2700 koronát jegyzett akként, hogy a jegyzett összegek a tanárok fizetéséből törlesztettek.

A tanároknak a háborúval kapcsolatban az intézeten kívül kifejtett

tevékenysége három tanártársunknak (*Ady Lajos*, *Glatz Ferenc* és *Szőts Gyula)* a postai csomagok átvizsgálására rendelt bizottságban való közreműködéséből s *Gyulay Dezső* és *Szőts Gyula* tanároknak közgyámi munkásságából állott.

III. Tanulóifjúságunknak a háborúval kapcsolatos szerepléséről a következő adatok szólnak.

A háború első évében, az 1914—15. tanév folyamán a VIII. osztályból két tanuló jelentkezett önként hadiszolgálatra, kik besoroztatván, be is vonultak. Ezek egyike, *Kolos Imre* önkéntes az északi harctéren hősi halált szenvedett, ifjú életét áldozva fel hazája védelmében.

Az elrendelt népfelkelő-szemlék alkalmával sorozás útján bevált az 1914—15. tanévben 17, az 1915—16. tanévben pedig 25 tanítványunk. Az előbbiek részben már a különböző harctereken teljesítenek szolgálatot, az utóbbiak bevonulása küszöbön áll.

Intézetünk régibb tanulóira vonatkozólag, akik hadbavonultak, az adatok gyüjtését már a mult iskolai év folyamán megkezdettük, felszólítást intézve a rájuk vonatkozó adatok beküldése iránt. Azonban a beküldött adatok elégtelensége miatt az erről szóló kimutatás közlését későbbi időre kell halasztanunk.

Dicséretes buzgósággal vett részt tanulóifjúságunk azokban a gyüjtésekben, melyeknek célja valamely háborús intézmény támogatása volt. A gyüjtések főbb eredményei a következők voltak:

katonáink 1914. évi karácsonyára	500	K
Diákfalvára a tanulók közt eszközölt gyüjtésből	1278	«
ugyanazon célra a VII. oszt. művészettörténeti előadásainak jövedelme	172	«
elesett vagy harcképtelen katonák nyomorék gyermekeinek nevelésére	45	«
hadsegélyző bélyegekből	120	«
Illés György III. o. t. egy szegény diák segélyezésére heti 2 K; ennek összege	50	«
a Bolgár Vöröskereszt-egyesületnek	45	«
összesen	2210	K

Gyüjtöttek tanulóink szederlevelet s csalánt is, de az utóbbinak gyüjtése a hozzánk elkésve érkezett felhívás folytán csekély eredménnyel járt. Ellenben sikeresen szerepeltek a tanulók különböző társadalmi akciókban. A VII. osztály tanulói művészettörténeti előadásokat, az V. B. osztály tanulói pedig iskolai hangversenyt rendeztek, melyeknek bevétele összesen 332 koronát eredményezett különböző, részben háborús jótékony célokra. *Virág Oszkár* tanár felügyelete és *Lax Szalvátor* tanárjelölt vezetése alatt tevékenyen gyakorolták tanítványaink a cserkészetet is és ezen minőségükben több ízben segédkeztek a Mentő- és a Vöröskereszt-egyesületnek a sebesült katonák szállításában.

A háborúnak a tanulmányi előmenetelre, szorgalomra, viseletre, vallásos és erkölcsös érzületre gyakorolt befolyása tekintetében semmi feltünőbb jelenség nem merült fel. Minthogy iskolánk munkásságát a háború nem zavarta meg nagyobb mértékben, a tanulóifjúság pedig a viszonyokhoz elég jól alkalmazkodott, az iskolai élet nagyjában és egészében megmaradt a rendes kerékvágásban. Az eleintén támadt zavarok okai is lassankint ki voltak küszöbölhetők.

Iskolai egyesületeink közül az Ifj. Önképzőkör néhány háborús vonatkozású előadással kapcsolódott bele az események folyásába. Nagyobb hatása volt a háborúnak az Ifj. Segítő Egyesületre, mely természetszerűleg nagyobb mértékben volt most igénybe véve a segítségre szoruló tanulók nagyobb száma miatt, mint más időkben. A segítő egyesület alapjából az első hadikölcsönre 20,000 koronát jegyzett az intézet.

A szokásosnál nagyobb arányokat vett a háború alatt a szülők érintkezése is az iskolával. A családfők hadbavonulása folytán nehézzé vált családi viszonyok és a családi nevelésnek emiatt beálló fogyatékossága szükségessé tette a szülőknek az iskolával a szokásosnál gyakoribb érintkezését. Az igazgatóság és a tanári testület minden alkalommal a legszívesebben szolgált tanáccsal és iparkodott könnyíteni a szülők nehéz helyzetén.

IV. Tanulóink létszámára, mely békés időben is maximális volt, a háború csak azért nem gyakorolhatott nagyobb befolyást, mert ebben a tekintetben már jóformán a lehetetlenség határáig érkeztünk. Felvételre jelentkező tanuló bőségesen volt az egész idő alatt. A kárpáti harcok és az orosz betörés idején az északi vidékekről több tanuló jött felvételt kérni s ezeknek felvételét az intézet mindenképen lehetővé tenni iparkodott. A magántanulók száma az utóbbi években intézetünknél általában csökkenő lévén, e tekintetben a háború sem okozott nagyobb változást. Aránylag sok volt az olyan magántanuló, akik hadbavonulásuk folytán igyekeztek az önkéntességre jogosító bizonyítványt megszerezni.

Az 1915—16. tanév végén iskolánkban is kurzus nyílt a bevonulás előtt álló, vagy pedig ilyen célból a harctérről szabadságolt, VII. osztályt végzett tanulók számára a VIII. o. tananyagából, hogy az érettségi vizsgálat azok számára is lehetővé tétessék. A kurzuson 36 tanuló vett részt.

II.

A COMPENSATIVUS PROJECTIO.

Geodæsiai tanulmány.

1. A leképezés törvénye és a torzulások kifejezései. A Föld mathematikailag definiált felülete a Bessel-féle sphæroid, melynek méretei (*Helmert:* «Höhere Geodæsie» I. Mathematische Theorien Leipzig)

$$a = 6377{\cdot}40 \text{ km } [3{\cdot}804643], \quad b = 6356{\cdot}08 \text{ km } [3{\cdot}803089],$$
$$e^2 = 0{\cdot}006674 \; [0{\cdot}824410-3].$$

A felület $\varphi\lambda$ geogr. coordinátákkal adott pontjának a síkon egy pont felel meg oly módon, hogy coordinátáit $\xi = f_1(s, t)$, $\eta = f_2(s, t)$ analitikai függvények fejezik ki, amelyek a leképezendő terület határain belül s és t szerint differentiálhatók. A coordinátarendszer kezdőpontja a $\varphi_0\ \lambda_0$ pont képe a síkon, a ξ tengely a meridián képe, az η tengely a φ_0 parallelkör képének λ_0 pontjához tartozó érintőjébe esik. s és t definitiói:

$$s = \int_{\varphi_0}^{\varphi} R_\varphi d\varphi, \quad t = N_0 \cos \varphi_0 (\lambda - \lambda_0),$$

hol R_φ és N_φ a $\varphi\lambda$ ponthoz tartozó főgörbülési radiusok.

A felület leképezéséből származó torzulásokra vonatkozó megállapodások (*Tissot-Hammer:* Die Netzentwürfe geographischer Karten, Stuttgart) szerint a távolságbeli eltérések az egységtől másodrendű, a szögtorzulások harmadrendű mennyiségek s és t függvényeiben. Ha f_1 és f_2 függvények szerkezetüknél fogva ezen követelményeknek megfelelnek, akkor a torzulások meghatározásánál a meridiánellipsis «e» numerusos excentricitása a természetüknél fogva csekély értékű torzulásokra legfeljebb másodrendű kicsiny mennyiségekkel gyakorolhat befolyást, úgyhogy itt e elhanyagolásával a Föld (R radiussal bíró) gömbnek tekinthető.

ds, illetőleg dt-vel jelölve a meridián és parallelkör ívdifferentiáljait, a távolságbeli torzulás a meridián irányában

$$k = \left[\frac{\left(\frac{\partial \xi}{\partial s}\right)^2 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial s}\right)^2}{\left(\frac{\partial x}{\partial s}\right)^2 + \left(\frac{\partial y}{\partial s}\right)^2 + \left(\frac{\partial z}{\partial s}\right)^2} \right]^{1/2}$$

a parallelkörön

$$h = \left[\frac{\left(\frac{\partial \xi}{\partial t}\right)^2 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial t}\right)^2}{\left(\frac{\partial x}{\partial t}\right)^2 + \left(\frac{\partial y}{\partial t}\right)^2 + \left(\frac{\partial z}{\partial t}\right)^2} \right]^{1/2}.$$

Minthogy

$$\frac{\partial x}{\partial s} = \frac{\partial x}{\partial \varphi}\,\frac{\partial \varphi}{\partial s}, \quad \frac{\partial x}{\partial t} = \frac{\partial x}{\partial \lambda}\cdot\frac{\partial \lambda}{\partial t}; \cdots;$$

a gömb $x = R\cos\varphi\cos\lambda$, $y = R\cos\varphi\sin\lambda$, $z = R\sin\varphi$, $s = R(\varphi - \varphi_0)$, $t = R\cos\varphi_0(\lambda - \lambda_0)$, $r = R\cos\varphi$ egyenleteiből:

$$\left(\frac{\partial x}{\partial s}\right)^2 + \left(\frac{\partial y}{\partial s}\right)^2 + \left(\frac{\partial z}{\partial s}\right)^2 = R^2$$

$$\left(\frac{\partial x}{\partial t}\right)^2 + \left(\frac{\partial y}{\partial t}\right)^2 + \left(\frac{\partial z}{\partial t}\right)^2 = \frac{R^2\cos^2\varphi}{R^2\cos^2\varphi_0} = \frac{r^2}{r_0^2},$$

ha r és r_0 a φ, illetőleg φ_0 parallelkör radiusa. Igy tehát a távolságban létesülő torzulások számára a

$$k = \left[\left(\frac{\partial \xi}{\partial s}\right)^2 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial s}\right)^2\right]^{1/2}, \quad h = \frac{r_0}{r}\left[\left(\frac{\partial \xi}{\partial t}\right)^2 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial t}\right)^2\right]^{1/2} \cdots \quad (A)$$

kifejezéseket nyerjük.

A φ, λ parametervonalak képeinek egy metszéspontjában két érintőt húzhatunk, amelyeknek az η tengellyel képezett α_m és α_p hajlásszögei számára

$$\operatorname{tg}\alpha_m = \frac{d\xi}{d\eta} = \frac{\partial\xi/\partial s}{\partial\eta/\partial s}, \quad \operatorname{tg}\alpha_p = \frac{d\xi}{d\eta} = \frac{\partial\xi/\partial t}{\partial\eta/\partial t}$$

egyenletek állanak fenn, ha α_m a meridián, α_p a parallelkör érintőjének hajlásszöge. Ezekből

$$\cos\alpha_m = \frac{\partial\eta/\partial s}{k}, \quad \cos\alpha_p = \frac{r_0}{r}\,\frac{\partial\eta/\partial t}{h}, \quad \sin\alpha_m = \frac{\partial\xi/\partial s}{k}, \quad \sin\alpha_p = \frac{r_0}{r}\,\frac{\partial\xi/\partial t}{h}$$

következik és mivel a meridián és a parallelkör képeivel bezárt szög $\vartheta' = \alpha_m - \alpha_p$, azt találjuk, hogy

$$\cos\vartheta' = \sin\left(\frac{\pi}{2} - \vartheta'\right) = \frac{r_0}{rhk}\left(\frac{\partial\xi}{\partial s}\,\frac{\partial\xi}{\partial t} + \frac{\partial\eta}{\partial s}\,\frac{\partial\eta}{\partial t}\right). \quad \cdots \quad (B)$$

A fentebb kifejezett követelmények értelmében

$$k = 1 + \mu_2, \quad h = 1 + \nu_2, \quad \frac{\pi}{2} - \vartheta' = \alpha_3$$

ha μ_2 és ν_2 a másodrendű, α_3 a harmadrendű tagok összegét fejezik ki.

2. Sorok ξ és η coordináták számára. Az $f_1(s, t)$ és $f_2(s, t)$ függvényeket argumentumaik szerint sorba fejtve, lesz az elsőrendű tagok tekintetbe vételével

$$\xi = A_0 + A_1 s + A_2 t, \quad \eta = B_0 + B_1 s + B_2 t,$$

de mivel $s = t = 0$ mellett $\xi = \eta = 0$, azonnal következik, hogy $A_0 = B_0 = 0$.

A

$$\frac{\partial \xi}{\partial s} = A_1, \quad \frac{\partial \eta}{\partial s} = B_1, \quad \frac{\partial \xi}{\partial s} = A_2, \quad \frac{\partial \xi}{\partial t} = B_2$$

diff. hányadosok értékeit (A)-ba helyettesítve, látjuk

$$k = (A_1^2 + B_1^2)^{1/2} = 1 + \mu_2, \quad h = \frac{r}{r_0} A_2^2 + (B_2^2)^{1/2} = 1 + \nu_2$$

kifejezésekből, hogy

$$A_1 = 1, \quad B_1 = 0, \quad A_2 = 0, \quad B_2 = \frac{r_0}{r};$$

A_2 nem lehet $\frac{r_0}{r}$, mert akkor $B_2 = 0$ és így $\eta = 0$ volna. A 2-odrendű tagokig haladva

$$\xi = s + A_3 s^2 + A_4 st + A_5 t^2, \quad \eta = \frac{r}{r_0} t + B_3 s^2 + B_4 st + B_5 t^2,$$

miből

$$\frac{\partial \xi}{\partial s} = 1 + 2A_3 s + A_4 t, \quad \frac{\partial \xi}{\partial t} = A_4 s + 2A_5 t,$$

$$\frac{\partial \eta}{\partial s} = \frac{\partial r}{\partial s} \cdot \frac{t}{r_0} + 2B_3 s + B_4 t, \quad \frac{\partial \eta}{\partial t} = \frac{r}{r_0} + B_4 s + 2B_5 t.$$

A $k = 1 + \mu_2$ és $h = 1 + \nu_2$ kifejezéseiben elsőrendű tagok nem fordulnak elő, következésképp, ha a diff. hányadosok számára talált értékeket négyzetre emeljük, kitűnik, hogy $A_3 = A_4 = 0$, $B_4 = B_5 = 0$ és lesz

$$\xi = s + A_5 t^2, \quad \eta = \frac{r}{r_0} t + B_3 s^2, \quad k = h = 1,$$

úgy hogy

$$\frac{\partial \xi}{\partial s} = 1, \quad \frac{\partial \xi}{\partial t} = 2A_5 t, \quad \frac{\partial \eta}{\partial t} = \frac{\partial r}{\partial s} \frac{t}{r_0} + 2B_3 s, \quad \frac{\partial \eta}{\partial t} = \frac{r}{r_0}$$

diff. hányadosok értékeit (B)-be behelyettesítve

$$\cos \vartheta' = \frac{r_0}{r} \left(2A_5 t + \frac{r}{r_0^2} \frac{\partial r}{\partial s} \cdot t + \frac{2r}{r_0} B_3 s \right) = a_3,$$

tehát

$$2A_5 + \frac{1}{r_0} \frac{\partial r}{\partial s} = 0, \quad B_3 = 0 \quad \text{és} \quad A_5 = -\frac{1}{2r_0} \cdot \frac{\partial r}{\partial s}.$$

A leképezendő terület kiterjedését oly szűkre szabjuk, hogy a coefficiensek meghatározásánál $r = r_0$-nak vehető a nélkül, hogy ezen megközelítés ξ és η értékeire számbavehető befolyást gyakorolna. Ezen felfogás helyességét később lesz alkalmunk belátni. r kifejezhető s függvényében:

$$r = f(s_0) + sf'(s_0) = r + s \cdot \left(\frac{\partial r}{\partial s} \right)_0 = r_0 - s \cdot \left(R \sin \varphi \frac{\partial \varphi}{\partial s} \right)_0 = r_0 - s \sin \varphi_0,$$

a magasabbrendű tagok elhagyásával,

mert $\frac{\partial \varphi}{\partial s} = \frac{1}{R}$, tehát $\left(\frac{\partial r}{\partial s} \right)_0 = -\sin \varphi_0$ és így $A_5 = \frac{1}{2r_0} \sin \varphi_0$.

A harmadrendű tagok bevezetésével

$$\xi = s + \frac{\sin\varphi_0}{2r_0}t^2 + \frac{A}{3}s^3 + Bst^2 + Cst^2 + \frac{D}{3}t^3,$$

$$\eta = \frac{r}{r_0}t + \frac{A'}{3}s^3 + B's^2t + C'st^2 + \frac{D'}{3}t^3.$$

Innét

$$\frac{\partial\xi}{\partial s} = 1 + As^2 + 2Bst + Ct^2, \quad \frac{\partial\xi}{\partial t} = \frac{\sin\varphi_0}{r_0}t + Bs^2 + 2Cst + Dt^2,$$

$$\frac{\partial\eta}{\partial s} = \frac{\partial r}{\partial s}\frac{t}{r_0} + A's^2 + 2B'st + C't^2, \quad \frac{\partial\eta}{\partial t} = \frac{r}{r_0} + B's^2 + 2C'st + D't^2$$

és a 2-odrendűeknél magasabb rendű tagok elhagyásával

$$\left(\frac{\partial\xi}{\partial s}\right)^2 = 1 + 2As^2 + 4Bst + 2Ct^2, \quad \left(\frac{\partial\xi}{\partial t}\right)^2 = \frac{\sin^2\varphi_0}{r_0^2}t^2;$$

$$\left(\frac{\partial\eta}{\partial s}\right)^2 = \frac{\sin^2\varphi_0}{r_0^2}t^2; \quad \left(\frac{\partial\eta}{\partial t}\right)^2 = \frac{r^2}{r_0^2} + 2\frac{r}{r_0}B's^2 + 4\frac{r}{r_0}C'st + \frac{2r}{r_0}D't^2.$$

Ezen kifejezésekre való tekintettel

$$k = \left[1 + 2As^2 + 4Bst + 2\left(C + \frac{\sin^2\varphi_0}{2r_0^2}\right)t^2\right]^{1/2},$$

$$h = \left[1 + \frac{2r_0}{r}B's^2 + \frac{4r_0}{r}C'st + 2\left(\frac{r_0}{r}D' + \frac{\sin^2\varphi_0}{2r^2}\right)t^2\right]^{1/2}$$

és a binomiális tétel alkalmazásával

$$k = 1 + As^2 + 2Bst + \left(C + \frac{\sin^2\varphi_0}{2r_0^2}\right)t^2,$$

$$h = 1 + \frac{r_0}{r}B's^2 + \frac{2r_0}{r}C'st + \left(\frac{r_0}{r}D' + \frac{\sin^2\varphi_0}{2r^2}\right)t^2$$

és ha $\frac{\sin^2\varphi_0}{2r^2}$ helyébe $\frac{\sin^2\varphi}{2r^2}$ lép:

$$h = 1 + \frac{r_0}{r}B's^2 + \frac{2r_0}{r}C'st + \left(\frac{\sin^2\varphi}{2r^2} + \frac{r_0}{r}D'\right)t^2.$$

Továbbá (B)-ből:

$$\cos\vartheta' = \frac{1}{rhk}\left[\left(\sin\varphi_0 - \frac{r\sin\varphi_0}{r_0}\right)t + (Br_0 + A'r)s^2 + (2Cr_0 + 2B'r)st + (Dr_0 + C'r)t^2\right]$$

A t coefficiensében $r\sin\varphi_0$ helyébe $r\sin\varphi$-t írhatunk, ami a megközelítés rendjére nincs befolyással; minthogy magasabbrendű tagok elhagyásával

$$r\sin\varphi = f(s_0) + sf'(s_0) = r_0\sin\varphi_0 + s\left[\frac{\partial r}{\partial s}\sin\varphi + r\cos\varphi\frac{\partial\varphi}{\partial s}\right]_0$$

következik

$$r\sin\varphi - r_0\sin\varphi_0 = s\left(-\sin\varphi_0\sin\varphi_0 + \frac{r_0}{R}\cos\varphi_0\right) = s\cos 2\varphi_0,$$

mert $\frac{r_0}{R} = \cos\varphi_0$.

Most

$$\cos\vartheta' = \frac{1}{rhk}\left[\left(2Cr_0+2B'r-\frac{\cos 2\varphi_0}{r_0}\right)st+(Br_0+A'r)s^2+(r_0D+rC')t^2\right] =$$
$$= \sin\left(\frac{\pi}{2}-\vartheta'\right).$$

A $\frac{\pi}{2}-\vartheta' = a_3$ harmadrendű kifejezés mellé még egy ilyen rendű különbség származik, ha h értékét k-ból kivonjuk:

$$k-h = \left(A-\frac{r_0}{r}B'\right)s^2+2\left(B-\frac{r_0}{r}C'\right)st +$$
$$+\left(C-\frac{r_0}{r}D'+\frac{\sin^2\varphi_0}{2r_0^2}-\frac{\sin^2\varphi}{2r^2}\right)t^2 = \mu_2-\nu_2;$$

úgy a_3- mint $(\mu_2-\nu_2)$-ben másodrendű tagok nem léphetnek fel, így tehát s^2, st és t^2 coefficiensei mind eltűnnek, miből következik, hogy

$$Cr_0+B'r = \frac{\cos 2\varphi_0}{r_0}, \quad A = \frac{r_0}{r}B', \quad Br_0 = -A'r, \quad Dr_0 = -C'r,$$
$$C+\frac{\sin^2\varphi_0}{2r_0^2} = \frac{r_0}{r}D'-\frac{\sin^2\varphi}{2r^2}, \quad 2B = \frac{2r_0}{r}C'.$$

A két első egyenletből

$$A+C = \frac{\cos 2\varphi_0}{2R^2\cos^2\varphi_0}$$

származik, mert $r_0 = R\cos\varphi_0$ és $r = r_0$-nak vehető. Ha $R = 1$, lesz

$$A+C = \frac{\cos^2 2\varphi_0}{2\cos^2\varphi_0}, \quad A' = -B, \quad B' = A, \quad C' = B = -D.$$

Ily módon a másodrendű tagok tekintetbe vételével a ξ és η soraiban előforduló coefficiensekre vonatkozólag bizonyos megállapodásokhoz jutottunk. Ha a symmetria kedvéért B helyébe $-B$-t írunk, akkor

$$\left.\begin{aligned}\xi &= s+\frac{\sin\varphi_0}{2r_0}t^2+\frac{A}{3}s^3-Bs^2t+Cst^2+\frac{B}{3}t^3\\ \eta &= \frac{r}{r_0}t+\frac{B}{3}s^3+As^2t-Bst^2+\frac{C}{3}t^3.\end{aligned}\right\} \quad \ldots\ldots (C)$$

Az itt előforduló A, B, C coefficiensek közül csak kettő tetszőleges, mert A és C között fennáll az $A+C = \frac{\cos 2\varphi_0}{2\cos^2\varphi_0}$ (D) relatio. A (C)-ai sorokból ξ és η differentiálhányadosait kiszámítva:

$$\frac{\partial\xi}{\partial s} = 1+As^2-2Bst+Ct^2, \quad \frac{\partial\xi}{\partial t} = \frac{\sin\varphi_0}{r_0}t-Bs^2+2Cst+Bt^3$$
$$\frac{\partial\eta}{\partial s} = -\frac{\sin\varphi_0}{r_0}t+Bs^2+2Ast-Bt^2, \quad \frac{\partial\eta}{\partial t} = \frac{r}{r_0}+As^2-2Bst+Ct^2,$$

k és h új kifejezései tehát a 2-odrendű tagokig terjeszkedve:

$$k = \left[1+2As^2-4Bst+2\left(C+\frac{\sin^2\varphi_0}{2r_0^2}\right)t^2\right]^{1/2}$$

A (*D*)-ai relatióra való tekintettel

$$C + \frac{\sin^2 \varphi_0}{2r_0^2} = \frac{\cos 2\varphi_0}{2\cos^2 \varphi_0} + \frac{\sin^2 \varphi_0}{2\cos^2 \varphi_0} - A = \frac{1}{2} - A$$

(mert $r_0 = R\cos\varphi_0$, $R = 1$). A binomiális tételt alkalmazva nyerjük

$$\begin{aligned} k &= 1 + As^2 - 2Bst + (1/2 - A)t^2 + \mu_3, \\ h &= 1 + As^2 - 2Bst + (1/2 - A)t^2 + \nu_3, \end{aligned} \quad \ldots\ldots\ldots (E)$$

hol μ_3 és ν_3 a harmadrendű tagok összegét fejezi ki. Ezektől eltekintve $k = h$, és mivel $\frac{\pi}{2} - \vartheta'$ is csak harmadrendűekkel különbözik nulltól, a (*C*) és (*D*)-ai egyenletek — harmadrendűek elhanyagolásával — távolság- és szögtartó leképezést hoznak létre.

3. A határellipsis. Az (*E*)-ai egyenletek még egy nevezetes következtetésre utalnak. A távolságbeli torzulásnak az egységtől való eltérése

$$\varepsilon = k - 1 = As^2 - 2Bst + (\tfrac{1}{2} - A)t^2, \quad \ldots\ldots\ldots (F)$$

amit úgy kell értelmeznünk, hogy ε egy kúpszelet kerületén állandó. Ha az egyenletet a kúpszelet u, v főtengelyeire transformáljuk, akkor $\varepsilon = au^2 + \beta v^2$ alakú egyenlethez jutunk, melynek coefficienseit azon körülményre való tekintettel határozzuk meg, hogy uv szorzat az új egyenletben nem fordul elő. A coordinátatransformatio egyenletei $t = -u\sin\frac{E}{2} + v\cos\frac{E}{2}$, $s = v\sin\frac{E}{2} + u\cos\frac{E}{2}$ ahol $\frac{E}{2}$ az u főtengely-eltérése a negativus t irányától, u, v az u és v irányokkal meghatározott új rendszernek megfelelő coordináták. A helyettesítés következtében lesz:

$$\varepsilon = \left(-B\sin E - A\cos E + \frac{1}{2}\cos^2\frac{E}{2}\right)v^2 + \left(A\cos E + B\sin E + \frac{1}{2}\sin^2\frac{E}{2}\right)u^2,$$

$$A\sin E - B\cos E - \frac{1}{4}\sin E = \left(A - \frac{1}{4}\right)\sin E - B\cos E = 0. \quad \ldots (a)$$

Ha most u^2 coefficiensét F-vel jelöljük, akkor

$$-A\cos E - B\sin E = -F + \frac{1}{2}\sin^2\frac{E}{2}$$

és

$$-A\cos E - B\sin E + \frac{1}{2}\cos^2\frac{E}{2} = \frac{1}{2} - F$$

és ε kifejezésének új alakja

$$\varepsilon = Fu^2 + (\tfrac{1}{2} - F)v^2. \quad \ldots\ldots\ldots\ldots (G)$$

Az (*a*)-ai egyenletből

$$\operatorname{tg} E = \frac{B}{A - \frac{1}{4}}. \quad \ldots\ldots\ldots (H)$$

Ha F és $-F + \frac{1}{2}$ fentebbi kifejezéseit egymásból kivonjuk és $B\cdot\operatorname{tg} E$ helyébe $(A - \frac{1}{4})\cdot\operatorname{tg}^2 E$-t írunk, nyerjük

$$F - \frac{1}{4} = \frac{A - \frac{1}{4}}{\cos E} = \frac{B}{\sin E}. \quad \ldots\ldots\ldots (H)$$

A (G)-ai egyenlet ellipsist vagy hyperbolát fejez ki aszerint, amint $0 < F \lesseqgtr \frac{1}{2}$. Ha $u = v$, akkor (G)-ből következik $\frac{u^2}{2\varepsilon} = 1$, $\frac{v^2}{2\varepsilon} = 1$ és ha Δ-val jelöljük az átmérőt, mely az u, v irányok által bezárt szöget felezi, akkor $\frac{\Delta^2}{4} = 4\varepsilon$, tehát

$$\varepsilon = \left(\frac{\Delta}{4}\right)^2 \cdots\cdots\cdots\cdots\cdots\cdots (K)$$

Legyen még G a kúpszelet főtengelyei között fennálló arány értékének kifejezője, akkor

$$\frac{\varepsilon\left(\frac{1}{2} - F\right)}{\varepsilon F} = G^2, \quad \text{tehát} \quad F = \frac{1}{2\,(1+G^2)} \cdots\cdots\cdots (L)$$

A (G)-ai egyenlettel kifejezett kúpszelet, melynek létezését első ízben Tissot (Tissot-Hammer l. c.) állapította meg, a torzulásokra vonatkozólag a leképezés jellemzője. Ha a leképezést tetszőleges hálózattal és tetszőleges mértékarányban állítjuk elő, akkor egy olyan ellipsis szerkeszthető, mely lehetőleg szorosan simul a kérdéses terület határaihoz. Az ellipsis kerületén $1-k=\varepsilon$, belsejében $1-k<\varepsilon$, de a kizárt területen $1-k>\varepsilon$. Ha sikerül egy ilyen ellipsist találni, akkor ennek középpontja megjelöli a ξ, η coordinátarendszer φ_0 λ_0 kezdőpontját a segédeszközül szolgáló térképen; E és G itt közvetlen lemérésekből ismeretesek, tehát (L)-ből F értéke is ismeretessé válik. A (H)-ai egyenletekből kiszámítván A és B, és végre (D)-ből C értékét, a (C)-ai egyenletek coefficiensei — és így a projekció egyenletei is — adva vannak. A leképezés ezen módja nem függ valamely ismert projekciómódszer alkalmazásától és — a mi a geodæsia szempontjából rendkívüli fontosságú — az egységes coordinátarendszer megválasztását egyedül a leképezendő terület nagyságától, alakjától és elhelyezkedésétől teszi függővé és kizár minden önkényes megállapodást. A szerkesztés egyszerűsége — mely a projekció egyik fontos tulajdonsága — a (C)-ai egyenletek alakjából derül ki, amelyekkel a hálózati és a nagyszámú háromszögelési pontok coordinátái könnyen és gyorsan kiszámíthatók. Ha a torzulások csekély értékei megengedik a (C)-ai egyenletek további egyszerűsítését, amivel egy megközelítőleg conformis (Lambert-féle) kúpos projekcióhoz jutunk, ez az említett előnyökből semmit sem von le (l. *Frischauf:* Die Abbildungslehre, ahol más felfogás nyilvánul, de a geodæsiai szempontok nem részesülnek figyelemben).

4. A ξ és η sor argumentumai. A (C)-ai sor tagjainak gyors fogyását tapasztaljuk, ha a leképezendő terület a sphæroid egy kis részét foglalja el és s és t kifejezéseiben az æquator radiusát választjuk egységül. s és t kiszámítására szolgálnak az

$$R\varphi = \frac{a\,(1-e^2)}{\sqrt{1-e^2\sin^2\varphi)^3}} \quad \text{és} \quad N_0 = \frac{a}{\sqrt{1-e^2\sin^2\varphi_0}}$$

görbülési radiusok segélyével képezendő kifejezések (l. 1.). Gyorsan konvergáló sorokat s, valamint értékeket $\sqrt{1-e^2\sin^2\varphi}$ számára találunk *Helmert* idézett művében (9. §. és függelék). Rendszerint s és t értékeit táblázatokból olvassuk le. (*Jordan:* Vermessungskunde III. vagy röviditve *Zöppritz:* Kartenentwurfslehre, 86. l.)

5. *Az Osztrák-Magyar monarchia térképhálózata.* A leképezendő terület $\varphi_0 = 47°$, $\lambda_0 = 19°$ geogr. coordinátákkal adott pont körül symmetrikusan helyezkedvén el, a Stieler-féle nagy atlasz 16. sz. térképén (1 : 3,700,000 arc 2′ = 1 mm) egy ellipsist szerkesztünk, melynek nagyobbik főtengelye a 47. parallelkör $\lambda = 19°$ alá eső pontjához tartozó érintőjével esik egybe. A tengelyek hosszúságai 360 mm és 300 mm, úgyhogy $G = \frac{6}{5}$ és így (L)-ből $F = 0{\cdot}205$ következik. Minthogy most $\frac{E}{2} = 0$ (mert $F < \frac{1}{2}$ — F, u tehát a nagyobbik főtengely irányát jelöli), (H)-ból $A = F = 0{\cdot}205$, $B = 0$ és végre (D)-ből $C = \frac{\cos 94°}{2\cos^2 47°} - 0{\cdot}205 = -0{\cdot}280$ származik. A középső meridiántól 45°-nyira elhajló átmérő hossza $\Delta = 326$ mm, minélfogva a távolság maximális torzulása

$$\varepsilon = \left(\frac{326}{4} \cdot \text{arc } 2\right)^2 = \left(\frac{326}{4} \cdot \frac{\pi}{5400}\right)^2 = 0{\cdot}0022.$$

Az A, B, C coefficienseken kívül még meghatározandó

$$r_0 = \frac{\cos\varphi_0}{\sqrt{1-e^2\sin^2\varphi_0}} \quad (a=1)$$

és mivel $\log\sqrt{1-e^2\sin^2\varphi_0} = [9{\cdot}999223-10)]$, lesz

$$\log r_0 = [9{\cdot}834560-10] \quad \text{és} \quad \log\frac{\sin\varphi_0}{2r_0} = [0{\cdot}728537-1];$$

továbbá

$$\frac{r}{r_0} = \frac{\cos\varphi}{r_0\sqrt{1-e^2\sin^2\varphi}} \quad (a=1).$$

Most már a coefficiensek ismert értékeivel a (C)-ai egyenletek

$$\begin{cases} \xi = s + [0{\cdot}728537-1]\,t^2 + 0{\cdot}0683\,s^3 - 0{\cdot}280\,st^2 \\ \eta = \frac{r}{r_0}\cdot t + 0{\cdot}205\,s^2t - 0{\cdot}0933\,t^3. \end{cases}$$

A leképezendő terület szélső parametervonalai $\varphi = 42°$ és $52°$, $\lambda = 10°$ és $28°$.

A projekció további vizsgálata céljából egy a térkép széléhez közel eső M pontot veszünk szemügyre. A megfelelő geogr. coordináták M-ben: $\varphi = 48°$, $\lambda - \lambda_0 = 7°$, $\log\sqrt{1-e^2\sin^2\varphi} = 9{\cdot}909198-10$ (Helmert l. c.), $s = 111{\cdot}168$, $t = 76{\cdot}047\times 7 = 532{\cdot}329$ km a 47. parallelkörön. (Jordan l. c.). $\frac{s}{a} = 0{\cdot}017432$, $\frac{t}{a} = 0{\cdot}083477$. Az M pont koordinátái ezen értékekkel

$$\left(\log\frac{r}{r_0} = 0{\cdot}991753-1\right), \quad \xi = 0{\cdot}021127 = 134{\cdot}730 \text{ km},$$

$$\eta = 0{\cdot}081861 = 522{\cdot}051 \text{ km}.$$

A $\varphi = 48°$, $\lambda - \lambda_0 = 7°$ alatt fekvő M pontban a meridián és a parallelkör képével bezárt szög $\vartheta' = a_m - a_p$. Fentebb találtuk

$$\operatorname{tg} a_m = \frac{\frac{\partial \xi}{\partial s}}{\frac{\partial \eta}{\partial s}}, \qquad \operatorname{tg} a_p = \frac{\frac{\partial \xi}{\partial t}}{\frac{\partial \eta}{\partial t}}.$$

A (C)-ai sorokban $B=0$, tehát

$$\frac{\partial \xi}{\partial s} = 1 + As^2 + Ct^2, \quad \frac{\partial \xi}{\partial t} = \frac{\sin \varphi_0}{r_0} t + 2Cst,$$

$$-\frac{\partial \eta}{\partial s} = \frac{\partial r}{r_0 \partial s} t + 2Ast = -\frac{\sin \varphi}{r_0} t + 2Ast, \quad \frac{\partial \eta}{\partial t} = \frac{r}{r_0} + As^2 + Ct^2,$$

úgyhogy

$$\operatorname{tg} a_m = + \frac{1 + As^2 + Ct^2}{\left(2As - \frac{\sin \varphi}{r_0}\right) t}, \quad \operatorname{tg} a_p = \frac{\left(\frac{\sin \varphi_0}{r_0} + 2Cs\right) t}{\frac{r}{r_0} + As^2 + Ct^2}.$$

Tekintettel A, C, $\frac{r}{r_0}$, $\frac{s}{a}$ és $\frac{t}{a}$ értékeire, lesz $a_m = 95°9'50''$, $a_p = 5°9'58''$, minélfogva $\vartheta' = 89°59'52''$ és a torzulás $\frac{\pi}{2} - \vartheta' = 8''$ a térkép szélén felvett pontban. A hosszúságbeli torzulások a meridián és a parallelkör mentén

$$k = h = \left[\left(\frac{\partial \xi}{\partial s}\right)^2 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial s}\right)^2\right]^{1/2} = 1{\cdot}0016,$$

tehát $k - 1 < \varepsilon$ a kérdéses M pontban, mely már a határellipsis kerületén belül fekszik.

A cs. és kir. katonai földrajzi intézet részéről a 75000-es mértékarányban kiadott térképen a középső meridian, valamint a szélső parallelkörök képei minden lapon távolságtartók, a projekció egyenletei tehát $\xi = R(\varphi - \varphi_0)$ és $\eta = (\lambda - \lambda_0) \cos \varphi$, a sphæroidalis felületre vonatkoztatva

$$\xi = \int_{\varphi_0}^{\varphi} R_\varphi d\varphi, \quad \eta = (\lambda - \lambda_0) N_\varphi \cos \varphi.$$

Az egy és ugyanazon oszlopba tartozó lapok szélső meridiánjai (tekintve η értékét) sinusvonalakat alkotnak, minélfogva a hálózat a Sanson-Flamsteed (helyesebben Mercator-)féle területtartó hengeres projekció alkalmazása (l. *Hartl* értekezését a «Mitteilungen des k. u. k. milit. geogr. Institutes» VI. kötetében) és nem sorozható a kúpos projekciók közé, amint ez több helyen olvasható (l. pl. *Zöppritz* «Kartenentwurfslehre»). A középső, valamint a két szélső parallelkör képeinek középértéke közötti különbség

$$d = R\,[2\cos(\varphi + 7'30'') - \cos\varphi - \cos(\varphi + 15')]\,\text{arc}\,15' =$$
$$= R \cdot \text{arc}\,1° \cdot \cos(\varphi + 7'30'')\sin^2 3'45'',$$

mely maximális értékét a *leképezendő területen* $\varphi = 42°$-nál éri el, úgyhogy itt $\frac{d}{2} = 0{\cdot}060$ m, ami a 75000-es mértékarányban grafikailag

elenyésző. A térkép egyes lapjai ennélfogva trapez-alakúak és csak a középső meridian metszi a parallelkörök képeit derékszög alatt. A (φ λ) pont körül ds radiussal leírt kör képe — a Tissot-féle indicatrix — egy ellipsis, melynek a, b tengelyeit két conjugált átmérő k és h képeiből és az ezek által bezárt ϑ' szögből nyerjük: $h^2+k^2=a^2+b^2$, $hk \sin \vartheta'=ab$, de mivel a projekció területtartó, $\frac{ab\,\pi}{ds^2\pi}=\frac{ab}{ds^2}=1$, úgyhogy $hk \sin \vartheta'=1$ egyenletből $\sin \vartheta'=\frac{1}{hk}$. A parallelkörön a torzulás a projekció definitiója értelmében $h=1$, a meridianon

$$k=\left[\left(\frac{\partial \xi}{\partial s}\right)^2+\left(\frac{\partial \eta}{\partial s}\right)^2\right]^{1/2}=(1+\lambda^2 \sin^2 \varphi)^{1/2}$$

(ha λ a $\lambda-\lambda_0$ különbséget jelenti), mert a projekció egyenleteiből

$$\frac{\partial \xi}{\partial s}=R\frac{\partial \varphi}{\partial s}, \quad \text{de} \quad \frac{\partial \varphi}{\partial s}=\frac{1}{R},$$

tehát

$$\frac{\partial \xi}{\partial s}=1, \quad \frac{\partial \eta}{\partial s}=-\lambda R \sin \varphi \frac{\partial \varphi}{\partial s}=-\lambda \sin \varphi;$$

következőleg

$$\sin \vartheta'=\frac{1}{1+\frac{\lambda^2}{2}\sin^2 \varphi}, \quad \text{és} \quad \operatorname{tg} \vartheta=\frac{1}{\lambda \sin \varphi}.$$

A hosszúságbeli torzulás maximuma

$$a=\frac{\lambda \sin \varphi}{2}+\sqrt{1+\frac{\lambda^2 \sin^2 \varphi}{4}}.$$

A λ legnagyobb értéke 15′ lévén, $\varphi=48°$ alatt

$$\operatorname{tg} \vartheta'=\frac{1}{\text{arc } 15' \sin 48°},$$

tehát $\vartheta'=89°48'51''$ és $\frac{\pi}{2}-\vartheta'=0°11'9''$ a derékszögtől való eltérés, végre $a=1{\cdot}0016$. A lap közepén $\lambda=0$, $\vartheta'=\frac{\pi}{2}$, $a=1$, tehát a torzulások értékei itt is a lap szélei felé növekednek. A térkép minden lapja területtartó és megközelítőleg távolságtartó is (1 m torzulása a lap szélső meridiánjai alatt maximumban 1·6 mm). A *compensativus projekció*, ellentétben ezen polyederes projekcióval, elenyésző elterésekkel szögtartónak bizonyul. A térkép közepén, hol $s=0$, $t=0$, $\xi=\eta=0$, az összes torzulások eltűnnek $\frac{\pi}{2}-\vartheta'=0$, $h=k=1$, ($\varepsilon=0$). Gyakorlatilag a meridiánok és parallelkörök képei a térkép egész terjedelmében derékszög alatt találkoznak, tekintve a $\frac{\pi}{2}-\vartheta'=8''$-nyi kicsiny, grafikailag okvetlenül elenyésző eltérést. A ξ és η kifejezéseiből következik, hogy úgy a meridiánok, mint a parallelkörök képei görbe vonalak. A $\varphi=48°$,

Ex Bibl. Civ. Budapestiensis

$\lambda = 6°45'$ és $\varphi = 48°$, $\lambda = 7°15'$ alatt fekvő pontok számára a coordináta-differentia $\xi_2 - \xi_1 = 3{\cdot}218$ km, mert $\xi_2 - \xi_1 = ([0{\cdot}72854 - 1] - 0{\cdot}28\ s)$. $N_\varphi^2 \cos^2 \varphi$ arc $14°$ arc $30'$ ($\varphi = 48°$). A 75000-es mértékarányban ennek 4·29 cm felel meg, a parallelkörök tehát nem képezhetők le egyenes vonalak alakjában. Hasonló eredményre jutunk a meridiánok képeire vonatkozólag, úgy hogy az összes parametervonalak közül egyedül a középső (19-ik) meridián képe ad egy egyenes vonalat. Nem jár nehézséggel egy interpolációs módszer megállapítása, amelynek alkalmazásával a parametervonalak képeit orthogonalis trajektoriák alakjában nyerjük a térkép összes lapjain. A hely szűke azonban nem engedi meg, hogy az ide vonatkozó —különben nem is bonyodalmas — számításokra kiterjeszkedjem. Még csak a *terület torzulásának* értékét fogjuk itt meghatározni. A leképezés — 3-adrendűeknél kisebb mennyiségek elhagyásával — conformisnak tekintendő, minélfogva az indicatrix egy kör, melyben $a = b$, és mivel 3-adrendűek elhanyagolása mellett $k = h$, lesz $a = k$ és a terület torzulása

$$S = a^2 = k^2 = 1 + 2\ As^2 + \left(C + \frac{\sin^2 \varphi_0}{2r_0^2}\right) t^2,$$

a mely — mint látjuk — s és t-vel a térkép szélei felé növekedik. A kérdéses M pontban $S = 1{\cdot}0032$, a térkép közepén $S = 1$.

6. A leképezendő terület kiterjedésénél fogva elkerülhetők olyan geodæsiai háromszögek, amelyeknek egyik oldala nagyobb 0·2 a (1200 km)-nél. A háromszögelési pontok geogr. coordinátái tehát sphærikus háromszögek alkalmazásával lesznek kiszámítandók, minthogy a tekintetbe jövő geod. háromszögek excessusai csak hatodrendűleg különböznek ugyanoly hosszúságú oldalakból alakított gömbháromszögek excessusától, ha a görbülési radiust egyenlőnek vesszük a három csúcsponthoz tartozó görb.-radiusok arithm. középértékével. Az ismeretes legrövidebb távolság és a két végpontban meghatározott azimutok különbségéből a geogr. hosszúságok különbségei a Neper-féle analogiák segélyével kiszámíthatók (*Dalby* tételének alkalmazása.) $\varphi - \varphi_1$ és $\lambda - \lambda_1$-re vonatkozó sorbafejtéseket találunk *Helmert* említett, vagy *Boersch:* «Geodætische Coordinaten» című művében.

Dr. Fross Károly.

III.

ADATOK AZ 1915—1916. ÉV TÖRTÉNETÉHEZ.

1. **Személyi változások.** Az iskolai évet négy kollegánk (Csorba Károly, Haszler Károly, Marczinkó Ferenc dr. és Schmiedt Alajos) hadbavonulása folytán csonka tanári létszámmal kezdtük. Ehhez járult még Gyulay Dezső kollégánknak a tank. főigazgatóság által az I. ker. főgimnáziumhoz szolgálattételre való kirendelése. Egyéb változás a tanári testületben nem történt.

2. **Iskolalátogatások.** *Főigazgatói látogatás. Fest Aladár* tankerületi főigazgató ez idén is több alkalommal meglátogatta intézetünket és ezen alkalommal szerzett tapasztalatait az 1916 febr. 16-án tartott értekezleten közölte a tanári testülettel.

3. **Az intézet fegyelmi állapota.** Súlyosabb fegyelmi vétség a lefolyt iskolai évben nem fordult elő; kisebb rendetlenkedések, pajkosságokból származó ártatlan csínyek, késések zavarják meg itt-ott nyugalmunkat. A fegyelmezésben nagy segítségünkre vannak a szülők, kik szíves érdeklődésből gyakran keresik fel iskolánkat.

A róm. kath. és izraelita vallású tanulók az iskola épületében, a többi tanulók az egyházi hatóságuktól megjelölt helyen részesültek vallásoktatásban. A kath. tanulóifjúság vasárnaponkint szent misét hallgatott, amelyet szent beszéd előzött meg. Az iskolai év folyamán 5-ször járultak a szent gyónáshoz; husvétkor szent gyakorlatokat végeztek.

4. **A tanulmányi előmenetelt** túlnépes osztályainkban s a mostani nehéz viszonyok között még elég jónak mondhatjuk. Ezt az eredményt elsősorban a tanárok fáradhatatlan buzgóságának, végtelen türelmének és hazafias lelkesedésének köszönhetjük. A népes osztályokban az igazi tanítás s még inkább a nevelés akkora munkát ró a tanárra, amekkora munkáról csak annak lehet tiszta képe, aki maga megpróbálkozik vele. E munkáért a tanárok a legszebb és legértékesebb elismerést és jutalmat tanítványaik hálájában s lelki nyugalmukban fogják megtalálni.

5. **Szertáraink** felszerelése általában megfelel a tanítás mai igényeinek, bár lehetetlen tagadnunk, hogy mostoha anyagi viszonyaink között a szertáraknak egyik-másik irányban való fejlesztése csak lassan haladhat előre, sőt a háború tartama alatt részben egészen szünetelt.

A Tanári Könyvtár. Az intézettel egyidőben az 1859. évben keletkezett. Az évi gyarapodás a következő : 1. *Révai* Nagy Lexikona XII—XIII. k. (a Vallás- és Közokt. Min. ajándéka) ; 2. *Rhorer László,* Physika 1 k. ; 3. *Euripides* drámái, ford. Csengeri János II. k. ; 4. *Fabriczy,* Kisebb dolgozatai 1 k. ; 5. *Takáts S.,* Rajzok a török világból 2 k. ; 6. *Fest Aladár,* Báró Dévay Pál 1 k. ; 7. *Hankó V.,* Chemia a mindennapi életben 1 k. ; 8. *Kis—Erős F.,* A magyar nyelv rendszeresen vizsgálva 1 k. ; 9. *Gáspár A.,* Dinasztiánk a haza védelmében (Vallás- és Közokt. Min. ajándéka) 1 k. ; 10. *Németh A.,* Diplomáciai okmányok 1 k. ; 11. *Thallóczy L.* és *Horváth S.,* Jajcza története 1 k. ; 12. *Koncz Á.* és *Herpay G.,* Debreczen sz. kir. városi rangra emelésének története (Debreczen városának ajándéka) 1 k. ; 13. Magyarország közoktatásügye 1913-ban (Vallás- és Közokt. Min. ajándéka) 1 k. ; 14. *Szekfü Gy.,* Mit vétettem én? 1 k.; 15. A Frangepán család oklevéltára II. k.; 16. *Nagy Ignác,* Magyar titkok 3 k.; 17. *Farkas G.,* Az emberi csoportok lélektana 1 k. ; 18. Mathematikai és Physikai Lapok 8 k. ; 19. *Hartner-Warszler-Dolezal,* Hand und Lerbuch der Geoclasie 3 k. ; 20. *Biese A.,* Deutsche Literaturgeschichte 3 k. ; 21. *Laveleye E.,* Der Socialismus der Gegenwart 1 k. A könyvtár állománya az 1916. évi június hó 1-ső napján volt 2928 mű, 7512 kötetben és 52,820 K értékben.

A természetrajzi szertár. Új beszerzés nincs. Álladék 4731 darab 8442 korona 83 fillér értékben.

Történelmi (philologiai) Múzeum. Az 1915—16. tanév folyamán új beszerzés nem volt.

A jelenlegi állag

az	*A*	csoportban van	346	darab	2669.25	K	értékben ;
a	*B*	« «	141	«	807.24	K	«
a	*C*	« «	1388	«	340.—	K	«
a	*D*	« «	35	«	70.—	K	«
		Összesen.....	1910	drb	3886.49	K	értékben.

Physikai szertár. Az 1915—16. tanév folyamán beszereztünk egy theodolitot 300 K értékben és egy szerszámszekrényt szerszámokkal 100 K értékben. Eszerint a jelenlegi álladék 669 darab 17,569.60 K értékben.

A rajzi szertár gyarapodása. Vétel : A) *Rajzi szakmunkák :* 1. Normáltanmenet az általános irányú középfokú rajzoktatás számára. 2. Hollós Károly : Magyar díszítmények. B) *Használati és csendéleti tárgyak :* 1. Kávédaráló. 2. Locsoló kanna. 3. Régi kézilámpa. 4. Növényi készítmények, 3 drb. C) *Eszközök és szerszámok :* Teljesen felszerelt szerszám-szekrény. 2. Kézifújtató. Szaporodás : 10 drb. 158 K 30 f értékben. Álladék : 3752 drb vétel útján beszerzett tárgy és 99 darab ajándék, együttesen 6987 K 83 f értékben.

Az ifjúsági könyvtár. A könyvtár több évre felosztott újjászervezését az idén az alsó osztályok könyvanyagának nagyarányú felfrissítésével kezdtük meg. Az «Ifjúsági osztály», mely az I—III. osztályok olvasmányait foglalja magában, erős selejtezés és új vásárlások folytán annyira átalakult, hogy évközben új jegyzék szerkesztése és kinyomatása vált szükségessé. A felsőbb osztályok külön könyvtárai a fennmaradó összegből megkapták ugyan a szükséges pótlásokat, de ezek rendszeres átszervezése a jövő évre marad. További terv, hogy a könyvtár helyiségében jelenleg holt kincsként szereplő, egyes osztályok könyvtáraiba be nem osztott műveket alaposan megrostálva, kiegészítve és újból katalogizálva rendelkezésére bocsássuk olyan felsőbb osztályos tanulóknak, kik egyes tárgyakkal behatóbban és tudományosabban akarnak foglalkozni. A háború irodalmának értékesebb termékeiből külön «Háborús osztály» szervezését kezdtük meg ; háborús érdekű könyvekkel egyébiránt az osztály-könyvtárakat is elláttuk.

A könyvtár vásárlás és ajándékozás útján 455 művel szaporodott, 1002 korona 30 fillér értékben ; 348 darabot selejteztünk ki.

Az ifjúsági osztály gyarapodása : Ágai : Rontó Pál : K 4.—, Swift : Gulliver K 3.—, Kemény : Ezeregyéjszaka K 3.—, Kipling : Történetek az őserdőből K 4.— , Cervantes : Don Quijote K 2.40, Benedek E. : Csodalámpa I—III. K 18.—, Mark Twain : Koldus és királyfi K 2.40, Tóth R. : Budapesti séták K 5.—, Serényi : Repülőgépen a föld körül K 6.—, Malot : Elhagyottan (2 pl.) K 14.—, Benedek E. : Két gazdag ifjú története (2 pl.) K 14.—, Cooper : Vadfogó, Bőrharisnya, Útmutató, Utolsó mohikán, Vadölő K 6.20, Mikszáth : Huszár a teknőben (3 pl.) K 1.80, Madarassy : A kis hadsereg K 1.20, Jókai · A medvék országában K 1.80, Madarassy : Harc az állatokkal K 1.20, Árpád népe K —.60, Tábori : Gábor Áron K —.60 Gauss : Hegyen-völgyön K —.60, Sebők : Erzsébet királyné —.60, Gauss : Piros köpönyeg K —.60 , Madarassy · Amerikai őserdőben K 1.20, Thury : Mese egy kis házból K —.60, Sebők : Petőfi K —.60, Gauss : Fajankó K 1.80, Benedek E.: Édes kicsi gazdám (3 pl.) K 5.40, Gauss : Adria gyöngye K—.60, Havas : Konc Márton K 1.20, Krúdy : Hortobágy K —.60, Sas : Vörösmarty. Munkácsy K 1.20, Krúdy : Utazás a Szepességen K —.60, Sebők : Két árvizesgyerek K —.60, Garády : Kerek erdő K 1.80, Benedek E. : A mesemondó 3 pl. K 5.40, Ambrozovicsné : Washington élete K —.60, Sas : Toldi költője K —.60, Krúdy : Sziklazúzó hajók K —.60, Lőrinczy : B. Eötvös K —.60, Tóth B. : Anekdóták K 1.20, Krúdy : Letünt századok K 1.60, Sas : Biharország K —.60, Lampérth : Pápai diákok (I—III). K 1.80, Garády : Mi van a tengerben K —.60, Sebők : Kossuth élete K —.60, Gárdonyi : Emlékezetes napok K 1.20, Krúdy : A komáromi fiú K 1.20, Lengyel L.: Egy kisdiák levelei (2 pl.) K 1.20, A kis Zsolnai László K—.60, Sas: Kurucok csillaga K 1.20, Garády: Kerek erdő (2 rész) K —.60, Gárdonyi : Tihanyi Pista K —.60, Krúdy : Robinsonok a Kárpátok közt K —.60, Egri : Jókai Mór K —.60, Lengyel L. : A virradat napja 2 pl. K 3.60, Sas :

A virágok költője K 1.20, Lőrinczy : Mátyus földjén K —.60, Lengyel L. : A magyar hősök 2 pl. K 2.40, Sas : Gyárfás vitéz K 1.20, Lőrinczy : Mikszáth élete K —.60, Sebők : Hogyan ne beszéljenek a gyerekek K —.60, Lőrinczy: Az igmándi bég 1.20, Amit a kender mesél K —.60, Farkas P. : Egy magyar fiú Napoleon seregében K 1.20, Lengyel L. : A három galamb (2 pl.) K 3.20, Krudy : Az utolsó honvédek K 1.20, Az utolsó vörössipkás K —.60, Sas : Honfoglaló hősök K —.60, Zöldi : Kalandok az Alföldön K —.60, Ábrahám : Török császár fája, Az öreg Bus király csikai K 1.20, Zöldi : Utazás napkeleti országokban K 1.20, Adria könyvtár 1—6. sz. (2 pl., egyik a VKM. ajánd.) 6 k. Alexics : Román népmesék K—.60, Avar Gy. : Utazás a Szepességben K 1.20, Névtelen hősök K 1.20, Avar P.-Benedek M. : Idegen költők K 1.20, Ábrahám : Kiskakas K —.60, Arany vál. költ. K 1.20, Jókai kisebb művei K 1.20, Kisfaludy S. és K. vál. költ. K 1.20, Petőfi vál. költ. K 1.20, Csokonai vál. költ. K 1.20, Czuczor vál. költ. K 1.20, Garai vál. költ. K 1.20, Vörösmarty vál. költ. K 1.20, Benedek E. : Apró mesék K —.60, Az arany feszület K —.60, Egy budapesti fiú naplójából K —.60, A félkezű óriás K 1.20, Így volt, mese volt K —.60, Két történet K —.60, Magyar fiú—magyar leány verseskönyve K 2.40, Mesék és történetek K —.60, A sárga csikó K 1.20, A székely lakodalom K —.60, Szent-Anna tavától a Czenktetőig K 1.20, Tréfás mesék K —.60, Várhegyi Zoltán K —.60, Garády : Régi dicsőségünk a tengermelléken K —.60 Havas : A beszélő csipke K —.60, Jakab M. : Erdélyi szász népmesék K —.60, Kolumbán L. : A Barcaság és népe K —.60, A Délvidéken és az Aldunán K 1.20, A Magas-Tátra K 1.20, A Maros mentén K 1.20, Utazás a Vág völgyében K 1.20, Krudy : Kun László K —.60, Pogány magyarok K —.60, Utazás a Tiszán K 1.20, Lampérth : Rákóczi lobogója K 1.20, Lengyel L. : Asztalos Pál története K 1.20, Magyar levegő K —.60, Az új élet K 1.20, Tóth K. vál. költ. K 1.20, Lengyel M. : Kurucz énekek K 1.20, Tanító mesék K 1.20, Tompa M. vál. költ. K 1.20, Londesz: A könyv K —.60, Magyar : A fehértollasok hőse K —.60, Marcellus : Bálványos vár K —.60, Móricz Zs. : Erdő-mező világa K —.60, A sasfia meg a sasfióka K —.60, Ősz J. : Marosszéki népmesék K —.60, Pásztor J. : Elbeszélések —.60, Rosegger-Kőrösi : Petike K 1.20, Sárándy : Elpusztult birodalom K —.60, Mesék országában K —.60, Persenczky vitéz K —.60, Régmult idők K —.60, Schöpflin A. : A haladás útján K —1.20, Sebők : Dörmögő Dömötör (4 köt.) K 4.60, Steinhofer : Régi könyvek mesterei K —.60, Szemere Gy. : Két fiú története K 1.20, Szivos B. : Debreczen és a Hortobágy K —.60, Vidám állattörténetek K —.60, Zsoldos : Muskátli —.60, Baksay : Dáma K 6.—, Benedek E. : Szigeti veszedelem K 5.—, Toldi Miklós K 8.—, Bernt Lie : Diáktörténetek K 3.80, Dickens : Copperfield K 4.50, Grimm : Összegyüjtött meséi K 6.—, Molnár : A Pál-utcai fiúk K 6.—, Abonyi : Három vitéz magyar baka K 7.—, Amicis : Szív (3 pl.) K 16.80, Kabos : A szurtos királyfi K 3.20, Mark Twain : Tamás úrfi K 3.—60, Tom Tit : Kísérletek (I—III.) K 18.—, Verne : Brani-

canné asszonyság K 7.50, Két évi vakáció K 5.50, Grant kapitány gyerm. K 7.50, Utazás a holdba és a hold körül (2 köt.) K 7.20, Hatteras kap. kalandjai K 5.80, Várkastély a Kárpátokban K 3.60, A Bégum 500 milliója K 3.50, A tizenötéves kapitány K 4.80.

A IV. osztály könyvtára. Adria-könyvtár 1—6. sz. K 3.—, Benedek E.: Szigeti veszedelem K 5.—, Toldi Miklós K 8.—, Abonyi: Miklós vitéz K 2.40, Rákolti György K 6.—, Barfus: Az elefántok hazájában K 3.—, Burnett: A kis lord K 2.40, Dickens: Kis Dorrit (I—III.) K 12.—, Copperfield K 3.—, Daudet: Tarasconi Tartarin 2.40, Donászy: Egy magyar diák élete Mátyás király korában K 3.60, Mátyás király ifjúsága K 2.40, Gaal: Mesék a legnagyobb magyarról K 1.—, May K.: A Balkánon K 5.—, A Kordillerákban K 5.—, A Csendes-Oceánon K 5.—, Radó: Benyovszky Móric K 5.60, Serényi: Repülőgépen a föld körül K 6.—, Serényi-Visnya: A levegő meghódítása K 3.—, Simonyi: Ázsiai és ausztráliai utazások K 3.—, Tóth R.: Budapesti séták K 5.—, Gonda: A hadiflottáról K 1.—, Kozma: A katona a magyar költészetben K —.70, Mikes: Az 1870—71-iki német-francia háború K 1.—, Zeppelin K 1.—, Pilch: Ausztria és Magyarország hadserege K 1.—, Sándor: A modern háború eszközei K 1.—, Százados: Hindenburg K 1.—, Ujhelyi: Hadseregünk megalakulása és bölcsőkora K 1.—, A világháború naplója (I—V.) K 5.—, Wittmann: A repülőgépekről K —.70, Kölcsey: Parainesis K —.70, Jókai: Kárpáthy Zoltán K 7.40, Az új földesúr K 5.40, Zrinyi: Szigeti Veszedelem K 1.40, Arany: Buda halála K 1.40, Garády: Vadászkalandok K 3.40, Lamb: Shakespeare-mesék K 5.40, Krudy: A cirkusz-király K 2.50, Baksay: Dáma K 6.—, Dickens: Copperfield K 4.50, Laurie: Diákélet Angolországban K 5.20, Hevesi: Jelky András K 6.80, Verne: Servadac Hector K 4.40, Új hazában K 4.50, Észak a dél ellen K 5.50, Haza Franciaországba K 4.60, Bulwer: Pompéji pusztulása K 6 —, Amicis: Szív K 5.60, Bernt Lie: Diák-történetek K 3.80, Rákosi V.: A bécsi diákok K 5.20, Williams: Újkori híres utazók K 8.—, Korunk találmányai K 8.—.

Az V. osztály könyvtára. Adria-könyvtár 1—6. sz. K 3.— Benedek E.: Szigeti Veszedelem K 5.—, Serényi-Visnya: A levegő meghódítása K 3.—, Simonyi: Sarkvidéki és amerikai utazások K 3.—, Gonda: A hadiflottáról K 1.—, Kozma: A katona a magyar költészetben K —.70, Mikes: Az 1870—71-iki német-francia háború K 1.—, Zeppelin K 1.—, Pilch: Ausztria és Magyarország hadserege K 1.—, Sándor: A modern háború eszközei K 1.—, Százados: Hindenburg K 1.—, Újhelyi: Hadseregünk megalakulása és bölcsőkora K 1.—, A világháború naplója (I—V. köt.) K 5.—, Wittmann: A repülőgépekről K —.70, Gyulai: Birálatok (2 pl.) K 1.40, Kölcsey: Parainesis (2 pl.) K 1.40, Madách: Az ember tragédiája (2 pl.) K 2.—, Jókai: Szomorú napok K 2.40, Janicsárok végnapjai K 2.40, A debreceni lunátikus K 1.40, Törökvilág Magyarországon K 5.40, Egy az Isten K 7.40, A kőszívű ember fiai K 7.40, Mikszáth: Szent Péter esernyője K 2.80,

A jó palócok K 1.20, A tót atyafiak K 1.20, Arany : Buda halála K 1.40, Cervantes : Don Quijote K 5.60, Diaz Bernal : Mexikó felfedezése K 2.40, Williams : Újkori híres utazók K 8.—, Korunk találmányai K 8.—, Universum (háborús kötet.) K 7.—.

A VI. osztály könyvtára. Adria-könyvtár 1—6. sz. 3 k. Benedek E. : Szigeti Veszedelem K 5.—, Darwin : Egy természettudós utazása a föld körül (2 köt.) K 3.80, Gonda : A hadiflottáról K 1. , Kozma : A katona a magyar költészetben K —.70, Mikes : Az 1870—71-iki német-francia háború K 1.—, Zeppelin K 1.—, Pilch : Ausztria és Magyarország hadserege K 1.—, Sándor : A modern háború eszközei K 1.—, Százados : Hindenburg K 1.—, Ujhelyi : Hadseregünk megalakulása és bölcsőkora K 1.—, A világháború naplója (I—V. k.) K 5.—, Wittmann : A repülőgépekről K —.70, Boyesen : Kommentár Goethe Faustjához K 1.40, Gyulai : Birálatok (2 pl.) K 1.40, Madách : Az ember tragédiája (3 pl.) K 3.—, Arrhenius : A világegyetem élete K 1.60, Bölsche : A természettud. fejlődésének tört. (II. köt.) K 2.40, Lenhossék : Az ember helye a természetben K 1.60, Universum K 7.—.

A VII. osztály könyvtára. Adria-könyvtár 1—6. sz. 3 k. Vértesy J. : A magyar romantikus dráma K 6.—, Carlyle : A francia forradalom története (3 köt.) K 5.70, Strindberg : Történelmi miniatürök K 1 90, Gonda : A hadiflottáról K 1.—, Kozma : A katona a magyar költészetben K —.70, Marczali : Italicae res. K —.60, Mikes : Az 1870—71-iki német-francia háború tört. K 1.—, Zeppelin K 1.—, Motley : Nagy Péter cár K 1.—, Pilch : Ausztria és Magyarország hadserege K 1.— Sándor : A modern háború eszközei K 1.—, Százados : Hindenburg K 1.—, Ujhelyi : Hadseregünk megalakulása és bölcsőkora K 1.—, A világháború naplója (I—V. köt.) K 5.—, Wittmann : A repülőgépekről K —.70, Boyesen : Kommentár Goethe Faustjához K 1.40, Gyulai : Birálatok (3 pl.) K 2.10, Madách : Az ember tragediája (4 pl.) K 4.—, Arrhenius : A világegyetem élete K 1.60, Gillouin : Bergson filozófiája K 1.20, Bölsche : A term. tud. fejlődésének tört. (2 köt.) K 2.40, Bury : A gondolatszabadság története K 2.—, Eucken : Az élet értelme és értéke : K 2.—, Hobson : A vagyon tudománya K 2.—, Kant-breviarium K 1.60, Le Bon : A tömegek lélektana K 2.—, Lenhossék : Az ember helye a természetben K 1.60, Lhotzky : Az emberiség jövője K 1.20, Palante : A szociológia vázlata K 1.60, Slaby : A szikratávíró K 1.20, Strachey : A francia irodalom főirányai K 2.—, Rodin beszélgetései a művészetről K 1.20, Széchenyi eszmevilága (2 köt.) K 3.20, Barlám és Jozafát legendája K —.30, (Forbát VII. o. tan. ajánd.) Universum K 7.—.

A VIII. osztály könyvtára. Czakó Zs. munkái (2 köt.) K 6.—, Gyulai P. : Költeményei (2 köt.) K 12.—, Vértesy J. : A magyar romantikus dráma K 6.—, Payot : Az akarat nevelése K 6.—, Euripides drámái II. K 5.—, Fabriczy : Kisebb dolgozatok. Takáts : Rajzok a török világból. Dickens : Copperfield (3 köt.) K 12.—, Bergson : A nevetés K 1.90, Mecsnikov : Optimista világnézet K 1.90, Oppenheimer : Az állam K 1.90, Pater :

A renaissance K 1.90, Ostwald: Feltalálók, felfedezők K 1.90, Andrássy: A jó béke céljairól K —.80, Angyal: A világháború okai K —.80, Frobenius: A német birodalom sorsdöntő órája K 1.—, Marczali: Italicae res. K—.60, Thallóczy: 1814—1914. K—.80, A világháború napl. (I—V.) K 5.—, Wekerle: A háború gazdasági következményei K—.80, Wlassics: A német világpolitika K —.60, Boyesen: Kommentár Goethe Faustjához K 1.40, Gyulai Pál: Birálatok (3 pl.) K 2.10, Kölcsey: Parainesis (2 pl.) K 1.40, Madách: Az ember tragédiája (6 pl.) K 6.—, Kuthy: Hazai rejtelmek K 8.60, Kemény: A rajongók (2 pl.) K 17.20, Zord idő (2 pl.) K 17.20, Összes művei (12 kötet) K 83.60, Gillouin: Bergson filozófiája K 1.20, Bury: A gondolatszabadság története K 2.—, Eucken: Az élet értelme és értéke K 2.—, Hobson: A vagyon tudománya K 2.—, Kant-breviarium K 1.60, Le Bon: A tömegek lélektana K 2.—, Lhotzky. Az emberiség jövője K 1.20, Palante: A szociológia vázlata K 1.60, Slaby: A szikratáviró K 1.20, Strachey: A francia irod. főirányai K 2.—, Rodin beszélgetései a művészetről K 1.20, Széchenyi eszmevilága (2 kötet) K 3.20, Andrássy: Kinek bűne a háború K 2.60.

Földrajzi osztály. «Kárpátoktól Adriáig». Budapest K 1.—, Balaton K —.80, Alduna K 1.—.

Vegyes osztály. Molnár V.: Háború és kultura (4 pl.) K 4.—.

Szépirodalmi osztály. Lengyel M.: Tompa Mihály (4 pl.) K 16.—.

Történelmi osztály. Fest A.: Báró Dévay Pál K 16.—.

Háborús osztály. Andrássy: A jó béke céljairól K —.80, Angyal: A világháború okai K —.80, Frobenius: A német birodalom sorsdöntő órája K 1.—, Gonda: A hadiflottáról K 1.—, Kozma: A katona a magyar költészetben K —.70, Marczali: Italicae res K —.60, Mikes: Az 1870—71-iki német-francia háború K 1.—, Zeppelin K 1.—, Motley: Nagy Péter cár K 1.—, Pilch: Ausztria és Magyarország hadserege K 1.—, Sándor: A modern háború eszközei K 1.—, Százados: Hindenburg K 1.—, Thallóczy: 1814—1914. K —.80, Ujhelyi: Hadseregünk megalakulása és bölcsőkora K 1.—, A világháború naplója (I—V.) K 5.—, Wekerle: A háború gazdasági következményei K —.80, Wittmann: A repülőgépekről K —.70, Wlassics: A német világpolitika K —.60, Molnár F.: Egy haditudósító emlékei K 7.80, Andrássy: Kinek bűne a háború K 2.60, Német: Diplomáciai okmányok K 8.60, Gáspár: Dinasztiánk a haza védelmében (VKM. ajánd). K 6.—, Molnár V.: Háború és kultura K 1.—.

Folyóirat-osztály. Uránia K 8.—, Katholikus Szemle K 10.—, Századok K 12.—, Egyetemes Phil. Közlöny K 15.—, Irodalomtörténet K 15.—, Művészet K 20.—, Akadémiai Értesítő K 6.—, Mentők lapja K 6.—, Magyar Nyelvőr K 6.—, Vasárnapi könyv.

6. **Az iskola épülete.** Már előző évi értesítőinkben ugyanezeket jeleztük. Épületünket 1875-ben emelték. Nagy hiba volt már akkor is, hogy a különben szép és luxussal bútorozott épület nem kapott udvart, úgyhogy

tanulóink kénytelenek ma is óraközökben a szűk folyosókon tartózkodni. Mikor az adakozó székesfőváros a telek nagyságának a megállapítását teljesen a magas kormányra bizta, nagy hiba volt az is, hogy tornatermünket a földszint niveauja alá süllyesztették. A kor folytonosan fokozódó igényei helyzetünket ma már tarthatatlanná teszik. Rajzteremünk egyáltalán nem felel meg rendeltetésének, népes osztályaink számára kicsiny és télen a fűtőrácsok mellé kerülő fiaink majd megsülnek. Fizikai szertárunknak nincs külön dolgozószobája, nincs külön szobánk a szülők fogadására, az iskolaorvosnak sincs külön szobája, nincs külön termünk a vallásoktatás és a görögpótló irodalmi tanítás számára. Természetes, hogy ily körülmények között az órarend megcsinálása óriási nehézségekbe ütközik s a tanulók folytonos vándorlása a fegyelmezést egy csöppet sem könnyíti meg. A legnagyobb bajunk, hogy most is csak 11 osztálytermünk van, mint amennyi volt 40 évvel ezelőtt, holott az V. kerület lakosságának száma ma majdnem háromszor akkora, mint amekkora volt 40 évvel ezelőtt. Igaz, hogy a VI. és később a III. kerületi állami gimnázim szervezése némileg segített rajtunk, de viszont az ág. evang. főgimnáziumnak a Deák-térről a városligeti fasorba való átköltözködését most is nyögjük.

7. **Vizsgálatok.** A VIII. osztályú nyilvános tanulók vizsgálatát május hó 9., 11. és 13. napjain, a magántanulókét május 4. és 5-én tartottuk meg. Az írásbeli érettségi vizsgálatok május 22., 23. és 24-én folytak le, a szóbeliek pedig június 5—8. Az elnök dr. Bozóky Endre kir. tanácsos, középiskolai igazgató a közoktatási tanács titkára volt. Az osztályvizsgálatok május hó 25—31-ig voltak, a magánvizsgálatok pedig június 13—15-ig.

8. **Az ifjúsági kirándulásokra** ebben az iskolai évben is nagy gondot fordítottunk. Megnéztük az *Uránia* tudományos szinház több előadását. A természetrajz és földrajz tanárai több izben vezették az ifjúságot a környékbeli hegyekbe tanulmányi kirándulásra. Minthogy pedig a nm. VKM. 130,480. sz. rendeletével még külön is kötelezővé tette az elmaradt tornatanítás pótlására a kirándulásokat, tanulóink egy-egy tanár vezetése alatt január óta havonkint és osztályonkint 1—2 testedző kiránduláson vettek részt.

9. **Ösztöndíjak.** *A) Házi ösztöndíjainkat* a tanári testület a következő tanulóknak adományozta:

a) a Corzan-féle alapítvány kamatait: *Krompaszky Attila* I*B.* oszt. tanulónak,

b) a Deák Ferenc-féle alapítvány kamatait: *Salzer Miklós* VI. oszt. tanulónak,

c) a Simor János-féle alapítvány kamatait: *Schnöller* Károly VII. oszt. tanulónak,

d) a Petőfi Zoltán-féle alapítvány kamatait: *Oó* Gyula V. oszt. tanulónak.

B) Bésán-féle 500 K ösztöndíjat: *Kádár* István VIII. oszt. tanuló. (VKM. 39,872—1916.)

C) Bésán-féle 200 K ösztöndíjat: *Medveczky* Zsigmond III. oszt. tanuló. VKM. 51,945—1914.)

D) Az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár jutalomdíját, 200 koronát *Gerey* Hugó VIII. oszt. tanuló kapta.

E) Fiumei 600 K-ás ösztöndíjat *Rosa* Gaszton VI. oszt. tanuló. (VKM. 104,308—1913.)

F) Egy jótékony szülő kegyes adományából 50—50 K-át kaptak *Pásztor* Andor III. és *Grünbaum* Elemér VII. oszt. tanulók.

E helyen közöljük, hogy *Lichtschein* Samu földbirtokos úr annak emlékére, hogy három fia tett intézetünkben érettségi vizsgálatot, egy 500 koronás ösztöndíj-alapítványt tett. Ezen alapítvány szabályzatait azoknak a nm. VKM. által való jóváhagyása után fogjuk közölni. Fogadja a kegyes alapító ez uton is mindnyájunk legőszintébb köszönetét.

A jótékonyság önmagában hordja örömét is, jutalmát is. Itt még a tanulók hálája koszorúzza azt.

SZAVKAY EDE

Értesítőnk zártakor jött a gyászhír, hogy Szavkay Ede, főgimnáziumunknak 33 éven át rendes tanára, c. középiskolai igazgató, folyó évi junius hó 21-én rövid szenvedés után elhunyt.

Szavkay kartársunk érdemeit, jellemét, módszerét nyugalomba vonulása alkalmával az 1910/11. évi értesítőnkben méltattuk. Meg nem alkuvó igazságszeretet, kötelességérzés és kötelességtudás, az egykori katonára valló szigorúság, erős fegyelemtartás, de amelyen mindig átsugárzott az ifjúság szeretete, jellemezték tanitását. Könyveiben, tanításában, átörökített elveivel készítette elő a nemzet ifjúságát azokra a rendkívüli feladatokra is, amelyek ma rettentő tusát vívnak édes hazánkért északon és délen.

Tettre vágyó, fiatalos akaratereje a nyugalomban sem talált pihenést. Az 1911/12. tanévtől kezdve a rákospalotai Wagner-féle nyilvános magánfőgimnáziumnak volt az igazgatója; ott nevelte az ifjúságot, s nevelt a tanítás művészetében járatossá, mesterekké, egy-egy egész fiatal tárnemzedéket.

Szavkay a magyar művelődéstörténetben, s középiskoláink történetében maradandó emléket állított a maga számára.

Áldott emlékét kegyelettel őrizzük.

Máthé.

IV.

A TANÁRI KAR.

1. **Jacobi Károly,** igazgató. Szolgálati éveinek száma : 28. Tanította a német nyelvet az V*A*. és VIII. osztályban. Heti óráinak száma 6. Az iskola épületében lakik. (V. ker., Markó-utca 29—39.)

2. **Ady Lajos,** rendes tanár, az I*A*. osztály főnöke. Tanította a magyar és latin nyelvet, az I*A*. a magyart a IV., a görögpótló irodalmat az V*B*. osztályban. Heti óráinak száma : 18. (A könyves postai csomagokat ellenőrző bizottság titkára.) Szolgálati éveinek száma : 12. Lakik : I. ker., Ráth György-utca 8.

3. **Dr. Benedek Marczell,** rendes tanár. Az ifj. könyvtár őre, az Önképzőkör vezető-tanára. Tanította a magyar nyelvet az V. *B*, VII., VIII. és a német nyelvet a IV., VI. és VII. osztályban. Heti óráinak száma : 18. Szolgálati éveinek száma : 8. Lakik : IX. ker., Lónyay-utca 18/*a*.

4. **Csopey László,** rendes tanár, a tanári könyvtár őre, a IV. osztály főnöke. Tanította a számtant az I*A*., II*B*., a mennyiségtant a IV. és VII., fizikát a VII., a szépírást az I*A*. osztályban. Heti óráinak száma : 19. Szolgálati éveinek száma : 24. Lakik : II. ker., Szalag-utca 4.

5. **Szakácsi Csorba Károly,** rendes tornatanár, a tornaszertár őre, a tornátanárok országos egyesületének választmányi tagja. A háború kezdete óta katonai szolgálatot teljesít. Szolgálati éveinek száma : 5. Lakik : V. ker., Sziget-utca 25.

6. **Dr. Fross Károly,** rendes tanár. Tanította a r. geometriát, számtant és szépírást a II*A*., a mennyiségtant a VI. és VIII. osztályban, természettant a VIII. osztályban, a «Mathemat. és Természettudományi Kör» vezetője. Heti óráinak száma : 19. Szolgálati éveinek száma : 31. Lakik : III. ker., Ujlaki rakpart 44.

7. **Glatz Ferenc,** rendes tanár. a VI. osztály főnöke. Tanította a latin nyelvet a VI., a görög nyelvet az V. *A* és VI. és a német nyelvet a III. osztályban. Heti óráinak száma : 19. Szolgálati éveinek száma : 23. Lakik : I. ker., Szirtes-út 4/*a*.

8. **Gyulay Dezső,** rendes tanár,

9. **Haszler Károly,** rendes tanár. Szolgálati éveinek száma : 11. Lakik : II. ker., Török-utca 6.

10. **Dr. Kaszák József,** rendes tanár, tanártestületi jegyző, a II*A*. osztály főnöke. Tanította a magyar s a latin nyelvet és a földrajzot a II*A*.

osztályban, a történelmet a VII., s a VIII. osztályban. Heti óráinak száma: 20. Szolgálati éveinek száma: 9. Lakik: II. ker., Margit-rakpart 33.

11. **Kelecsényi Rezső**, rendes tanár, a VII. osztály főnöke. Tanította a magyar és latin nyelvet az I*B*., a latin és görög nyelvet a VII. osztályban. Heti óráinak száma: 21. Szolgálati éveinek száma: 10. Lakik: II. ker., Lövőház-utca 16/*a*.

12. **Dr. Krompaszky Miksa**, a fővárosi tanker. főigazgatóságához beosztott rendes tanár, óraadó. Tanította a természetrajzot és földrajzot az I*A*. osztályban és a természetrajzot az V*A*. osztályban. Heti óráinak száma: 8. Szolgálati éveinek száma: 13. Lakik: I. kerület, Alkotás-utca 32. IV/2.

13. **Kun Ignác**, rendes tanár, a VIII. oszt. főnöke. Tanította a latin és görög nyelvet a VIII. osztályban, a görög nyelvet az V*B*. osztályban, és a latin nyelvet a IV. osztályban. Heti óráinak száma: 19. Szolgálati éveinek száma: 34. Lakik: VII. ker., Damjanich-utca 49.

14. **Dr. Lengyel Miklós**, rendes tanár, a II*B*. osztály főnöke. Tanította a magyar és latin nyelvet a II*B*. osztályban, a magyart az V*A*. és a VI. osztályban, és a görög pótló irodalmat a VI. osztályban. Heti óráinak száma: 19. Szolgálati éveinek száma: 12. Lakik: II. ker., Lövőház-tér 13.

15. **Dr. Marczinkó Ferenc**, rendes tanár. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület titkára. A háború kezdetén bevonult s közben orosz fogságba jutott. Szolgálati éveinek száma: 13. Lakik: I. ker., Városmajor-utca 72.

16. **Máthé György**, rendes tanár, a III. osztály főnöke, a class.-phil. múzeum őre. A Szabadoktatási tanács tagja. Tanította a magyar és latin nyelvet a III., a latin nyelvet az V*A*. osztályban, görögpótló irodalmat a VIII. osztályban. Heti óráinak száma: 18. Szolgálati éveinek száma: 30. Lakik: I. ker., Alkotás-utca 11. IV/5.

17. **Podhradszky Kálmán**, rendes tanár, a természetrajzi, földrajzi és történelmi szertár őre. Az I*B*. osztály főnöke. Tanította a földrajzot a I*B*. és II*B*. osztályban, a természetrajzot az I*B*., II*A*. és *B*., IV., V*B*. és VI. osztályokban. Heti óráinak száma: 19. Szolgálati éveinek száma: 8. Lakik: VIII. ker., József-utca 9. sz.

18. **Schmiedt Alajos**, rendes tanár, A háború kezdete óta hadiszolgálatot teljesít. Szolgálati éveinek száma: 13. Lakik: VIII. ker., József-körút 47.

19. **Dr. Szentpétery Imre**, rendes tanár, egyetemi magántanár, a Herald. és Genealogiai Társulatnak és a Magy. Történelmi Társulatnak ig. választmányi tagja. Tanította a történelmet a IV., V*A*. és VI. osztályban, a görögpótlót az V*A*. osztályban. Heti óráinak száma: 12. Szolgálati éveinek száma: 13. Lakik: V. ker., Csáky-utca 36.

20. **Szmetana Ágost**, rendes tanár, a rajzszertár őre. Tanította a rajzoló geometriát az I*A*., II*B*., III. és IV. osztályban, a görögpótló rajzot az V*A*.,

B., VI., VII. és VIII. osztályban. Heti óráinak száma : 20. Szolgálati éveinek száma : 30. Lakik : V. ker., Alkotmány-utca 23.

21. **Szőts Gyula**, rendes tanár, okleveles angol nyelvtanító, a Szabad Lyceum könyvtárosa, az Erzsébet Népakadémia előadó tagja, a Tanárok Özvegyeit és Árváit Segítő Országos Egyesület igazgatósági tagja és ideiglenes titkára, az V*B.* osztály főnöke. Tanította a német és latin nyelvet és történelmet az V*B.* és a III. osztályban, a görög poétát a VII., és a filozófiát a VIII. osztályban. Heti óráinak száma : 20. Szolgálati éveinek száma: 15. Lakik : I. ker., Mátray-utca 5.

22. **Virág Oszkár**, rendes tanár, az V*A.* osztály főnöke, a fizikai szertár őre, a segítő egyesület vezető tanára, az V. ker. I. számú iskolaszék rendes tagja. Tanította a mennyiségtant az I*B.*, III., V*A.* és V*B.* osztályban, a rajzoló geometriát és szépírást az I*B.* osztályban. Heti óráinak száma : 19. Szolgálati éveinek száma : 13. Lakik : V. ker., Ügynök-utca 16.

23. **Dr. Holma István**, hittanár. Tanította a róm. kath. hittant az I—VIII. osztályban. Heti óráinak száma : 16. Lakik : I. ker., Alkotás-utca 31.

24. **Dr. Scheiber Lajos**, oklev. rabbi, hittanár. Tanította az izr. vallástant a I*A.*, II*A.*, és IV. és V*B.* osztályban. Heti óráinak száma : 8. Lakik : VIII. ker., Kun-utca 7.

25. **Dr. Weisz Miksa**, rabbi, a pesti izr. hitközség szakfelügyelője, hittanár, a pesti izr. hitközség vallásoktatói testületének elnöke. Tanította az izr. vallástant az I*B.*, II*B.*, III., V*A.* VI., VII. és VIII. osztályban. Heti óráinak száma 14. Lakik VI. ker., Szondy-utca 22.

26. **Dr. P. Biláskó György,** orvostudor, iskolaorvos, az egészségtan tanára.

A VALLÁSTAN KÜLSŐ TANÁRAI.

1. Görög kat. : **Boksay János** (VII., Rottenbiller-u. 5/b).
2. Gör. kel. (szerb) : **Bikár Radivoj** (IV., Veress Pálné-u. 23).
3. Gör. kel. (román) : **Bogoeviciu Gy. Ghenádie** (VII., Holló-u. 8).
4. Ág. ev. : **Martony Elek** (I., Villányi-út 4), **Sass Béla** (I., Ménesi-út 66) és **Steuer Lajos** (V., Lipót-körút 26).
5. Ref. : **Varga Antal** (I., Széchenyi-hegy, Kalóz-u. 12).

V.

A TANÁROK IRODALMI MŰKÖDÉSE AZ 1915—16. TANÉVBEN.

Ady Lajos. Az «*Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny*» szerkesztője. Előadást tartott az V. ker. Népházban *A magyar katona az irodalomban* címen. Szépirodalmi dolgozatok az «*Az Érdekes Ujság*»-ban és a «*Tolnai Világlapjá*»-ban.

Dr. Benedek Marcell. «*A magyar nemzet története a költők dalaiban*» c. könyvét a VKM. 63,125/1915. sz. a. középiskolák számára segédkönyvül engedélyezte. — Cikkeket írt az «*Irodalomtörténet*»-be. Résztvett az «*A mi hőseink. Tisztjeink hőstettei a világháborúban*» c. mű szerkesztésében. Két előadást tartott az újpesti Szabad Lyceumban «*A világháború előkészítése a francia irodalomban*» címen. Ugyanezt a tárgyat egy előadásban népszerűen ismertette az V. ker. Népházban is. *A Magyar Könyvtárban* megjelent fordításai: Aage Madelung: *A szív.* Roda Roda: *A szimuláns.* Ganghofer: *A zarándok út.* Castell: *A hadipilóta.* Balmer és Harg: *Trant, a psychologus detektiv.* Herzog: *Az óriás.*

Dr. Szentpétery Imre. A borsmonostori apátság árpádkori oklevelei. (Budapest, 1916. Kiadja a M. Tud. Akadémia.) Értekezések és könyvismertetések a Századokban, Turulban, Tört. Szemlében, az Akad. Értesítőben és Irodalomtörténetben.

Szőts Gyula könyvismertetéseket írt az Orsz. Középisk. Tanáregyesületi Közlönyben és a Magyar Paedagogiában.

Dr. Weisz Miksa. Megjelent tőle: Gyászbeszéd *Balog* László ravatalánál; Emlékbeszéd dr. *Wellesz* Gyula ó-budai főrabbi fölött; írt tudományos értekezéseket a Mult és Jövőben, az Egyenlőségben, a Magyar Jogászegyletben, a Zsidó Deák Könyvben és a Magyar Zsidó Szemlében. Rendezi a Magy. Tud. Akadémia megbízásából néhai Kaufmann Dávid kézirattárát, katalógizálta a Magyar Zsidó Múzeum kéziratait, okiratait és nyomtatványait; szervezi a Pesti izr. hitközség megbízásából a hitközség könyvtárát.

VI.

VÉGZETT TANANYAG.

I. A és B osztály.

Osztályfők: **Ady és Podhradszky.**

Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Hitágazatok; Isten tízparancsolata; az anyaszentegyház öt parancsolata. A bűn. Szentségek. Szentelmények. Imádság.

Tankönyv: Nagyobb katekizmus.

Tanár: *Holma.*

Izr. vallástan. *a)* Bibliai történet: A világ teremtésétől Mózes haláláig. *b)* Bibliai szövegek: Mózes I. 1; 1—5; 26—27, 31, 2 1—3: 12 1—4, 28 10—22. Mózes II. 19 1—19. 20 1—17. Semá. A 18. benedictio.

Tankönyv: Dékány G.: Bibliai olvasmányok I.

Tanár: *Scheiber* és *Weisz.*

Magyar nyelv. Heti 5 óra. Népmesék, hún-magyar és görög mondák olvasása. Az olvasmány tartalmi magyarázata és tartalmának elbeszélése. Költemények tanulása és szavalása. A beszéd- és mondatrészek fölismerésének gyakorlása. — Kéthetenkint iskolai írásbeli dolgozat a helyesírás és a nyelvtanban elvégzett anyag gyakorlására.

Tankönyv: Szabó Adorján, Magyar nyelvtan I. rész, és Máthé—Szabó, Magyar olvasókönyv I. rész.

Tanár: *Ady* és *Kelecsényi.*

Latin nyelv. Heti 6 óra. A gyakorlókönyv egyes mondatain és olvasmányain az olvasásnak, a névhajlításnak, a legszükségesebb nemi szabályoknak, a fokozásnak, a számnevek, névmások és határozók főbb alakjainak, továbbá a cselekvő alakú ige hajlításának gyakorlása. Fordítás latinból magyarra és viszont. Kéthetenkint iskolai írásbeli gyakorlat: fordítás latinra.

Tankönyv: Fodor-Székely, Liber Sexti.

Tanár: *Ady* és *Kelecsényi.*

Földrajz. Heti 3 óra. Földrajzi alapismeretek. Magyarország részletes tárgyalása. Térképvázlatok és térképolvasás.

Tankönyv: Dr. Simonyi J. Földrajz, I. kötet.
Tanár: *Krompaszky* és *Podhradszky*.

Természetrajz. Heti 2 óra. A közönségesebb gyümölcsök, fenyők, virító növények. Házi, házkörnyéki, mezei és erdei állatok és házi szárnyasok.

Tankönyv: Pintér Pál, Természetrajz, I. kötet.
Tanár: *Krompaszky* és *Podhradszky*.

Számtan. Heti 4 óra. A tizes számrendszer. A négy alapművelet egész számokkal és tizedes törtekkel. A méterrendszer. A számok oszthatósága. Közönséges törtekkel való számolás. Időszámolás. Házi és iskolai dolgozatok.

Tankönyv: Mérei, Számtan, I. rész.
Tanár: *Csopey* és *Virág*.

Rajzoló geometria. Heti 3 óra. Planimetriai elemek. Pontok, egyenesek és szögek fekvési és mérési viszonyai. A három- és négyszögek tulajdonságai és alakításai. A kör. Körbeírt szabályos sokszögek szerkesztése. Területmérés. Az idomok összeillősége, hasonlósága és szimmetriája. Geometriai ornamentális rajzolás, rendszeresen haladó táblai előrajzok nyomán.

Tankönyv: Fodor-Wagner, Rajzoló geometria I. rész.
Tanár: *Szmetana* és *Virág*.

II. A és B osztály.

Osztályfők: **Kaszák és Lengyel.**

Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. A Biblia fogalma. Ó-szövetségi szentírási könyvek. Az őskinyilatkoztatás korszaka. Pátriarkák. Mózes. Az ó-szövetségi vallási intézmények szervezése. Birák kora. hivatása. Királyok kora. Próféták hivatása. Fontosabb messiási jövendölések. A Makkabeusok története. A kis katekizmus I. szakaszának ismétlése.

Tankönyv: Dr. Aubermann Miklós: Ó-szövetségi bibliai történetek.
Tanár: *Holma*.

Izr. vallástan. *a)* Bibliai történet: Izrael története a honfoglalástól a birodalom bukásáig. *b)* Bibliai szemelvények: Móz. II. és III. könyvéből. A péntekesti ima.

Tankönyv: Weisz: Bibliai olvasmányok II.
Tanár: *Scheiber* és *Weisz*.

Magyar nyelv. Heti 5 óra. A határozók tana. Az összetett mondatok. Szóképzés. Prózai darabok és költemények olvasása és értelmezése. Költemények szavalása. — Kéthetenkint iskolai írásbeli dolgozat.

Tankönyv: Szabó A., Magyar nyelvtan. Máthé—Szabó, Magyar Olvasókönyv II. rész.

Tanár: *Kaszák* és *Lengyel.*

Latin nyelv. Heti 6 óra. Az alaktan befejezése; a mondatszerkesztés — olvasmányokon ismertetve.

Olvasmányok: Az olvasókönyv II. részéből vett 20 drb olvasmány. — Kéthetenkint iskolai írásbeli dolgozat a begyakorolt szókincsből és kifejezésekből összeállítva.

Tankönyv: Fodor-Székely: Liber Sexti.

Tanár: *Kaszák* és *Lengyel.*

Földrajz. Heti 4 óra. Európa, Ázsia és Afrika általános ismertetése. Térképvázlatok.

Tankönyv: Dr. Simonyi J., Földrajz, II. kötet.

Tanár: *Kaszák* és *Podhradszky.*

Természetrajz. Heti 2 óra. Külföldi nagyobb emlősök; madarak, hüllők, csúszó-mászók, halak, izeltlábúak fontosabb fajai. Fák. Őszi növények.

Tankönyv: Pintér Pál, Természetrajz, II. kötet.

Tanár: *Podhradszky.*

Számtan. Heti 4 óra. Számolási rövidítések, számtani műveletek korlátolt pontossággal. Az arányosság fogalmának fejtegetése. Egyszerű hármasszabály. Olasz számolásmód. Geometriai arányok és aránylatok. Százalékszámítás és alkalmazása. Házi és iskolai dolgozatok.

Tankönyv: Horti, Számtan.

Tanár: *Fross* és *Csopey.*

Rajzoló geometria. Heti 3 óra. Stereometriai elemek. A hasáb, gúla, szabályos testek, henger, kúp és gömb leírása, hálózata és modelljének előállítása. A testek felszínének és térfogatának kiszámítása. Az egyenesek és a síkok abszolut és relativ helyzetei; lapszög és testszög. A testek hasonlósága, összeillősége és szimmetriája. A testek axonometrikus rajzolása.

Tankönyv: Fodor-Wagner, Rajzoló geometria, II. r.

Tanár: *Fross* és *Szmetana.*

III. osztály.

Osztályfő: **Máthé.**

Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Az új-szövetségi szent könyvek. Palesztina földrajzi és politikai viszonyai. Jézus gyermek- és ifjúkora. Jézus nyilvános működése. Jézus csodái, példabeszédei, tanítása, szenvedéstörténete, halála, föltámadása, mennybemenetele. A Szentlélek eljövetele. Az apostolok cselekedetei. A kis katekizmus II. szakaszának ismétlése.

Tankönyv: Dr. Aubermann Miklós: Új-szövetségi bibliai történetek.

Tanár: *Holma.*

Izr. vallástan. *a)* Juda története a babiloniai fogságtól a talmud befejezéséig. *b)* Liturgia és vele kapcsolatosan az imakönyv főbb imáinak fordítása. Szemelvények Móz. III. könyvéből.

Tankönyv: Schön D.: Zsidók története. Imakönyv. (Tanítóegyleti kiadás.)

Tanár: *Weisz.*

Magyar nyelv. Heti 4 óra. A magyar hangtan. A beszéd- és mondatrészek. Az összetett mondat. A mellékmondatok. A szóösszetétel és a szóképzés. A körmondat. Kéthetenkint egy írásbeli dolgozat. Olvasmányok; versek.

Tankönyv: Szabó—Máthé, Rendszeres magyar nyelvtan és Olvasókönyv III. rész.

Tanár: *Máthé.*

Latin nyelv. Heti 6 óra. Olvasmány a Liber Sexti II. r.-ből; phædrusi mesék. Az egyszerű mondat, különösen a határozók fordítási gyakorlatokkal kapcsolatban. Kéthetenkint egy írásbeli dolgozat (fordítás magyarból latinra), különös tekintettel a syntaktikai szabályok kellő begyakorlására és értékesítésére.

Tankönyv: Fodor-Székely: Liber Sexti II. r.

Tanár: *Máthé.*

Német nyelv. Heti 4 óra. A német nyelv hangjai és írásuk. Alany, állítmány. Mondattárgy. Birtokos jelző. Részes határozó. Többesszámképzés. Főnévi és melléknévi declinatio. Az igeragozás elemei. Prózai darabok és költemények olvasása és tárgyalása; a költői olvasmány elemzése. — Kéthetenkint egy írásbeli dolgozat, — fordítás magyarból németre — különös tekintettel a nyelvtanból tanultakra.

Tankönyv: Timár: Német nyelv- és olvasókönyv I. rész.

Tanár: *Glatz.*

Földrajz. Heti 2 óra. Amerika, Ausztrália. Fizikai alapismeretek. A föld szárazulatai, vizei és légköre. Mathematikai földrajz fontosabb tételei.

Tankönyv: Dr. Simonyi J., Földrajz III. kötet.

Tanár: *Virág.*

Történelem. Heti 3 óra. Hazánk története 1526-ig, főtekintettel a műveltség viszonyaira és a politikai állapotra.

Tankönyv: Varga Ottó, Magyarország története. I. Rész.

Tanár: *Szőts.*

Számtan. Heti 3 óra. Az összetett hármasszabály, kamatszámolás, lerovatszámolás. Arányos osztás. Elegyítési számolások. A láncszabály. Irásbeli dolgozat havonkint.

Tankönyv: Horti, Számtan.

Tanár: *Virág.*

Rajzoló geometria. Heti 2 óra. I. Konstruktiv planimetria. Síkidomok szerkesztése, egybevágósága, szimmetriája, hasonlósága. II. Szabadkézi rajz. Síkdiszitmények rajzolása és festése.

Tankönyv: Horti Henrik, Rajzoló geometria, III. rész.

Tanár: *Szmetana.*

IV. osztály.

Osztályfő: **Csopey.**

Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. A külső isteni tisztelet. Szent helyek. Templom külseje, belseje. Egyházi öltönyök. Szent cselekmények. Szent mise; szentségek kiszolgáltatási módja. Az egyházi év beosztása. A nyilvános és főbb egyházi ünnepek.

Tankönyv: Dr. Aubermann Miklós: Róm. Kath. Szertartástan.

Tanár: *Holma.*

Izr. vallástan. *a)* Liturgiai zsoltárok: Szemelvények M. V. könyvéből. *b)* A zsidóság története a talmud befejezésétől napjainkig.

Tankönyv: Büchler: Zsidók története. — Imakönyv.

Tanár: *Scheiber.*

Magyar nyelv. Heti 4 óra. A stílus. A nyelvről általában. A stílus tulajdonságai és fajai. Az ó-klasszikai, nyugat-európai, nemzeti verselés. Polgári ügyiratok. — Arany J. *Toldija* történelmi, nyelvi,

esztétikai magyarázatokkal. — A stílus és a verselés ismertetésére több olvasmány fejtegetése. Havonkint 1 írásbeli dolgozat az olvasottak alapján.

Tankönyv: Ady—Endrei: Stilisztika.

Tanár: *Ady.*

Latin nyelv. Heti 5 óra. *Prózai olvasmány:* Részletek Cæsarból. *Költői olvasmány:* Szemelvények Ovidiusból. Az igenevek. Az egyszerű mondat fajai. Az összetett mondatok. *Írásbeli dolgozatok* a tárgyalt olvasmánnyal és a végzett nyelvtani anyaggal kapcsolatban kéthetenkint.

Tankönyv: Fodor-Székely: Liber Sexti. II. r.

Tanár: *Kun.*

Német nyelv. Heti 3 óra. A III. osztályú nyelvtani tananyag alkalmi átismétlése, az alaktan kiegészítése és a legfontosabb mondattani ismeretek. Etymologikus szócsoportok. Prózai olvasmányok közül leírások, elbeszélések és mesék; továbbá költemények. Több költemény emlézése. — Iskolai írásbeli dolgozat kéthetenkint a végzett olvasmánnyal tárgyi összefüggésben.

Tankönyv: Timár: Német nyelv- és olvasókönyv, I. rész.

Tanár: *Benedek.*

Történelem. Heti 3 óra. Hazánk története 1526-tól 1867-ig. Hazánk a jelenben. Ausztria és Magyarország közjogi helyzete és a közösügyek.

Tankönyv: Varga O.: Magyarország Története. II-ik rész.

Tanár: *Szentpétery.*

Természetrajz. Heti 3 óra. Az őszi flora részletesebb ismertetése után, a külső és belső morfologia elemei. Phytochemia. A biologia részletes tárgyalása. A rendszertan áttekintése. Mikroskopizálás, rajzolás, kirándulások.

Tankönyv: Pintér: Növénytan.

Tanár: *Podhradszky.*

Mennyiségtan. Heti 3 óra. Alapfogalmak. A négy alapművelet pozitiv és negativ egész és tört számokkal. A számok oszthatósága. A két- és többtagú kifejezések négyzete és köbe. Elsőfokú egyenlet egy ismeretlennel. Arányok. Házi és iskolai dolgozatok.

Tankönyv: Wagner: Algebra.

Tanár: *Csopey.*

Rajzoló geometria. Heti 2 óra. I. Konstruktiv planimetria. A körre vonatkozó szerkesztések. A kúpszeletvonalak ismertetése és szerkesztése. II. Szabadkézi rajz: Síkdíszítmények, természetes levelek és virágok rajzolása és festése.

Tankönyv: Dr. Horti H.: Rajzoló geometria, IV. rész.

Tanár: *Szmetana.*

V. A és B osztály.

Osztályfők: **Virág Oszkár** és **Szőts Gyula.**

Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Vallás. Hit. Az első isteni személy és a teremtés. A második isteni személy és a megváltás műve. A harmadik isteni személy és a megszentelés műve. Az anyaszentegyház. Az isteni kegyelem. A kegyelemeszközök. A földi élet után következő utolsó dolgok.

Tankönyv: Dr. Schütz A.: Kath. Hittan.

Tanár: *Holma.*

Izr. vallástan. Prófétai olvasmányok, a profétizmus, Hosea 12, Amosz 3, Jezsájás 1, 2, 5, 11, 12, Micha VIII. Vallástörténet Ézrától 1492-ig.

Tankönyv: Neumann: Prófétai olvasmányok.

Tanár: *Weisz* és *Scheiber.*

Magyar nyelv. Heti 3 óra. Szerkesztéstan nyelvtani és stilisztikai összefoglaló ismétlésekkel. Prózai műfajok elmélete megfelelő olvasmányokkal. Havonkint egy írásbeli dolgozat az olvasmányok s a tanultak alapján.

Tankönyv: Ady—Endrei, Retorika.

Tanár: *Lengyel* és *Benedek.*

Latin nyelv. Heti 6 óra. Cicero: «De imperio Cn. Pompei» és «Pro Archia». Szemelvények Ovidiusból. Egyes részletek könyv nélkül. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat a végzett olvasmánnyal tárgyi összefüggésben.

Tankönyvek: Köpesdy: Cicero De imp. Cn. Pompei és Pro Archia poëta; Csengeri: Szemelvények Ovidiusból. Cserép—Köpesdy: Stílusgyakorlatok III.

Tanár: *Máthé* és *Szőts.*

Görög nyelv. Heti 4 óra. Görög alaktan a μι-végű igékig. Tankönyv: Dóczi: Görög nyelvtan. Kéthetenkint írásbeli dolgozat. Tanár: *Glatz* és *Kun.*

Német nyelv. Heti 3 óra. Rendszeres nyelvtan: Hangtan, szótan. Prózai olvasmányok és költemények. — Kéthetenkint iskolai írásbeli dolgozat a végzett olvasmánnyal tárgyi összefüggésben.

Tankönyv: Timár, Német olvasókönyv II. rész. Rendszeres német nyelvtan.

Tanár: *Jacobi* és *Szőts.*

Történelem. Heti 2 óra. Az ó-kor története a római birodalom kettéválásáig, főtekintettel a műveltségtörténeti viszonyokra.

Tankönyv: Mika S., Az ókor története. 2. kiad.

Tanár: *Szentpétery* és *Szőts.*

Természetrajz. Heti 3 óra. Az állati élet és szervei, alak, szám és elhelyezés szerint. A bemutatott gerincesek és ízeltlábúak tüzetesebb ismertetésével, hasznos vagy káros voltuk megjelölése. A többi állatkör főalakjainak elemzése.

Tankönyv: Pintér: Állattan.

Tanár: *Krompaszky* és *Podhradszky.*

Mennyiségtan. Heti 3 óra. Elsőfokú egyenletek több ismeretlennel. Négyzetgyök és köbgyök. Négyzetes egyenletek. A gyökmennyiségekkel való műveletek általánosítása. A sík idomok és sajátságaik. Congruentia. Hasonlóság. Területszámítás.

Tankönyv: Wagner-Klamarik: Algebra és Geometria.

Tanár: *Virág.*

Görögpótló irodalom. Heti 2 óra. Görög alkotmányformák és fejlődésök. A görög államok viszonya egymáshoz. Sparta és Athén alkotmánya, törvényhozása, nevelésügye, hadügye. Olvasmányul Homeros Iliása és Odysseája, Herodotosból szemelvények. Tinódi Sebestyén, Kurucdalok, Mindszenty Gábor Naplójából, Szalárdi: Siralmas krónika.

Tankönyvek: Hitrich, Görög régiségek; Homeros Iliása és Odysseája, fordította Kempf; Herodotos, ford. Geréb; Jancsó, Olvasmányok.

Tanár: *Szentpétery* és *Ady.*

Görögpótló rajz. Heti 2 óra. I. Használati tárgyak és egyszerű geometriai testek és testcsoportok rajzolása és festése természet után. II. Ó-kori jellegzetes műalkotások ismertetése.

Tanár: *Szmetana.*

VI. osztály.

Osztályfő: **Glatz.**

Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Az erkölcs és erkölcstan fogalma. A természeti és kinyilatkoztatott törvények. Az emberi törvények. Az erkölcsi cselekedetek alanyi föltételei: értelem, lelkiismeret, szabad akarat. Az erkölcsi beszámítás. Az erényről általában. Isteni és erkölcsi erények. A bűn. Isten és felebaráti szeretet fogalma, indító okai, nyilvánulásai. Az Isten és az egyház parancsainak részletes tárgyalása.

Tankönyv: Dr. Schütz A.: Kath. Erkölcstan.

Tanár: *Holma.*

Izr. vallástan. *a)* Prófétai olvasmányok, Jeremiás 1, 2, 7, 9, 31, Ezékiel 18. Jezajas 40, 41, 42, 43, 53, 58. *b)* Vallástörténet, 1492-től napjainkig.

Tankönyv: Frisch A.: Prófétai olvasmányok.

Tanár: *Weisz.*

Magyar nyelv. Heti 3 óra. Művészeti alapismeretek. A költői műfajok elmélete olvasmányok alapján. Verstan. Megfelelő olvasmányok. Havonkint írásbeli dolgozat.

Tankönyv: Riedl: Poétika.

Tanár: *Lengyel.*

Latin nyelv. Heti 5 óra. Szemelvények Livius XXI. XXII. könyvéből és Vergilius Aeneisének I., II. éneke. Egyes részletek könyv nélkül. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat a végzett olvasmánnyal tárgyi összefüggésben.

Tankönyvek: Livius: Szemelvények. ed. Szabó Iván. Verg. Aen. ed. Cserép. Cserép-Köpesdy: Lat. stilusgyakorlatok IV.

Tanár: *Glatz.*

Görög nyelv. Heti 5 óra. Szemelvények Xenophon Anabasisából és a lyrai költészet köréből. Kéthetenkint egy iskolai dolgozat a végzett olvasmánnyal tárgyi összefüggésben.

Tankönyvek: Dóczi: Görög nyelvtan és olvasókönyv II.

Tanár: *Glatz.*

Német nyelv. Heti 3 óra. Goethe, Schiller, Uhland, Lenau balladái, románcok, legendák és egyéb elbeszélő költemények. A hang- és szótan átismétlése. Mondattan. A verstan elemei. Írásbeli dolgozatok a végzett olvasmánnyal kapcsolatban; több költemény könyv nélkül.

Tankönyv: Timár: Német olvasókönyv II. r. és Rendszeres német nyelvtana.

Tanár: *Benedek.*

Történelem. Heti 3 óra. A középkor és az újkor története a westphaliai békéig, főfigyelemmel az állami élet fejlődésére és a közműveltség viszonyaira.

Tankönyv: Mika: Világtörténelem. II. rész.

Tanár: *Szentpétery.*

Természetrajz. Heti 3 óra. Az ásvány fogalma. A kristálytan elemei. Levegő, víz; a vegyülés törvényei. Ásványok elemzése, előfordulásuk és használatuk. A kőzetek legfontosabbjai. Az organikus vegyületek csoportjainak legjelentősebbjei. (Kövületek.)

A közönségesebb ásványok tüzetes ismertetése. Vegytani alapfogalmak. A szerves kémia elemei. A szerves kémia fontossága az iparban. A kőzetek. A geológiai korok áttekintése. Magyarország geológiája. Félévenként 2—2 írásbeli dolgozat. Tanulmányi kirándulások.

Tankönyv: Pintér: Ásványtan.

Tanár: *Podhradszky.*

Mennyiségtan. Heti 4 óra. A negativ és törtkitevőjű hatvány. A képzetes számok. A logarithmus. Véges mértani haladvány. A kör kerülete és területe. A goniometria és trigonometria.

Tankönyv: Wagner—Klamarik: Algebra; Wagner: Mértan; Lutter: Ötjegyű sorszám- és szögmértani táblák.

Tanár: *Fross.*

Görögpótló irodalom. Heti 3 óra. Szinházi és magánrégiségek. Sophokles Antigonéja és Elektra című drámája. Szemelvények a görög líra és a vele kapcsolatos magyar klasszikus költészet termékeiből.

Tankönyvek: Schill: Görög régiségek. Csiky Gergely: Sophokles Antigonéja és Elektrája. Kincs: Szemelvények a görög lirából. Jancsó: Olvasmányok.

Tanár: *Lengyel.*

Görögpótló rajz. Heti 2 óra. I. Használati tárgyak, kitömött állatok és élő növények, geometriai testcsoportok rajzolása és festése természet után. II. Középkori jellegzetes műalkotások ismertetése.

Tanár: *Szmetana.*

VII. osztály.

Osztályfő: **Kelecsényi.**

Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Az Egyház történelmének főleg hitvédelmi szempontból való tárgyalása, annak kezdetétől egészen napjainkig. Továbbá a magyarországi kath. Egyház működésének méltatása.

Tankönyv: Dr. Schütz A.: *Egyháztörténet.*

Tanár: *Holma.*

Izr. vallástan. *a)* Szemelvények Mózes öt könyvéből. *b)* Bibliai ismertetés.

Tankönyv: Pentateuch és Fényes: A biblia könyvei.

Tanár: *Weisz.*

Magyar nyelv. Heti 3 óra. A magyar nemzeti irodalom fejlődésének ismertetése 1831-ig. Havonkint irásbeli dolgozat.

Tankönyv: Dr. Pintér Jenő. A magyar irodalom története.

Tanár: *Benedek.*

Latin nyelv. Heti 5 óra. Olvasmány: Sallustius: Catilina; Cicero: In Catilinam I. és II.; Verg. Aen. VI. ének. A római történetírás áttekintése; Cicero mint szónok; az Aeneis szerkezete. Régiségtani összefoglalás. — Dolgozat kéthetenkint, a végzett olvasmánnyal tárgyi összefüggésben.

Tankönyvek: Verg. Aen., ed. Cserép. Sall. Cat., ed. Kempf. Cic. Or. in Cat., ed. Köpesdy. Cserép—Köpesdy. Latin stilusgyakorlatok V. r.

Tanár: *Kelecsényi.*

Görög nyelv. Heti 5 óra. Szemelvények Hom. Iliasából és Herodotos művéből.

Tankönyv: Csengeri: Hom. Iliasa. Geréb: Görög prózai szemelvények.

Tanár: *Kelecsényi.*

Német nyelv. Heti 3 óra. *Olvasmány:* Lessing, Minna von Barnhelm, Schiller, Wilhelm Tell, a szükséges nyelvi, irodalmi és tárgyi magyarázatokkal. Irodalomtörténetből: A pogánykor, Nagy Károly kora és az I. virágzás kora. Havonkint irásbeli iskolai dolgozat az olvasott darabok köréből.

Tankönyvek: Lessing, Minna von Barnhelm, kiadta Heinrich G. Schiller: Tell, kiadta Heinrich.

Tanár: *Benedek.*

Történelem. Heti 3 óra. Az új-kor története 1648-tól napjainkig főtekintettel a közműveltségi viszonyokra. — A jelenkor politikai, társadalmi s gazdasági életének áttekintése. Európa egyes államai történelmi megalakulása s jelen állapotának ismertetése. A hazai viszonyokkal rokon és eltérő vonások kiemelése.

Tankönyvek: Mika S.: Világtörténelem III. rész.

Tanár: *Kaszák.*

Mennyiségtan. Heti 3 óra. A másodfokú egyenlet teljes elmélete; a másodfokú függvény ábrázolása, maximuma és minimuma. A complex számok, a gyök többértékűsége. Másodfokú egyenlet 2 ismeretlennel. A sorok. Kamatos-kamat és járadékszámítás. Stereometriai alaptételek. A szögletes és gömbölyű testek felszínének és térfogatának kiszámítása.

Tankönyv: Wagner: Algebra; Wagner: Geometria.

Tanár: *Csopey.*

Fizika. Heti 4 óra. Mechanika. Hangtan. Fénytan.

Tankönyv: Wagner «Physiká»-ja.

Tanár: *Csopey.*

Görögpótló irodalom. Heti 3 óra. A görög költői irodalom története. Olvasmányok: Thukydides történetéből, a régi magyar történetírók és szónokok műveiből.

Tankönyvek: Schill, Görög irodalomtörténet; Thukydides, ford. Szilasi Mór; Jancsó, Olvasmányok.

Tanár: *Szőts.*

Görögpótló rajz. Heti 2 óra. I. Tárgyak és tárgycsoportok, terem- és folyosórészletek, kitömött állatok és élő növények rajzolása és festése természet után. II. Újabbkori jellegzetes műalkotások ismertetése.

Tanár: *Szmetana.*

VIII. osztály.

Osztályfő: **Kun.**

Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. A hitvédelem jelentősége s fontossága. A természetes s kinyilatkoztatott vallás védelme. A csoda s a természettudomány. A szentírás hitelességének s épségének bizonyítása. A kath. egyház Krisztus igaz egyháza. A pápa csalatkozhatatlansága hit és erkölcs dolgában.

Tankönyv: Dr. Schütz A.: Kath. Hitvédelem.

Tanár: *Holma.*

Izr. vallástan. Rendszeres zsidó vallástan az eddig tanult irodalmi és liturgiai ismeretek alapján és ezek összefoglalásával. — A vallás lényege. A zsidóság vallási tanai. A zsidóság vallási intézményei. Ethika.

Tankönyv: Fényes: Rendszeres zsidó vallás- és erkölcstan.

Tanár: *Weisz.*

Magyar nyelv. Heti 3 óra. A magyar nemzeti irodalom története. II. rész. Szemelvények a kiválóbb írók műveiből. Havonkint írásbeli dolgozat.

Tankönyv: Dr. Pintér Jenő: A magyar nemzeti irodalom története.

Tanár: *Benedek.*

Latin nyelv. Heti 5 óra. Olvasmány: Szemelvények Horatius és Tacitus műveiből. A római irod.-tört. és régiségek áttekintése. Kéthetenkint 1 írásbeli dolgozat.

Tankönyvek: Tacitusból ed. Dávid-Pozder, Szemelvények Horatiusból ed. Wirth.

Tanár: *Kun.*

Görög nyelv. Heti 3 óra. Szemelvények Platon Apológiájából és Kritonjából: Szemelvények Sophokles Antigonéjából. Havonkint iskolai írásbeli dolgozatul fordítás görögből magyarra.

Tankönyv: Csengeri: Homeros Odysseiája; Geréb György prózai szemelvények.

Tanár: *Kun.*

Német nyelv. Heti 3 óra. Goethe: Iphigenie auf Tauris. Az irodalomtörténetből az első és második virágzás kora. Havonkint iskolai írásbeli dolgozat, a végzett olvasmánnyal tárgyi összefüggésben.

Tankönyvek: Dr. Heinrich: Német tan- és olvasókönyv III. és IV. rész. Goethe: Iphigenie auf Tauris, kiadta dr. Maywald József.

Tanár: *Jacobi.*

Történelem. Heti 3 óra. Magyarország oknyomozó története, mindig figyelemmel a műveltség-történeti főbb eseményekre, a honfoglalás korától 1848-ig. Közjogi alapismeretek. Hazánk a jelenben.

Tankönyv: Andor József: Magyarország oknyomozó története.

Tanár: *Kaszák.*

Mennyiségtan. Heti 3 óra. Permutatio. Combinatio. Variatio. Kéttagúak magasabb hatványai és a binomiális együtthatók tulajdonságai. A gömbháromszögtan elemei s alkalmazásuk. A gimnázium mathematika[1]

tananyagának áttekintése és a fontosabb részek tüzetesebb begyakorlása. Elemi függvények tárgyalása.

Tankönyv: Wagner: Algebra és Geometria.

Tanár: *Fross.*

Fizika. Heti 4 óra. Hőtan. Az anyag szerkezetére vonatkozó főbb chemiai fogalmak. Mágnesség. Elektromosság. A kosmographia elemei.

Tankönyv: Wagner «Physiká»-ja.

Tanár: *Fross.*

Bölcselet. Heti 2 óra. A tapasztalati lélektan. A logikából: az elemi gondolkodástan egész terjedelmében s a módszertan alapelvei.

Tankönyv: Kornis Psychologiája s Logikája.

Tanár: *Szőts.*

Görögpótló irodalom. Heti 1 óra. *Olvasmány:* Platon Apologiája, Kritonja. Szemelvények Politeiájából. Régiségtani és irodalomtörténeti összefoglalás. A görög szobrászat.

Tankönyvek: Platon és Aristoteles műveiből való szemelvények, szerk. Alexander Bernát. Schill, Görög régiségek. Zsámboki Gy.: A görög művészet kiválóbb alkotásainak ismertetése.

Tanár: *Máthé.*

Görögpótló rajz. Heti 2 óra. — I. Csendéleti összeállítások, terem- és folyosórészletek, kitömött állatok és élő növények rajzolása és festése. Figurális kisérletek. II. Magyar műalkotások ismertetése.

Tanár: *Szmetana.*

VII.

ÉRETTSÉGI TÉTELEK AZ 1915–1916. TANÉV VÉGÉN.

1. **Magyar nyelv és irodalomból:** A magyar ballada fejlődése.
2. **Latin ny. és irodalomból:** Vergilii Aeneidos XI. l. 182—212. vv.
3. **Mathematikából:**

1. Megoldandó a $\begin{cases} 2x^2-3xy+4y^2=108 \\ 4x^2-3xy+2y^2=186 \end{cases}$ egyenletrendszer.

2. Mi volt a nap magassága Budapesten 1910 március 27-én d. u. 3 óra középidőben, ha a declinatio $d=+2^\circ\ 23'$ és az időegyenlet $i=+5^m42^s$ volt. ($\varphi=47^\circ\ 30'$).

ÉRETTSÉGI STATISZTIKA.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett	37
Szóbeli vizsgálatra bocsáttatott	37
Jelesen érett lett	3
Jól érett lett	7
Érett lett	23
Két hó mulva javíthat	2
A vizsgálat ismétlésére utasíttatott	2
Összesen	37

VIII.

ÉRDEMSOROZAT.

Az érdemjegyek magyarázata.

Az előmenetelnél:

1 = jeles;
2 = jó;
3 = elégséges;
4 = elégtelen.

A magaviseletnél:

1 = jó;
2 = szabályszerű;
3 = kevésbbé szabályszerű;
4 = rossz.

Első A osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természet-rajz	Mennyiség-tan	Rajzoló mértan	Szépírás	Test-gyakorlás	Magavisolet
Nyilvános tanulók:										
Adamovits Arisztid	1	2	3	2	2	3	3	—	—	2
Almásy István	2	3	3	3	2	3	3	—	—	1
Balázs Ernő	1	2	2	1	1	1	2	—	—	1
Barta Ferenc	2	3	2	1	1	3	2	—	—	2
5. Bartos Tibor, ism.	1	3	3	2	1	3	2	—	—	1
Bartók Béla	1	1	1	2	1	1	1	—	—	1
Bálint György	2	3	3	2	1	3	2	—	—	1
Bernstein Pál	2	3	2	3	2	3	2	—	—	1
Bilics Ferenc	3	3	4	3	3	4	3	—	—	1
10. Csiszár József	1	3	3	3	3	3	3	—	—	1
Csopey József	3	3	3	2	2	2	2	—	—	1
Deutsch Endre	3	2	3	2	1	2	3	—	—	1
Epstein Ottó	2	2	3	2	2	3	2	—	—	1
Flecker György	3	3	4	4	3	4	4	—	—	3
15. Freund György	3	3	3	3	2	2	2	—	—	1
Freund László	1	3	2	1	1	2	2	—	—	1
Fürst Endre	1	3	3	3	3	3	2	—	—	1
Gergely Tibor	2	3	3	2	2	3	2	—	—	1
Goldmann Sándor	3	3	3	2	2	3	2	—	—	1
20. Guttmann Albert	2	2	2	2	2	3	2	—	—	1
Halmos Tivadar	2	3	3	2	2	3	3	—	—	1
Hauer Frigyes	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Hegedüs Imre	2	2	2	2	2	2	2	—	—	1
Held Róbert	2	2	2	1	1	2	1	—	—	1
25. Heller László	3	3	3	4	3	3	3	—	—	1
Joel László	2	2	2	3	2	3	2	—	—	1
Kelemen László	2	3	3	3	2	3	4	—	—	1
Kocsis Gyula	1	2	3	2	1	3	3	—	—	1
Láng István	2	2	3	3	2	2	2	—	—	1
30. Láng Miklós	2	2	3	2	2	3	2	—	—	1
Lóránt Pál	3	3	3	2	2	3	2	—	—	1
Löbl Ferenc	2	2	2	2	1	1	1	—	—	1
Lukács Endre	1	1	2	1	1	1	1	—	—	1
Magyar Pál	2	3	3	2	2	4	2	—	—	1

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
35. Márkus Pál	3	2	3	3	2	4	3	—	—	2
Neth József, ism.	2	3	3	3	2	4	4	—	—	2
Niga Tibor	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Oppenheim Ernő	1	2	3	2	1	1	2	—	—	1
Perczel Pál	2	2	3	2	2	2	2	—	—	1
40. Polgár Zoltán	1	1	2	2	2	2	2	—	—	1
Radnai András	3	3	2	2	2	3	2	—	—	1
Radó László	3	2	3	2	2	3	2	—	—	1
Rácz Károly	3	2	3	2	2	3	2	—	—	1
Rácz Miklós	2	3	3	2	2	3	3	—	—	1
45. Reiner István	2	3	3	2	2	3	3	—	—	2
Richter József	2	2	2	2	2	3	2	—	—	1
Rózsa Miklós	2	2	3	3	3	3	3	—	—	1
Salgó László	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1
Schwartz Pál	3	3	3	3	3	2	3	—	—	1
50. Schwarz Manfréd	1	1	1	2	2	2	3	—	—	1
Singer Lipót	1	3	3	2	1	3	2	—	—	1
Sipos Kálmán	2	3	3	3	2	2	1	—	—	1
Sonnenfeld László	2	2	2	2	1	2	2	—	—	1
Soó Balázs	2	4	4	3	2	3	3	—	—	1
55. Sós Endre	2	2	2	2	1	2	2	—	—	1
Stern János, ism.	3	3	2	2	2	3	3	—	—	2
Sternlicht István	3	4	3	4	3	4	4	—	—	2
Szabó György	2	2	3	2	2	3	2	—	—	1
Szenes Imre	3	3	3	2	2	3	2	—	—	1
60. Székely László	2	2	3	2	2	3	2	—	—	1
Török István	1	2	2	2	1	3	2	—	—	1
Ungár Imre	1	3	3	3	3	3	2	—	—	1
Vágó László	1	3	3	2	2	3	3	—	—	1
Waisbecker János	2	3	3	2	1	3	2	—	—	1
65. Weil Tibor	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1

Magántanuló: Kovács László.

Vizsgálatlan maradt: Matavovszky Béla, Pósa László, Szegő György, Wiener Miklós.

Kimaradt: Löffler Andor, Polefkó Béla, Vilt Tibor.

Első B osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
Nyilvános tanulók:										
Balásy Dénes	3	4	4	4	3	4	4	—	—	2
Bardócz Endre	1	1	1	2	1	1	1	—	—	1
Benedek Pál	2	2	2	3	3	3	3	—	—	2
Beer Gyula	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1
5. Berger Pál	2	2	2	2	2	3	3	—	—	1
Blau Gyula	3	3	3	2	1	3	3	—	—	2
Blau Zoltán	3	2	3	3	3	3	3	—	—	2
Both Elemér	1	3	3	3	3	3	3	—	—	1
Dénes Pál	1	2	2	2	2	3	2	—	—	1
10. Deutsch Frigyes	2	3	3	3	2	3	3	—	—	2
Fantusz István	2	3	3	2	2	3	3	—	—	1
Fazekas Lajos	1	2	3	3	3	3	3	—	—	1
Fleischmann Andor	1	1	1	2	2	2	2	—	—	1
Földes Ferenc	2	2	2	3	2	3	3	—	—	1
15. Frankl Tibor	3	2	3	2	3	3	3	—	—	1
Frisch József	3	4	4	3	3	4	4	—	—	2
Fuchs Pál	1	1	1	2	1	2	2	—	—	1
Garai József	3	3	3	3	2	3	3	—	—	2
Gaster Lipót	2	2	3	2	2	3	3	—	—	1
20. Gáspár István	2	3	3	3	3	3	3	—	—	1
Goldfinger Pál	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Gombosi Endre	2	2	2	1	1	2	2	—	—	1
Hajdu Gyula	1	2	3	1	1	3	3	—	—	1
Hegedüs Ágoston	2	2	3	3	3	3	3	—	—	2
25. Hoffinger Ferenc	1	3	3	2	1	3	3	—	—	1
Hoffmann György	2	3	3	2	2	3	3	—	—	1
Huszti László	1	1	2	1	1	2	2	—	—	1
Kákonyi István	2	3	4	4	3	4	4	—	—	1
Kelemen László	1	1	1	2	1	2	2	—	—	1
30. Kemény György	1	2	3	1	2	2	2	—	—	1
Klein József	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1
Klein László	1	2	3	2	2	3	2	—	—	1
Korein Béla	1	3	3	4	4	3	3	—	—	2
Kosztolányi Endre	2	1	2	2	2	2	1	—	—	1

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természet-rajz	Mennyiség-tan	Rajzoló mértan	Szépírás	Test-gyakorlás	Magaviselet
35. Krompaszky Attila	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1
Laky István	1	1	2	1	1	2	2	—	—	1
Lánczi Imre	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Liebmann Tibor	1	1	2	1	1	3	2	—	—	1
Lukács István	2	1	1	2	1	2	3	—	—	1
40. Markovits Imre	1	1	2	1	1	2	2	—	—	1
Markovits Károly	1	3	3	2	1	3	2	—	—	1
Mészöly László	2	1	1	1	1	3	3	—	—	2
Nádas Frigyes	2	2	3	3	3	3	2	—	—	1
Neudörfer László	2	2	3	2	2	3	3	—	—	1
45. Paul László	2	2	3	1	1	3	2	—	—	1
Pető György	1	2	2	1	1	2	2	—	—	1
Pfeffer András	2	3	3	3	2	2	3	—	—	1
Pfeifer Imre	1	2	3	3	3	3	3	—	—	1
Pillitz Róbert	3	4	4	4	3	4	4	—	—	2
50. Révész Sándor	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
Robert Ferenc	2	2	3	2	2	3	3	—	—	2
Roubál Vilmos	2	3	3	2	2	3	3	—	—	2
Salgó László	2	3	3	2	2	3	3	—	—	2
Schick Ferenc	1	2	2	1	1	3	2	—	—	1
55. Schönthal Ernő	1	1	1	1	1	1	2	—	—	1
Singer László	2	3	3	2	2	3	3	—	—	2
Sternlicht György	3	3	3	2	1	3	3	—	—	1
Syrek János	1	2	2	1	1	3	2	—	—	1
Szakács Tibor	3	4	4	4	3	4	4	—	—	2
60. Szénási László	2	3	3	2	2	3	3	—	—	2
Takács István	1	2	3	3	3	3	3	—	—	1
Ujszászi László	1	3	4	2	3	4	3	—	—	1
Vázsonyi Endre	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Vermes György	2	3	3	3	2	3	3	—	—	2
65. Weisz Sándor	1	1	1	2	1	3	3	—	—	1

Kimaradtak: Gallego Tihamér, Kentner Lajos, Kohn Pál, Mohácsy Endre, Rudas Pál, Spitzer György, Strausz Gellért, Wiener Tibor.

Vizsgálatlan maradt: Back György, Csalán László.

Második A osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
Nyilvános tanulók:										
Abonyi István	3	2	3	3	3	3	3	—	—	1
Angyal István	2	3	3	2	3	3	3	—	—	1
Bakonyi Iván	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Balog Endre	2	2	2	2	2	3	2	—	—	1
5. Bálint Sándor	2	2	2	2	2	3	3	—	—	2
Boda László	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2
Borbély Zoltán	2	3	3	3	2	3	3	—	—	2
Brand László	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
Bródi Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2
10. Bruder Albert	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
Czeglédy György	3	2	3	2	2	3	3	—	—	1
Deutsch Sándor	3	2	3	3	3	3	3	—	—	2
Eckstein László	3	3	4	3	3	3	3	—	—	1
Fenyő János	2	2	2	2	2	3	3	—	—	1
15. Fenyves Tibor	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
Fodor Elemér	2	3	3	2	3	3	3	—	—	1
Frank Artúr	3	3	4	3	3	4	3	—	—	2
Frőhlich Lajos	4	4	4	4	3	4	4	—	—	2
Gescheidt Sándor	2	1	2	2	3	3	3	—	—	1
20. Halmos Béla	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
Hangya József	3	3	3	3	2	3	3	—	—	2
Ignácz László	2	3	3	3	2	2	2	—	—	1
Janovits Béla	2	3	3	3	2	3	3	—	—	1
Just Gyula	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2
25. Kaufmann László	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Kindris Ernő	1	3	3	2	2	3	3	—	—	1
Koch Richárd	1	2	3	1	2	1	1	—	—	1
Kornfeld Zoltán	3	2	3	2	2	3	3	—	—	2
Könyves György	2	4	4	4	4	4	4	—	—	2
30. Langer Károly	2	3	3	2	2	3	3	—	—	1
László György	2	1	1	2	1	1	1	—	—	2
Lázár Béla	2	2	2	1	2	3	3	—	—	1
Leőchey Károly	1	2	3	2	2	3	3	—	—	1
Lőwenstein Imre	2	3	3	2	3	2	2	—	—	1
35. Ludwig László	2	2	2	2	3	3	3	—	—	1

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
Lukácsovics József	2	2	3	2	3	3	3	—	—	1
Neufeld Márton	2	2	2	2	2	3	3	—	—	1
Neumayer István	3	2	3	2	2	3	3	—	—	1
Németh Ferenc	2	3	4	3	3	4	3	—	—	2
40. Pálos György	2	3	3	3	2	2	2	—	—	2
Pásztor Zoltán	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
Reiner Frigyes	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1
Rózsa Pál	1	1	2	1	1	2	2	—	—	1
Rudas Tibor	3	3	3	2	3	3	3	—	—	1
45. Sándor István	3	2	3	2	3	2	2	—	—	1
Stark György	2	3	3	2	3	3	3	—	—	1
Steiner István	1	1	2	1	3	3	3	—	—	1
Szekér Andor	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
Szmetana Oszkár	2	2	2	1	2	3	3	—	—	1
50. Tandlich Ferenc	2	1	2	2	2	2	2	—	—	1
Tsuk József	1	1	2	1	1	1	1	—	—	1
Utri Oszkár	2	3	3	2	2	3	2	—	—	1
Vrana Béla	2	3	3	2	2	1	1	—	—	1
Weinberger Aladár	1	3	3	2	2	3	3	—	—	1
55. Winkler Gyula	2	4	4	3	4	3	3	—	—	1

Kimaradt: Banet István, Környei Ferenc, Lessner György, Meisler Miklós, Pósa Ernő.

Magántanuló: Környei Ferenc, Lessner György, Ritter György, Weissenstein Sándor.

Második B osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természet-rajz	Mennyiség-tan	Rajzoló mértan	Szépírás	Test-gyakorlás	Magaviselet
Nyilvános tanulók:										
Aigner István	1	2	2	2	2	2	2	—	—	1
Balázs György	2	3	3	1	2	2	2	—	—	2
Balla Andor	1	3	2	2	2	3	3	—	—	1
Balog Emil	3	3	4	3	3	3	3	—	—	2
5. Baumöhl Zoltán	1	2	2	1	1	2	1	—	—	1
Blau Ferenc	1	3	3	2	1	3	3	—	—	2
Blauner Andor	1	2	3	3	1	3	2	—	—	2
Boch Gyula	2	3	4	3	3	3	2	—	—	1
Egressy Jenő	1	3	3	3	3	3	2	—	—	1
10. Erős János	2	2	2	3	3	3	2	—	—	1
Fábián Imre	1	2	3	2	2	3	2	—	—	1
Feigl Ferenc	2	3	3	3	3	3	2	—	—	2
Freund Aladár	2	3	3	3	2	2	2	—	—	1
Fürst Sándor	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
15. Gergely György	2	3	3	3	3	3	3	—	—	2
Gerstenbrein István	2	3	3	3	3	3	4	—	—	1
Goldmann Iván	2	4	4	3	3	4	4	—	—	2
Gombosi György	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Grósz László	3	3	3	3	3	3	4	—	—	1
20. Hegyei Béla	3	2	3	2	3	3	3	—	—	1
Heitler Andor	2	3	3	2	3	3	3	—	—	1
Hoffmann László	2	3	3	2	2	3	2	—	—	1
Jarábek István	2	3	3	2	1	3	2	—	—	1
Kantor József	2	3	3	3	3	3	3	—	—	2
25. Kádár Miklós	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Kálmán László	2	3	3	2	2	3	2	—	—	1
Kann László	2	2	2	1	1	2	2	—	—	2
Kasztner Ödön	2	3	4	3	3	3	3	—	—	1
Kerezsi Miklós	2	4	3	3	4	3	3	—	—	1
30. Klein Jenő	3	2	2	2	2	3	2	—	—	2
Kovács Pál	1	3	3	3	4	3	3	—	—	1
Krausz László	2	3	4	3	3	4	3	—	—	1
Kvassay Bálint	3	3	3	4	3	3	3	—	—	1
Leichtag József	2	4	4	3	3	4	3	—	—	2
35. Lóránt Henrik	3	2	3	2	1	3	3	—	—	1

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természet-rajz	Mennyiség-tan	Rajzoló mértan	Szépírás	Test-gyakorlás	Magaviselet
Mandl Leó	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Miklós György	2	3	3	2	2	3	2	—	—	1
Ming Ferenc	2	3	4	3	3	3	2	—	—	1
Révész István	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
40. Rosenfeld György	3	3	3	1	1	3	2	—	—	2
Sabathil Tivadar	2	3	3	2	3	3	2	—	—	2
Schlesinger Vilmos	1	2	3	1	1	3	2	—	—	1
Schmergel Géza	1	3	2	3	2	3	2	—	—	1
Schvarcz Ferenc	2	3	3	2	3	3	3	—	—	1
45. Spiegl László	1	1	2	1	1	2	2	—	—	1
Stein József	1	2	2	3	2	3	2	—	—	1
Szuchy István	2	3	3	2	2	3	2	—	—	1
Szende Dezső	2	2	3	2	2	3	3	—	—	2
Tóth József	1	3	4	3	2	3	3	—	—	1
50. Upor Andor	1	1	2	1	1	1	1	—	—	1
Várnai Ernő	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Wirkmann Tibor	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Wrazsovits János	2	3	3	3	3	3	2	—	—	1
Zelenka Pál	1	3	2	2	1	3	2	—	—	1
55. Zerkovitz György	2	3	4	3	3	3	3	—	—	1
Zsoldos Andor	2	2	3	3	3	3	3	—	—	1

Kimaradt: Adler Oszkár, Deutsch Jenő, Pressburger Aladár, Réti Sándor.
Magántanuló: Deutsch Jenő, Sebők István.

Harmadik osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szabadkézi rajz	Magaviselet
Nyilvános tanulók:										
Abel Frigyes	1	2	3	2	2	2	2	3	—	1
Balassa János	2	3	3	3	3	3	3	3	—	2
Bleuer Sándor	1	2	3	2	2	2	3	2	—	1
Borbély Pál	1	2	2	3	3	3	3	3	—	1
5. Boros László	3	2	2	3	2	3	3	3	—	1
Dózsa Ferenc	2	2	2	2	2	3	3	3	—	1
Eichbaum József	2	2	3	3	2	3	3	2	2	1
Erdős József	1	2	3	2	2	3	3	3	—	1
Faludi János	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
10. Fejér Sándor	3	3	4	3	3	3	3	3	—	1
Freund Sándor	2	2	3	3	2	3	3	3	—	1
Fürst László	1	1	1	2	1	2	2	2	—	1
Gartner János	3	3	3	3	3	3	3	3	—	1
Gergely Miklós	1	2	3	3	3	3	3	3	—	1
15. Greenburger Saiford	2	2	3	3	3	2	3	3	3	1
Gross László	2	2	3	3	3	3	3	3	—	2
Grünbaum József	1	2	2	1	1	2	2	2	—	1
Gyenes István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Halász János	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
20. Harkányi József	2	2	3	3	2	3	3	3	—	1
Havas Aurél	2	2	2	3	2	3	2	3	—	1
Hegedüs Tivadar	3	3	3	3	2	3	3	2	—	1
Heuduska György	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1
Illés György	3	2	3	3	2	3	3	3	—	1
25. Izák János	1	2	2	3	2	2	2	1	—	1
Jakobovits László	2	2	2	3	3	3	3	3	—	1
Kerpel György	1	1	1	1	1	2	2	1	—	1
Kent Vilmos	2	3	4	4	3	3	3	3	—	1
Kindrisz János	2	3	3	3	2	2	3	3	—	1
30. Királyfi Gábor	3	2	3	3	2	3	3	3	—	1
Kisfalvi Imre	2	2	2	2	2	1	1	2	—	1
Klózik István	1	3	3	3	2	3	3	3	—	1
Koppenstein Benő	2	2	3	3	3	3	3	3	—	1
Kovács Zoltán	3	4	4	3	3	3	3	3	—	2
35. Kőrössy Károly	1	2	3	3	2	3	3	2	—	1

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szabadkézi rajz	Magaviselet
Krausz László	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2
Kronstein András	2	2	3	2	1	2	2	2	—	1
Ladányi Miklós	1	1	1	2	1	2	2	2	—	1
Landesmann Pál	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1
40. Lessner Pál	1	2	3	2	1	2	2	2	2	1
Medveczky Zsigmond	2	2	2	3	3	3	3	3	—	1
Milch Ferenc	1	2	3	3	2	3	3	3	—	1
Molitórisz Gyula	2	1	2	1	3	3	3	2	—	1
Nagy Iván	2	3	3	3	3	3	3	4	—	1
45. Neumann Miklós	2	3	3	2	2	3	3	3	—	1
Ortner Pál	2	2	2	2	2	2	2	2	—	1
Pásztor Andor	1	2	2	3	2	3	2	3	—	1
Radnay Károly	3	3	3	2	2	3	3	3	—	2
Ritter György	3	3	3	2	2	3	3	3	—	1
50. Róna Tibor	1	1	2	2	2	2	2	2	—	1
Rosenthal László	2	2	2	2	2	2	3	3	2	1
Rozsnyai József	3	3	4	3	3	3	3	4	—	1
Rotter György	2	3	3	2	3	3	3	3	—	1
Scheininger Imre	1	2	2	1	2	3	3	3	—	1
55. Schiller György	1	2	2	2	2	3	3	3	—	1
Scholtz Rezső	2	3	4	3	3	3	3	3	—	1
Schwarz Lajos	1	2	2	3	2	3	2	3	—	2
Schwét Gyula	3	3	3	2	3	3	3	3	—	2
Schwét Jenő	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2
60. Stern Ignác	2	3	4	3	3	3	3	3	—	1
Szekeres József	2	2	3	3	2	3	3	3	—	1
Szilágyi László	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
Szilágyi Virgil	1	1	1	1	1	1	2	2	—	1
Takács György	2	3	3	3	3	2	3	3	—	1
65. Takács Lajos	1	2	3	3	3	2	1	2	—	1
Török Imre	1	1	2	1	1	1	1	1	—	1
Trembeczky Sándor	2	3	3	3	3	3	3	3	—	1
Trepper Károly	1	2	2	2	2	3	3	3	—	1
Ujszászi Kálmán	1	2	3	2	2	2	3	3	—	1
70. Vas László	2	2	2	3	2	3	3	3	—	1
Váradi Imre	2	3	3	3	2	2	3	3	—	1
Weisz Endre	2	2	3	3	2	3	3	3	—	1
Weisz M. Gyula	1	1	2	2	2	2	2	2	—	1
Weiszenstein Sándor	2	2	3	3	3	3	3	3	—	1

Kimaradt: Eisner Ferenc, Filó József.

Magántanuló: Eisner Ferenc, Kelemen Károly, Szomor Vilmos.

Negyedik osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szabadkézi rajz	Magaviselet
Nyilvános tanulók:										
Aczél Tivadar	2	1	2	1	1	2	2	2	2	1
Arany Alfréd	2	3	3	2	3	3	3	3	—	2
Bak István	2	3	3	2	3	2	3	2	—	2
Bak Loránd	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
5. Balla György	2	3	3	1	3	2	3	3	—	1
Balla István	3	3	3	3	3	2	3	2	—	2
Bartos Ernő ism.	1	3	3	3	4	3	3	2	—	2
Bársony József	2	2	2	1	2	2	2	2	—	1
Beer István ism.	3	3	3	3	3	2	3	1	1	2
10. Berger Imre	1	1	2	1	1	2	2	2	—	1
Bodnár Ferenc	1	1	2	1	1	1	1	1	—	1
Bogdán Pál	1	1	1	1	2	2	1	1	—	1
Boschán Béla	1	2	2	2	2	2	2	1	—	1
Boskovitz Konrád	1	3	3	1	2	2	3	2	—	2
15. Böhm Lajos	3	2	3	2	3	2	3	1	2	2
Braun Béla	3	3	4	3	3	3	3	2	2	2
Detre Loránd	3	3	3	2	3	2	3	1	1	2
Deutsch György	3	3	4	2	3	3	3	3	—	1
Faragó Dezső	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
20. Farkas Endre	1	3	3	1	2	1	3	2	—	1
Farkas Imre	1	2	2	2	2	2	2	2	—	2
Farkas Károly	2	2	3	3	2	1	3	2	2	1
Fazekas József	2	2	3	3	2	3	3	2	—	2
Fekete Zoltán	3	2	3	2	2	3	3	2	2	2
25. Forgács Gyula	3	3	3	3	3	3	3	2	—	1
Frank János	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1
Freiwirth Imre	2	2	3	2	3	3	3	3	—	1
Gerey László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Gergely József	1	2	3	2	2	2	2	2	—	1
30. Goldfinger Ernő	3	3	3	1	2	3	3	1	1	2
Gombosi Ottó	1	2	1	1	1	1	1	1	—	1
Grósz Endre	2	3	4	3	2	3	3	3	—	1
Guttmann Bertalan	3	3	3	2	3	3	2	2	—	1
Hennefeld László	3	3	3	2	3	3	3	2	—	2
35. Hoch Pál	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szabadkézi rajz	Magaviselet
Horváth Antal	1	3	3	2	3	3	2	1	1	1
Huszti József	2	2	3	2	2	2	2	1	1	1
Ivánczi Imre	3	3	4	3	3	3	3	3	—	3
Jacobi Sándor	2	3	3	1	2	1	3	2	—	2
40. Kasparek László	1	3	3	2	2	2	3	3	—	1
Kemény János	1	1	2	1	1	1	2	1	—	1
Kovács Lajos	2	4	3	3	3	3	3	3	—	2
Kováts Ferenc	1	3	3	2	2	1	3	2	—	1
Krassó Tibor	2	2	3	2	2	2	2	2	—	1
45. Kraus Dénes	1	2	3	3	2	2	3	2	—	1
Krausz Ernő	1	2	3	2	3	1	3	2	—	1
Missák Géza	3	3	3	2	2	3	3	3	—	2
Nay Béla	1	2	3	1	2	2	3	1	1	2
Neumann Tibor	2	3	3	3	2	3	3	3	—	1
50. Oó Lajos	3	3	4	3	3	2	3	3	—	1
Osváth Albert	1	4	4	3	3	3	3	3	—	2
Pauk Imre	2	3	3	2	3	3	3	3	—	1
Reitzer Pál	2	3	3	2	2	2	2	3	—	1
Schwarcz Miklós	3	3	3	3	3	3	3	3	—	1
55. Sebő Lajos	2	3	3	1	2	2	2	2	1	1
Stark Miklós	2	3	3	2	2	3	3	3	—	1
Steinberger György	3	3	4	2	3	2	3	3	—	2
Stern Imre	2	3	3	1	2	3	3	3	—	1
Szedő Mihály	1	3	3	1	2	1	3	1	—	2
60. Szende Béla	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1
Takács Sándor	1	3	3	2	3	3	3	2	—	2
Trembeczki László	2	2	3	1	3	1	3	2	1	1
Ullmann Imre	2	3	3	2	3	2	3	3	—	1
Viener Andor	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
65. Vrana István	1	2	2	2	2	2	2	2	—	1
Waldmann György	1	2	3	3	2	3	3	3	—	1
Weitzenfeld László	2	2	3	2	3	3	3	3	—	1
Wellisch Pál	2	2	2	2	2	2	2	2	—	1
Weltmann Andor	1	2	3	2	2	2	3	3	3	2
70. Zala Endre	1	2	3	2	3	3	2	2	—	1
Zsigmond Andor	2	3	3	3	3	3	3	3	—	2

Kimaradt: Pallós István.

Magántanuló: Metzger Nándor (III—IV.), Pallós István, Schwarz Elly, Zsolnay Lajos.

Ötödik A osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögpótló		Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
					irod. olv.	rajz						
Nyilvános tanulók:												
Adler István	2	2	2	—	2	1	1	2	2	3	—	1
Aigner László	1	1	2	—	1	1	1	1	1	1	—	1
Bergl Oszkár	1	2	1	1	—	—	2	2	2	2	—	1
Biró István	3	3	3	3	—	—	3	3	2	3	—	2
5. Borbély Andor	2	3	3	—	3	3	3	3	2	4	—	1
Bródy Dániel	1	2	3	—	2	1	2	2	1	2	—	1
Brügler Emil	2	3	3	—	3	2	3	3	3	3	—	2
Czuczay József	3	3	4	—	3	3	4	2	3	4	—	1
Eckstein Pál	1	2	2	—	1	1	1	1	1	1	—	1
10. Elkán István	1	2	3	—	2	1	2	2	1	2	—	1
Földes József	4	4	4	—	3	3	4	3	3	4	—	1
Freund Imre	2	2	3	—	3	2	2	3	2	3	—	1
Gansel Dezső	2	2	2	2	—	—	2	2	2	2	—	1
Greiner László	3	2	3	—	2	3	3	2	2	3	—	1
15. Gutmann György	2	3	3	3	—	—	2	2	1	3	—	1
Halász Elek	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	1
Holitscher László	2	2	3	—	1	2	2	1	2	2	—	1
Jeszenszky Barnabás	2	3	3	—	3	3	4	3	3	4	—	1
Katona István	2	2	3	—	2	3	2	2	2	2	—	1
20. Klug Ernő	3	3	3	—	2	3	3	3	2	3	—	1
Komor Géza	3	3	3	—	3	3	2	3	3	3	—	1
Koppenstein Ernő	2	3	2	—	3	1	2	2	2	3	—	1
Kovács Andor	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	1
Ludwig Andor	1	2	3	2	—	—	2	2	1	3	—	1
25. Mucskai László	3	3	4	—	3	3	3	3	3	4	—	1
Neudörfer Ernő	1	2	3	—	2	2	1	2	1	3	—	1
Oó Gyula	1	2	2	1	—	—	2	1	1	3	—	1
Pauk Oszkár	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	1
Paul Benő	1	1	3	—	1	1	1	1	1	1	—	1
30. Pick Tibor	3	3	4	—	3	2	3	3	2	4	—	1
Pietrzykowski Wlad.	2	3	3	3	—	—	2	2	3	3	—	1
Pollatsek Tibor	1	2	2	—	2	3	2	2	1	2	—	1
Pollák Antal	3	3	3	—	3	3	2	3	2	3	—	1
Radvány Imre	1	3	3	—	2	3	3	2	2	3	—	1
35. Rékai Endre	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	2

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögpótló		Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
					irod. olv.	rajz						
Sachs Richárd	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	—	1
Sándor György	1	2	3	—	2	2	2	2	1	2	—	1
Sidlauer Imre	1	1	1	1	—	—	1	1	1	3	—	1
Szedő István	1	1	2	—	2	2	1	2	1	2	—	1
40. Szedő László	1	1	2	—	1	1	1	1	1	1	—	1
Szendeffy János	2	2	2	—	2	1	1	2	1	3	—	1
Teichner Ferenc	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	1
Vécsei György	2	2	3	—	3	1	2	2	2	2	—	1
Vidor Lajos	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	1
45. Zsolnai Lajos	1	3	2	—	2	3	2	2	2	3	—	1

Magántanulók: Dörge Rezső, Fülöp Béla, Steinfeld Gábor, Szvaty István.

Ötödik B osztály.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögpótló		Német nyelv	Történelem	Természet-rajz	Mennyiségtan	Irásb. dolg. külalakja	Magaviselet
						irod. olv.	rajz						
	Nyilvános tanulók:												
	Ábel Ernő	3	2	2	—	2	3	2	2	3	3	2	1
	Bereznai Pál	2	1	2	3	—	—	2	3	2	4	1	1
	Berger György	2	1	2	—	1	1	1	2	2	3	2	1
	Boschán Sándor	2	2	2	—	2	2	2	1	2	2	2	1
5.	Czompó József	2	1	2	3	—	—	2	2	2	3	1	1
	Drucker Lóránd	3	3	2	3	—	—	2	3	3	4	2	1
	Fábián László	3	3	3	—	3	3	2	2	2	3	2	1
	Feiler Loránd	3	3	3	—	3	3	3	3	3	4	2	2
	Galambos László	3	2	2	—	3	3	2	2	3	3	2	1
10.	Geiger László	3	2	2	3	—	—	2	1	1	1	2	1
	Goldmann Ákos	3	3	2	—	3	1	2	2	3	4	1	1
	Hajdú István	2	3	3	—	3	2	3	3	2	3	2	1
	Herman Aladár	3	3	3	—	3	3	2	2	2	3	2	1
	Heszterényi Géza	1	1	2	3	—	—	2	1	2	3	2	1
15.	Hirsch Ákos	2	2	1	—	3	3	2	1	2	3	2	1
	Horváth György	1	1	1	2	—	—	1	1	1	3	1	1
	Katz Menyhért	2	1	2	—	2	3	2	2	1	3	1	1
	Kéri Zoltán	2	2	2	—	3	1	2	2	3	3	2	1
	Kertész János	3	3	3	3	—	—	1	2	2	4	2	1
20.	Kőszeg Ferenc	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Kühn László	1	2	1	3	—	—	1	2	2	2	1	1
	László Imre	3	3	3	3	—	—	3	3	4	3	2	1
	Lehrmann József	1	3	2	—	2	1	2	2	2	3	2	1
	Lőrintz János	3	3	2	3	—	—	2	2	2	3	2	1
25.	Mayer Antal	2	2	3	3	—	—	3	2	2	2	2	1
	Néth Aladár	2	2	2	—	2	3	2	2	2	3	2	1
	Niederkirchner Vilm.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2	1	1
	Oppenheim Lajos	2	1	1	2	—	—	1	1	1	2	2	1
	Pásztor István	1	2	2	—	2	1	2	2	2	3	1	1
30.	Politzer Sándor	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2	1
	Popper Róbert	2	2	2	—	2	2	1	2	3	3	2	1
	Révész Tibor	2	1	2	3	—	—	1	3	3	2	2	2
	Rostár Károly	1	3	2	3	—	—	1	1	2	4	2	1
	Schmidl Sándor	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	2	1
35.	Simontsits István	3	2	2	3	—	—	2	3	1	3	2	2

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögpótló		Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Irásb. dolg. külalakja	Magaviselet
					irod. olv.	rajz						
Stein Nándor	1	2	2	3	—	—	1	2	1	3	2	1
Szabó Lajos	1	2	2	3	—	—	1	2	1	3	2	1
Szabó Zoltán	2	2	2	—	1	1	2	1	1	2	2	1
Szél Pál	3	3	3	—	3	3	2	3	3	4	2	1
40. Takáts Imre	2	2	3	—	3	2	3	3	2	3	2	1
Tompos Zoltán	1	2	2	—	2	2	2	2	2	3	2	1
Trebitsch László	3	2	3	3	—	—	2	3	4	4	2	1
Valkó István	2	2	2	—	3	3	3	2	4	4	1	1
Weisz József ism.	2	2	2	—	1	3	3	2	3	2	2	1
45. Wentzler József	2	2	2	—	2	3	3	2	3	3	2	1
Willheim Lajos	2	2	2	—	3	2	2	2	2	3	2	1
Wittmann Márton	2	2	3	3	—	—	2	3	4	4	2	1

Magántanuló: Kellner Endre.

Hatodik osztály.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögpótló		Német nyelv	Történelem	Természet-rajz	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Magaviselet
						irod. olv.	rajz						
	Nyilvános tanulók:												
	Ábel Pál	3	3	3	—	3	3	2	3	3	3	—	1
	Barta Lajos	3	4	4	4	—	—	3	4	3	4	—	2
	Berend Imre	2	3	3	—	3	1	3	3	3	3	—	1
	Blau Imre	1	2	3	2	—	—	2	2	1	3	—	1
5.	Burger József	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	2	1
	Csabai Lajos	1	2	2	—	2	2	2	2	1	3	—	1
	Domonkos János	2	3	4	—	3	2	4	3	3	4	—	2
	Eschenasy Aurél	3	3	3	—	3	3	2	3	3	3	—	2
	Faludi Ferenc	1	2	1	1	—	—	1	2	1	1	—	1
10.	Farkas Zoltán	2	1	2	—	1	1	1	2	1	3	—	1
	Farkasházy Tibor	1	3	3	—	3	3	2	3	1	3	—	1
	Friedmann Lajos	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
	Grosz Andor	3	2	3	—	2	2	3	2	2	3	—	1
	Grosz Sándor	1	2	2	2	—	—	2	2	1	2	—	1
15.	Groszmann László	3	3	4	—	2	3	2	3	2	3	—	2
	Grün Ernő	1	2	2	2	—	—	2	2	1	3	—	1
	Grünfeld Arnold	1	2	3	2	—	—	1	2	3	3	—	1
	Grünwald Andor	2	3	3	—	3	3	2	3	3	3	—	1
	Hasik Gyula	1	2	3	—	2	3	3	2	2	3	—	1
20.	Hertzka György	1	1	2	—	1	2	1	2	1	2	2	1
	Herz Imre	3	3	3	—	3	3	2	3	2	3	—	1
	Ivánszky Sándor	1	2	3	—	2	2	2	2	2	3	—	1
	Jeszenszky István	3	3	3	—	3	3	4	3	3	4	—	1
	Kende Jenő	1	1	1	1	—	—	1	2	1	2	—	1
25.	Kertész István	3	3	4	—	3	3	3	3	3	4	—	1
	Kéri Pál	2	3	3	—	2	1	2	2	3	3	—	1
	Kindlovics János	3	3	4	—	3	1	3	3	3	3	1	2
	Kollár Lajos	3	3	3	—	3	2	2	3	3	3	—	1
	Kolos Endre	2	2	2	2	—	—	1	2	3	3	—	1
30.	Környey István	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	—	1
	Kőrösi János	1	3	3	—	3	2	3	3	2	2	—	1
	Löwbeer Béla	1	2	3	—	2	2	1	2	2	2	—	1
	Maitin Ervin	2	3	3	3	—	—	2	3	3	3	—	1
	Markovits Ferenc	2	2	3	—	2	3	2	3	3	3	—	1
35.	Meisl Pál	2	2	3	—	2	2	1	2	1	2	2	1

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögpótló		Német nyelv	Történelem	Természet-rajz	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Magaviselet
					irod. olv.	rajz						
Nemes Mihály	2	3	4	—	3	2	3	4	3	4	—	1
Neuwirth László	1	1	1	—	1	2	1	2	1	3	2	1
Nowak Pál	2	3	3	—	2	3	2	3	1	3	—	1
Pásztó István	3	3	3	—	2	3	1	3	3	3	3	1
40. Pillitz Oszkár	2	3	2	2	—	—	2	3	3	3	1	1
Pauk István	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	—	1
Rauchbauer Antal	4	4	4	—	3	2	4	4	3	4	—	2
Róna László	3	3	3	—	3	2	1	3	2	3	—	1
Rosa Gaszton	2	3	3	—	3	2	3	3	3	3	—	1
45. Rubinstein László	1	2	2	1	—	—	1	2	3	2	—	1
Ruttkai László	2	2	2	2	—	—	2	2	1	3	—	1
Salzer Miklós	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	—	1
Schiff Sándor	1	2	2	—	2	3	2	3	2	2	—	1
Schmidt Károly	2	3	3	—	2	2	2	3	1	3	—	1
50. Silfen Lajos	1	1	2	2	—	—	1	2	1	2	—	1
Simai László	1	2	2	—	1	2	1	1	2	3	—	1
Spányi Ernő	1	2	2	2	—	—	2	3	1	3	—	1
Spitzer Andor	1	2	2	1	—	—	2	2	1	2	—	1
Starosolsky Sándor	1	2	2	—	2	2	2	2	2	3	—	1
55. Stricker Endre	2	2	2	3	—	—	1	2	2	3	—	1
Stricker Miklós	2	2	2	1	—	—	2	2	2	3	—	1
Szabó Sándor	2	2	3	—	3	3	2	3	3	3	—	1
Szalczer György	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	1
Sziklai Miklós	1	2	2	—	2	1	2	2	1	3	1	1
60. Takács Pál	1	2	2	2	—	—	2	1	1	3	—	1
Ungár Imre	3	2	2	2	—	—	2	2	3	3	—	2
Upor Béla	2	2	3	3	—	—	2	3	2	3	—	1
Vass Endre	2	3	3	—	3	3	3	3	2	3	—	2
Védfy Géza	2	2	2	2	—	—	2	2	1	2	—	2
65. Waldmann Jenő	1	2	2	—	2	2	1	3	1	2	—	1
Weigel Ferenc	1	3	3	—	3	3	1	3	2	2	—	1
Weiss Károly	1	2	1	—	2	1	1	1	1	2	1	1
Weisz Zoltán	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	2	1

Kimaradt: Feik Béla, Filesz Károly, Obstfelder Richárd.

Vizsgálatlan maradt: Csapó Jenő.

Magántanuló: Dörge Rezső, Fekete István, Latkovics Gyula (V—VI), Szinyéry József.

Hetedik osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögpótló		Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Egészségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
					irod. olv.	rajz							
Nyilvános tanulók:													
Adler Lipót	1	2	3	—	2	1	2	3	3	3	—	—	1
Albulescu Gyula	1	2	2	—	2	1	2	1	1	1	—	—	1
Ágoston Tibor	2	2	3	—	1	1	1	2	3	3	—	—	1
Barna László	2	1	3	—	1	1	2	3	2	3	—	—	2
5. Bauer Gyula	3	1	3	3	—	—	1	2	3	2	—	—	1
Biró Sándor	1	2	3	—	2	2	2	3	3	3	—	—	1
Bokor Imre	3	3	3	—	2	2	2	2	3	3	—	—	1
Bőhm József	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	—	1
Bőhm Rezső	1	1	2	2	—	—	2	1	2	2	—	—	1
10. Elek Tibor	2	1	3	—	1	3	1	2	3	3	—	—	2
Fekete Lajos	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	—	2
Ferda Gyula	3	2	3	3	—	—	2	3	3	3	—	—	2
Forbát György	2	2	3	—	1	3	1	2	3	3	—	—	2
Frieder Miklós	2	2	3	—	1	2	2	2	3	3	—	—	2
15. Friedlieb Aladár	1	3	3	—	1	1	3	3	3	3	—	—	1
Fuchs István	1	1	1	—	1	2	1	1	2	2	—	—	1
Füchsl Károly	2	1	3	3	—	—	2	2	3	3	—	—	2
Gábor János	1	1	3	—	1	3	2	1	3	3	—	—	2
Goldfinger Bertalan	1	2	2	—	2	1	2	3	3	3	—	—	1
20. Gottesmann Arnold	1	2	3	3	—	—	2	4	3	2	—	—	2
Grünbaum Elemér	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	—	—	1
Haas Vilmos	2	1	4	—	2	3	2	2	3	3	—	—	2
Hämmerle Ferenc	2	2	2	—	2	1	1	2	3	3	—	—	1
Hirsch Andor	2	2	3	—	1	2	2	3	3	3	—	—	1
25. Hoiger Antal	2	2	3	3	—	—	2	3	3	3	—	—	1
Jakab Mihály	2	2	2	—	1	2	2	2	3	3	—	—	1
Kecskés Sándor	2	3	4	—	2	3	3	3	3	4	—	—	2
Kerpel Pál	2	1	2	—	2	2	1	2	1	1	—	—	2
Kohn Ignác	1	2	3	—	2	3	2	2	3	3	—	—	2
30. Kovács László	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	—	1
Kovács Sándor	2	2	3	—	1	3	2	2	2	2	—	—	2
Kunitzer Endre	3	2	4	—	2	1	2	2	3	3	—	—	2
Küszler László	2	2	1	2	—	—	1	1	2	1	—	—	1
Léderer László	1	1	1	—	1	2	1	1	2	2	—	—	1
35. Lipót Mihály	1	3	3	—	2	3	3	3	3	4	—	—	2

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögpótló		Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Egészségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
					irod. olv.	rajz							
Mandl Sándor	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	—	—	1
Manswirth László	1	2	3	—	1	2	2	3	3	3	—	—	1
Mayer Jenő	1	2	3	—	1	2	2	2	3	2	—	—	2
Miklósi Sándor	3	3	3	3	—	—	2	3	3	3	—	—	2
40. Molnár György	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Molnár Pál	2	3	2	3	—	—	2	2	2	3	—	—	1
Munk Miklós	1	1	2	—	2	2	1	1	2	2	—	—	2
Pekáry Rezső	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	—	—	2
Péteri György	2	1	2	—	1	2	2	2	3	3	—	—	1
45. Pfeifer Gyula	3	1	3	3	—	—	1	3	3	3	—	—	2
Pillitz Vilmos	2	2	3	3	—	—	2	3	3	4	—	—	1
Polacsek Lajos	2	2	3	—	1	2	2	3	2	3	—	—	2
Polgár László	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Richter Imre	2	1	2	—	1	2	1	1	1	2	—	—	2
50. Rosenberg Iván	3	2	4	4	—	—	3	3	3	3	—	—	2
Sacher Andor	2	2	1	—	2	1	2	1	1	2	—	—	1
Sárközi György	2	1	2	—	1	1	1	3	3	3	—	—	2
Sárospataky József	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Schnöller Károly	2	2	2	—	2	1	1	2	2	2	—	—	1
55. Scholz Károly	2	1	3	—	2	1	1	3	3	2	—	—	1
Stadler László	2	2	4	—	3	2	2	3	3	3	—	—	2
Straicher Benő	3	3	4	—	2	3	3	2	3	3	—	—	1
Szabolcsi Bence	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	—	1
Szabó Béla	3	1	3	—	2	3	1	2	2	3	—	—	2
60. Szemere Vilmos	3	3	3	—	1	3	3	4	3	4	—	—	2
Szenes Andor	1	1	2	—	2	3	1	3	2	2	—	—	1
Székely Gyula	3	3	4	4	—	—	3	3	3	3	—	—	2
Szőllősi Lóránd	1	1	2	—	1	1	1	1	2	2	—	—	1
Telegdi Árpád	1	2	2	—	1	2	1	3	2	2	—	—	1
65. Török Jenő	1	2	3	—	2	3	2	2	3	3	—	—	1
Varga József	3	2	4	—	2	3	2	2	2	2	—	—	2
Vámos Gyula	2	2	3	3	—	—	3	2	3	3	—	—	1
Wass Zoltán	2	2	4	—	2	2	3	3	3	3	—	—	2
Wentzler Lajos	2	1	1	—	2	2	1	1	1	1	—	—	2

Vizsgálatlan maradt: Glaser János.

Magántanulók: Angyal János, Galambos Mihály, Hahn Sándor, Horváth Gyula, Kálmán Mihály, Kun Andor, Paulus Róbert, Tyrnauer Alfréd ism., Veszeli Tibor, Rónai Irén, Schick Ottilia, Siegescu Edith.

Nyolcadik osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög-pótló		Német nyelv	Történelem	Természet-tan	Mennyiség-tan	Pólesészeti előtan	Test-gyakorlás	Magaviselet
					irod. olv.	rajz							
Nyilvános tanulók:													
Anheim Frigyes	3	3	3	3	—	—	2	3	3	3	3	—	2
Csató László	1	2	3	—	1	2	2	2	3	3	2	—	1
Csuppay Ferenc	1	2	2	2	—	—	2	1	3	3	2	—	1
Fenyvesi György	1	2	3	—	1	1	2	3	3	3	2	—	1
5. Földes György	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	—	1
Gerey Hugó	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1	1	—	1
Griesz Lajos	1	2	3	—	1	3	2	1	3	3	2	—	2
Gross Leó	1	3	3	—	2	2	3	3	3	3	3	—	1
Heller Tibor	1	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	—	2
10. Jaulusz György	1	1	3	3	—	—	2	1	3	3	1	—	2
Kanczuker Géza	1	1	2	2	—	—	1	1	2	2	1	—	1
Kádár István	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	—	1
Kende György	1	2	3	2	—	—	1	3	3	3	1	—	2
Kéri Tibor	1	1	2	—	2	2	2	2	3	3	2	—	1
15. Klein István	1	1	2	—	1	2	1	2	2	2	1	—	1
Kolos István	1	1	2	—	1	2	1	1	2	2	1	—	1
Komor István	1	1	3	3	—	—	1	1	3	3	1	—	1
Kornis Tibor	1	2	3	—	2	1	2	3	3	3	2	—	2
Kövér Gusztáv	2	2	3	—	1	2	2	2	3	3	1	—	1
20. Landau Géza	1	1	3	—	1	1	2	2	3	3	1	—	1
Landgraf Ervin	1	2	3	—	2	3	1	2	3	3	2	—	2
Lázár Balázs	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	—	2
Magaziner Pál	1	2	3	—	3	3	2	2	3	3	1	—	1
Magyar Béla	1	1	2	—	1	1	2	1	1	2	2	—	2
25. Montagh Ferenc	1	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2	—	1
Müller Sándor	1	2	2	1	—	—	1	1	2	3	1	—	1
Neugebauer Károly	2	3	3	—	2	3	3	3	3	3	3	—	2
Pádly Béla	3	3	3	—	2	3	3	3	3	3	3	—	2
Pillitz Dániel	1	2	3	3	—	—	3	3	2	3	3	—	2
30. Poll Andor	1	3	3	—	2	3	3	3	3	3	2	—	1
Poll János	1	2	3	—	2	1	2	2	3	3	2	—	1
Porosz Ambrus	1	2	3	3	—	—	2	2	3	3	2	—	1
Rechtnitz Pál	1	3	3	—	2	2	2	3	3	3	3	—	2
Stiassny Miklós	1	2	3	—	2	3	1	3	3	3	3	—	1
35. Szántó Artúr	1	2	3	3	—	—	2	1	3	3	1	—	2

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló		Német nyelv	Történelem	Természet-tan	Mennyiség-tan	Bölcsészeti előtan	Test-gyakorlás	Magaviselet
					irod. olv.	rajz							
Székely Miklós	1	1	3	—	2	1	2	1	2	2	1	—	2
Teichner László	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	1
Tieberger Leó	1	2	3	3	—	—	3	2	3	3	3	—	2
Vermes Jenő	1	1	2	1	—	—	1	1	2	2	1	—	2
40. Verő Tibor	1	1	2	1	—	—	2	1	2	2	2	—	2
Zala György	1	1	2	—	1	1	1	2	2	2	2	—	1
Zobor Jenő	1	2	3	—	2	1	3	3	3	3	2	—	1

Kimaradt: Csorba Emanuel.

Katona lett: Bauer Géza m. v. t., Gerlei Károly, Kállai Andor, Kazacsay Gyula, Michailovich Cornél, Petrovics Ferenc.

Magántanulók: Bauer Géza, Biró Ede (VII—VIII), Csorba Emanuel, Dolezsalek Pál (VII—VIII), Fitz Gabriella (VII—VIII), Háry Emma, György Alfrédné, Herskovits Gyula, Kovács Gyula, Koppány György (VII—VIII), Krompaszky Endre, Kún Andor (VII—VIII), Ligeti Árpád, Marthé Hildegard, Mezei Izidor, Moises Izsó, Nika Gottlieb (VII—VIII), Rajna Dezső, Raskó István, Rónai Irén (VII—VIII), Schön Gábor, Winderger Erna.

A Vkm. $\frac{40{,}962.}{1916.}$ sz. rendelet alapján létesitett tanfolyamot végezték:

1. Albulescu Gyula
2. Angyal János
3. Böhm Rezső
4. Egyházy Béla
5. Fenyves Gábor
6. Friedlieb Aladár
7. Gaál Miklós
8. Galambos Mihály
9. Goldfinger Bertalan
10. Hillovics Hermann
11. Hilscher Rezső
12. Hoffmann György
13. Horváth Gyula
14. Jónás Ödön
15. Kemény Gyula
16. Koppány György
17. Krempels Péter
18. Manswirth László
19. Máté Ferenc
20. T. Móricz Loránd
21. Pap Endre
22. Petrovich Ferenc
23. Pintér Gyula
24. Rokitanszky Béla
25. Sáska Gyula
26. Tyrnauer Alfréd
27. Vámos Gyula
28. Varju József
29. Veszeli Tibor
30. Visolyi Gusztáv
31. Zoltán László

IX. STATISZTIKAI KIMUTATÁSOK.

1. A nyilvános tanulók létszáma.

	I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III.	IV.	V. A.	V. B.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Fölvétetett	72	74	60	60	76	72	45	47	72	72	49	699
Vizsgálatot tett	65	65	55	56	74	71	45	47	68	69	42	657

2. A nyilvános tanulók életkora 1915. évi december hó 31-én.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Összesen
életévét betöltötte												
14	70	153	74	80	89	58	69	44	5	—	1	657

3. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók illetősége.*

Helybeli	Más törvényhatóságokba való	Horvát-Szlavonországba való	Külföldi	Összesen
557	97	—	3	657

* Az illetőséget a szülék és gyámok lakóhelye határozza meg.

4. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók szüleinek (gyámjának) foglalkozása.

Nagybirtokos, nagybérlő	Középbirtokos, középbérlő	Kisbirtokos, kisbérlő	Egyéb őstermelő	Gazdasági tisztviselő	Gazdasági segédszemély	Nagyiparos, bányavállalkozó	Kisiparos, bányavállalkozó	Ipari vagy bányászati tisztviselő	Egyéb ipari vagy bányászati segédszemély	Nagykereskedő, nagyvállalkozó	Kiskereskedő, kisvállalkozó	Kereskedelmi vagy közlekedési tisztviselő	Egyéb kereskedelmi vagy közl. segédszemély	Köztisztviselő	Pap, tanár, tanító	Más értelmiségi	Szolga	Katonatiszt	Kereskedelmi munkás	Tőkés, háztulajdonos	Nyugdíjas tisztv.	Nyugdíjas altiszt v. szolga	Magánzó, eltartásos	Egyéb foglalkozású	Összesen
10	2	2	2	1	—	24	37	39	6	69	73	112	12	64	20	106	13	2	—	18	15	2	28	—	657

5. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók vallása, anyanyelve és nyelvismerete.

Vallás								Anyanyelv						Nyelvismeret	
r. kat.	g. kath.	gör. kel.	ref.	ág. ev.	unit.	izr.	összesen	magyar	német	tót	szerb	olasz	román	csak magyarul tud	hányan tudnak magyarul?
130	8	3	20	17	3	476	657	641	14	—	—	1	1	273	657

6. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók előmenetele a rendes tantárgyakban.

	Minden rendes tantárgyból			Egy	Két	Több	Összesen
	jeles	legalább jó	legalább elégséges	rendes tantárgyból elégtelen			
	osztályzatot kapott						
Tanuló _ _ _ _	33	101	434	46	25	18	657
Százalék _ _ _	5·02 %	15·37 %	66·06 %	7·— %	3·81 %	2·74 %	100 %

7. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók magaviselete, fegyelmi és egészségi állapota és mulasztásai.

Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók száma	A magaviseletből			Az igazgatói megrovások száma	Tanárkari megrovás	Könnyű	Súlyos	Fertőző	Haláleset	Egy órát sem	Csak igazoltan	Igazolatlanul (is)	Igazolt	Igazolatlan
	jó	szabályszerű	kevésbé szabályszerű			megbetegedések száma				mulasztott			órák száma	
	osztályzatot kapott													
657	497	158	2	9	—	1995	74	43	—	68	569	20	20998	91

8. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók közül:

Ismétlő volt	A görögpótló tárgyakat tanulta	Mint rendkívüli tárgyat legalább elégséges eredménnyel tanulta						
		az angolt	az egészségtant	a szabadkézi rajzot	a gyorsírást	az éneket	a vivást	a céllövésben részt vett
14	176	31	—	75	—	—	—	—

X.

JELENTÉSEK.

1. A Segítő-Egyesület jelentése az 1915/1916. tanévi működéséről.

Egyesületünk a lefolyt iskolai évben élénk tevékenységet fejtett ki, különösen most, amikor több tanulónk atyja a harctéren van s a minden téren beállott drágaság sok családra szinte leküzdhetetlen nehézségeket ró, igyekeztünk, hogy amennyire lehetséges ezeken a bajokon enyhítsünk. 98 tanulót láttunk el teljesen ingyen tankönyvekkel, azonkívül igen sokan kaptak készpénzsegélyt, sőt több tanulóért fizettünk tandíjat.

Az egyesület tagjainak száma 305 volt.

Ifjúsági elnök Poll János VIII. oszt. tan., pénztáros Székely Miklós VIII. oszt. tan. és főjegyző Komor István.

A tanulóifjúság érdeklődése ezidén sem volt kielégítő, ezt még mindig a nehezebb gazdasági viszonyokban keressük.

Egyesületünket adományaikkal a következők támogatták:

A Pesti Hazai Első Takarékpénztáregyesület	K	200.—
Just Emil úr adománya	«	200.—
Az Egyesült Budapesti Takarékpénztáregyesülettől	«	60.—
Ciner Szilárdné úrnő adománya	«	33.—
Waisbecker Sándor úr adománya	«	20.—
Az V. *B* osztály adománya	«	15.—
Magyar Mannheimer Alice úrhölgy adománya	«	10.—
Gutmann Albin I *A* oszt. felülfizetett	«	1.—
Csalán László I *B* « «	«	18.—
Fazekas Lajos « « «	«	8.—
Frankl Tibor « « «	«	3.—
Lánci Imre « « «	«	3.—
Révész Sándor « « «	«	5.—
Vázsonyi Endre « « «	«	18.—
Révész István II *B* « «	«	5.—
Suchy István « « «	«	1.—
Illés György III. « «	«	2.—
Gutmann Bert. IV. « «	«	3.—

Weltmann Andor	IV. oszt.	felülfizetett	K	1.—
Halász Elek	V. *A* «	«	«	1.—
Róna László	VI. «	«	«	1.—
Sziklai Miklós	« «	«	«	1.—

Fogadják a kegyes adakozók ez úton is egyesületünk őszinte köszönetét. Ugyancsak e helyen fejezzük ki köszönetünket intézetünk azon növendékeinek is, akik a tanév végén fölöslegessé vált tankönyveiket egyesületünknek adományozták.

Az egyesület számadása a következő:

I. BEVÉTELEK:

a) Készpénzmaradvány a mult évről	34	kor. 64	fill.
b) Tagsági díjakból	565	« 60	
c) Adományokból	670	« 82	«
d) Kivettünk a takarékpénztárból	500	« —	«
e) Hadikölcsön-kötvényeink kamatai	1200	« —	«
Összesen	2971	kor. 06	fill.

II. KIADÁSOK:

a) Tandíjakra	540	kor. —	fill.
b) Segélyezésre	181	« —	«
c) Tankönyvekre	555	« 66	«
d) Jótékonycélokra	240	« —	«
e) Takarékpénztárba tettünk	1400	« —	«
f) Egyéb kiadás	48	« —	«
Összesen	2964	kor. 66	fill.

Egyesületünk vagyoni kimutatása a következő:

a) 6%-os hadikölcsönbe fektetve van	K	20,100.—
b) A Pesti Hazai Első Takarékpénztárban van	«	4,647.58
c) A Pesti Magyar Keresk. Bankban van	«	400.—
d) A Hampel-féle alapítvány	«	300.—
e) Készpénzben a házipénztárban van	«	6.40
Összesen	K	25,453.98

Székely Miklós
pénztáros.

Virág Oszkár
vezetőtanár.

2. Titkári jelentés a «Deák Ferenc» önképzőkör 1915/16. évi működéséről.

A dr. Benedek Marcell tanár úr vezetése alatt megalakult önképzőkör tisztikara a következő lett: Elnök: Földes György VIII. o. tan. Alelnök: Verő Tibor VIII. o. tan. Titkár: Kádár István VIII. o. tan. Főkönyvtáros: Kéri Tibor VIII. o. tan. Pénztáros: Vermes Jenő VIII. o. tan. Főjegyző: Komor István VIII. o. tan. Aljegyző: Haas Vilmos VII. o. tan. Ellenőr: Kovács László VII. o. tan. Könyvtáros: Sárközi György VII. o. tan.

A kör ezidei működésében nagy célt tűzött maga elé: nevezetesen azt, hogy tagjainak önműveléséhez ne csak szépirodalmi, hanem minden más téren is hozzájáruljon. Ily módon az önképzőkör programmja a népszerűsített közgazdaságot és természettudományt, valamint a zenét is felölelte.

Az idei évet általában a szabadelőadások évének nevezhetnők, mert a zeneszámoktól eltekintve, az előadások közel kétharmadrésze szabadelőadás volt. Ezt a körülményt örömmel jegyezzük fel, egyrészt mert tagjaink előadásait sokkal közvetlenebbé és természetesebbé tette, másrészt mert előadóképességüket is fejlesztette.

A szabad előadásokat három csoportra oszthatjuk:

a) *Szépirodalmiak:* Földes Gy.: Ibsen (2 részben), Kádár I.: Ibsen Peer Gyntje (2 részben).

b) *Közgazdaságiak és politikaiak*: Verő T.: Háború és gazdasági egyenlőtlenség (Aranykönyvi dicséretet kapott). Teichner L.: Marx közgazdasági tanai. Landau G.: Széchenyi eszméi (2 részben). Székely M.: Wesselényi Miklós nézetei a szláv kérdésben.

c) *Természettudományi* előadás egy volt: Farkas Z.: Az ember fejlődése.

Zenei tárgyú szabad előadást Richter J. tartott: Griegről.

Értekezést egyet olvastak fel: Pfeiffertől Petőfi elbeszélő költészetéről. Haas, Szenes, Sárközi, Forbát és Kolos több költeményükkel érdemelték ki a kör elismerését. Szabolcsi sajátszerzeményű Menuetjével aratott sikert.

A reprodukáló művészeteknek is szépszámú művelője akadt. Zeneszámokat adtak elő: Landau (zongora), Pillitz (gordonka), Varga (zongora), Richter (zongora), Ferda (hegedű), Mayer (hegedű), Szabó (hegedű), Eschenasy (gordonka), Hertzka (zongora), Sziklai (hegedű), Abel (hegedű). Szavaltak: Pfeiffer, Richter és Glaser.

A könyvtár fejlesztésére az idén különös gondot fordítottunk. Ez abból is kitünik, hogy a könyvtár tavalyi állománya 86 kötet volt, az idei 176 kötettel szemben.

Zenekart is szerveztünk. Landau karnagy fáradozásai azonban a tanulóifjúság részvétlensége miatt majdnem teljesen kárbavesztek. Vermes

próbálkozott még egyszer a zenekarral, de az ő működésének is csekély eredménye volt: zenekara épen, hogy március 15-én szerepelni tudott.

Tagjaink munkásságát pályázatokkal fokoztuk. A pályázatok eredménye a következő volt:

A kötött tárgyú értekezés (A demokratikus eszmék fejlődése Magyarországon 1848-ig) 20 koronás díját Kádár István VIII. o. tan. nyerte.

A magyar tárgyú értekezés díját (20 K) két egyenlő részben: Kádár István VIII. oszt. tan., (Czakó Zsigmond) és Környei István VI. o. tan., (Herczeg Ferenc) nyerték.

Az idegen tárgyú értekezés díját (20 K) Haas Vilmos (Symposion) nyerte. Dicséretet nyert: Klein István VIII. o. tan. (Wilde Oszkár) és Schiff Sándor VI. o. tan. (A rádium).

A verspályázat díját (10 K) Sárközi György VII. o. tan. nyerte (Sorsunk), ugyancsak Sárközi dicséretet is nyert. (Szívem a malomban.)

A novellapályázat díját (10 K) Szenes Andor VII. o. tan. nyerte. (Mikor a gyerek szerelmes.) Ugyancsak Szenes dicséretet is nyert. (Elkésett virágok.)

A kötött formájú műfordítás díját (10 K) Sárközi György VII. o. tan. nyerte. (Heine: Romancero).

A kötetlen formájú műfordítás díját (10 K) Pfeiffer Gyula VII. o. tan. nyerte. (Heyse: A magánosok.) Dicséretet nyertek: Kovács László VII. o. tan. (Ibsen: A helgelandi hadjárat) és Strindberg: A hitelezők c. darabjának fordítója, de ez nem jelentkezett.

Szavalóversenyt is tartottunk. Az első díjat (10 K) Frieder Miklós VII. o. tan. nyerte; a másodikat (5 K) Földes György VIII. o. tan. és a harmadikat (5 K) Richter Imre VII. o. tan. Dicséretet nyertek: Korniss VIII., Pfeiffer VII., Farkas VI. és Aigner V. o. tanulók.

Végül meg kell emlékeznünk március 15-éről, amelyet a szokásos kegyelettel ültünk meg. Az ünnep műsora a következő volt: 1. *Himnusz*, előadja az intézeti ének- és zenekar. 2. *Ünnepi beszéd*, tartja: Földes György. 3. *Arany János:* Rendületlenül, szavalja: Pfeiffer Gyula. 4. *Petőfi és a világszabadság.* Farkas Zoltán ünnepi értekezése. 5. *Liszt:* XII. Rapszódia. Zongorán előadja: Landau Géza. 6. *Kurucz—Szabolcska:* A Grand Caféban. Énekli: Kollár Lajos. 7. *Szózat.*

Végül köszönetet kell mondanunk Ady tanár úrnak, aki a vers- és novellapályázat pályaműveit bírálta és Benedek tanár úrnak, aki a többi pályaműveket volt szíves bírálni. Benedek tanár úrnak még külön hálával tartozunk azért, hogy megtanított a magunk lábán járni.

Komor István	*Földes György*	*Kádár István*
főjegyző,	elnök.	titkár.

3. Művészettörténeti előadások.

A művészetek iránti érdeklődés felkeltésére sikerült művészettörténeti előadásokat rendezett az ifjúság. Három előadásunkon, — melyek közül az első kettőt megismételtük, — nagyszámú közönség jelent meg. Anyagilag is szép sikerrel járt a vállalkozás : 172 koronát juttatott Diákfalva javára.

Az első előadáson Haas Vilmos (Botticelliről), Sárközi György (Szinyei Merse Pálról) és Munk Miklós (Dürerről) olvastak fel.

A másodikon Richter Imre (Rodinről), Gábor János (Böcklinről) és Elek Tibor (A gótikáról, különös tekintettel Magyarországra).

Végül a harmadikon Szabolcsi Bence (Watteau-ról), Molnár György (Székely Bertalanról) és Pfeifer Gyula Beethovenről, s ez előadásában a zenei alapfogalmakat igyekezett tisztázni.

Az utolsó előadáson Szabolcsi és Richter zongorán előadták Beethoven V. szimfóniájának 1. és 2. tételét. Valamennyi felolvasást vetített képek kisérték, melyeknek diapozitivjeit Poll János és Elek Tibor tanulók készítették. Hálás köszönettel kell megemlékeznünk Szmetana Ágost és Benedek Marcell tanár urakról, akik érdeklődésükkel, támogatásukkal segítették elő a sikert.

4. A Mathematikai és Természettudományi Kör működése az 1915/16. tanévben.

A kör ezévi működése rendes időben vette kezdetét. Az október hónapban tartott alakuló gyűlésen megválasztatott elnöknek Teichner László VIII., titkárnak Magyar Béla VIII., könyvtárosnak Munk Miklós VII. és jegyzőnek Molnár György VII. o. tanuló. A tagok száma 133 volt. A kör az év folyamán 11 ülést tartott, amelyen 15 tag 15 matematikai és 11 a természettudományok körébe tartozó tárgyról értekezett. Az utóbbi előadások nagyrésze kísérletekkel volt kapcsolatos. A kör munkálataiban a tagok általában dicserendő buzgalommal vettek részt. Az üléseken kívül a tagok hetenkint háromszor résztvettek a számukra rendezett előadásokban, melyeknél a fősúlyt az önnálló tevékenységre fektettük. A kör vezetője a térképhálózatok szerkesztésébe, a terepábrázolásba és a speciáltérképek használatába vezette be a résztvevőket. Virág tanár úr a differenciál- és integrálszámításból, Szmetana tanár úr pedig a folyó tanévben is az ábrázoló geometriából tartott rendszeres előadásokat. A tanár urak önzetlen fáradozásáért a kör tagjai hálás köszönetüket fejezik ki.

A Baron-féle alapítvány kamataiból kitűzött pályadíjakat Teichner VIII. o. tan. «Az algebrai függvények tulajdonságai és Földes VIII. o. tan. «A Spektralanalizis» című dolgozataikkal nyerték el. A kör egyik jutalomdíját a legjobb előadásért Fenyvesi, a másodikat felerészben Teichner VIII., felerészben Székely VIII. o. tanulóknak itélte oda a kör.

Peisner Gyula úr az intézet volt tanulója részéről kitűzött 10 korona díjat Székely VIII. o. tanuló nyerte el zárthelyi dolgozatával.

A könyvtár állománya a lefolyt tanévben nem változott. 75 tag 321 kötetet használt.

Pénztári jelentés :

Bevétel :		Kiadás :	
Pénztári maradvány .	116 K 34 f.	Lapokra	10 K — f.
Értesítőkből	3 « — «	Kötések és költségek	15 « 64 «
Önkéntes tagdíjakból .	229 « — «	Pályadíjak kiegészítésére	13 « 20 «
Összesen..	348 K 34 f.	Jutalomdíjakra	26 « — «
		Distancmérő	28 « 20 «
		Összesen	93 K 04 f.
		Maradvány ...	255 « 30 «
Takarékpénztári betét 21 K.		Összesen	348 K 34 f.

Dr. Fross Károly
tanár, a kör vezetője.

5. Jelentés a Tanárok Özvegyeit és Árváit Segítő Országos Egyesületről.

A lefolyt iskolai évben intézetünk útján a következő adományok érkeztek :

Schmidl Miklós dr. V. adománya ..... K 30.—
Schwarz Ármin bankár III. adománya ..... « 60.—
A tanári kar adománya hadikölcsönkötvényben ..... « 300.—

Szőts Gyula.

6. Főgimnáziumi Cserkészőrszem Csapat évi jelentése.

A főgimnáziumi cserkészőrszemcsapat az 1915/16. tanévben is folytatta megkezdett munkáját. Az alakulógyűlés 1915 október hó 14-én volt, mikor is ujjászerveződött a csapat.

Tisztikara : Virág Oszkár tanár, főparancsnok ; Lax A. Salvator tanárjel., parancsnok ; Ludasi Marcell, Glücksmann Endre, Komor István (hadbavonult) segédtisztek.

Csapatmunka. Hetenkint egyszer tartatott rendes csapatgyűlés. És pedig tartatott 34 rendes, 3 rendkívüli ; 9 vezetőkari, 1 szervezkedő csapatgyűlés. Ünnep- és vasárnapokon kirándulások és gyakorlatok voltak, és pedig 18 egynapos, 4 kétnapos kirándulás volt az elmult nyári szünetben

pedig 6 hetes táborozást rendeztünk Balatonbogláron. Ezidén a nyáritábor Balatonlellén lesz, melyet a csapat parancsnoka rendez és július 1-től, 31-éig bezárólag tart. A rendes csapatmunkán (ujonc, másod- és elsőosztályú próbák anyaga) kívül rendes örsi- és csoport-munka folyt, amennyiben minden örs és csoport hetenként egyszer szintén tartott örsi ill. csoportgyűléseket.

Ünnepélyeink. Csapataink vezetősége ez évben két izben rendezett cserkészünnepélyt a Hüvösvölgyben. Először 1916 április hó 2-án, ujoncavatással egybekötve, melyen jelen volt Fest Aladár kir. tankerületi főigazgató úr és Virág Oszkár főparancsnok úr, másodszor pedig 1916 június hó 4-én a hadiárvák alapja javára zászlószegbeveréssel és fogadalom megújítással egybekötve. Ez alkalommal pedig dr. Weisz Miksa tanár úr jelent meg az ünnepélyen. Az első ünnepélyen Fest Aladár főigazgató úr, a másodikon pedig dr. Weisz Miksa tanár úr mondottak magasszárnyalású, mélyrehatható buzdító beszédet az avatottakhoz. Mindkét ünnepélyünkön az avatást Lax A. Salvator parancsnok végezte, aki Virág Oszkár főparancsnok úr kezeibe tétette le a fogadalmat az ujoncokkal. Az ünnepélyek nagyon szépen sikerültek, s a napi-lapok is dicsérőleg emlékeztek meg róluk. Az ünnepélyek rendezésében nagy része volt a tisztikar összes tagjainak, akik buzgón működtek közre, hogy minél nagyobb siker koronázza.

Csapatfelosztás. Az ezidei ujjászervezés némiképen változtatott a tavalyi csapatfelosztáson. A csapat ezidén is 3 csoportból és 9 örsből áll. Az első és második csoportot intézetünk növendékei, a harmadik csoportot pedig reál, kereskedelmi és polgári iskolai tanulók alkotják. Mindegyik csoport 3 örsre van osztva, minden örsben 8—10 fiúval. A csapat tagjainak jelenlegi létszáma: 82 főből áll.

Csapatvagyon.

A) *Tiszta vagyon.*

a P. M. K. Banknál	52135. sz. betétkönyvön	K 156·—
a « « « «	53143. « «	« 250·—
Negyedik hadikölcsön kötvényben		« 200·—
a házipénztárban		« 92·60
Összesen a tiszta vagyon		K 698·60

B) *Felszerelés.* A csapat tulajdonát képezi a csapatszertár és csapatkönyvtár. Csapatszertárban van: 20 drb sátorlap, 4 morse zászló, 2 drb csapatzászló, 3 drb üst, 2 dob, 4 trombita, 20 drb ásó (Kunváry M. úr ajándéka), 3 teljesen felszerelt mentőtáska és hordágy, teljes irodai és cserkészotthon berendezés. A csapat-könyvtár pedig 200 kötet könyvből áll, melyeket részint adományok, részint vétel útján gyüjtöttünk össze.

Lax A. Salvator,
parancsnok.

Virág Oszkár,
főparancsnok.

XI.

TÁJÉKOZTATÁS A JÖVŐ ISKOLAI ÉVRŐL.

a) A fölvételről.

A jövő 1916—1917. iskolaév szeptember 1.-én kezdődik meg. Ezt megelőzik aug. 31.-én reggel a javító- és pótló-vizsgálatok. Az egy tantárgyból bukott tanulók az igazgatóságnál egyszerűen jelentkezhetnek; éppen úgy a pótló-vizsgálatra utasítottak is. Azon tanuló, aki vizsgálatlan maradt, e napokon az osztály összes tantárgyaiból tartozik vizsgálatot kiállani. *A két tantárgyból bukott tanuló a tank. kir. főigazgatóság engedélyével jelentkezhetik javító vizsgálatra.*

Az I. oszt. tanulókat jul. 3.-án vesszük fel, míg a többi oszt. tanulóink vagy az utolsó vizsgálat után, vagy pedig szept. 2-án iratkoznak be. Idegen tanulók — amennyiben még helyünk lesz — csak szept. 3-án vehetők fel.

A Vallás- és Közokt. M. Kir. Miniszterium 1893. május 18-án 22, 295. szám a. kelt magas rendeletével a felvételt következőképpen szabályozta:

A felvételi díjak már a tanév végén beszedendők s amennyiben az előjegyzettek a tanév elején az osztályfőnöknél személyesen nem jelentkeznek, nemcsak a belépésre való jogosultságukat, hanem a befizetett összegeket is elvesztik.

Levélben vagy írásban való jelentkezésnek helye nem lehet, mert a Rendtartás értelmében a beiratkozásnak személyesen kell megtörténnie.

A tanulók felvételére a szülők és gyámok szíves figyelmébe a «Középisk. Rendtartás» következő pontjait ajánljuk:

5. §. Mind a gimnázium, mind a reáliskola első osztályába az 1883. évi XXX. t.-c. 10. §-a értelmében csak oly növendékek vétetnek fel, kik életük 9-ik évét már betöltötték és vagy arról, hogy a népiskola 4 alsó osztályát jó sikerrel végezték, nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elő, vagy a felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mértékű képzettséggel bírnak. A felvételkor tartozik a tanuló felmutatni születési bizonyítványt s igazolványt arról, hogy mikor volt utolszor beoltva s mily eredménnyel, az I. osztályba felveendő tanulók pedig még a szülőik lakásának bejelentő lapját is. A 12 évesnél idősebb tanuló felvétele felett a tanári testület határoz.

6. §. Ugyanazon iskola egyik osztályából a következő felsőbb osztályba csak az a tanuló léphet, ki az elvégzett osztály rendes tantárgyai-

ból — nem számítva ide a szépírást és tornázást — legalább is elégséges osztályzatot kapott.

Nyilvános középiskolából a megfelelő ugyanazon nemű intézetbe átlépni kívánók előbbi intézetük iskolai okmányaival (bizonyítvány s évi értesítő) tartoznak igazolni, hogy a megelőző osztályt a rendes tantárgyakból legalább is elégséges sikerrel végezték.

Más középiskolából jött növendékek csak akkor vehetők fel a következő osztályba, ha az általok elhagyott tanintézet okmányaival (bizonyítvány s évi értesítő) igazolják, hogy a közvetlen előbbi osztályban kielégítő sikerrel tanulták legalább is azokat a tárgyakat, amelyek rendes tantárgyak abban az intézetben, amelybe felvétetni óhajtanak.

Minden tanulónak a megelőző évi iskolai bizonyítványa az iskolai év végéig, illetőleg a tanulónak az intézetből való távozásáig az igazgatóság irattárában marad.

7. §. A gimnázium V-ik osztályába belépő tanuló szülője, illetőleg gyámja köteles kijelenteni, vajjon fia, illetőleg gyámoltja az 1890. évi XXX. t.-c. értelmében a görög nyelvet, avagy az idézett törvénycikk által meghatározott pótló tantárgyakat fogja-e tanulni. (Lásd az ezen értesítőben a szülők figyelmébe ajánlott külön értesítést.)

9. §. Felvételi vizsgálatok díja 20 korona. Minden vizsgálati díjat a vizsgálat megkezdése előtt kell megfizetni.

10. §. Egyik tanintézetből a másikba való átlépés rendesen csak a tanév kezdetén történhetik. Évközben más intézetből jövő tanuló a tanári testület határozata alapján csak a változtatás okainak igazolása mellett vehető fel.

11. §. A középiskolák egy-egy osztályába rendszerint 60 nyilvános tanulónál több nem vehető fel, kivéve, ha párhuzamos osztályok állanak rendelkezésre. (Lásd az 1883 : XXX. t.-c. 17. §-át.)

12. §. Minden tanuló a felvételre személyesen és rendszerint atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azok valamely külön megbizottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni. Azok a szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekük vagy gyámfiuk felvételekor alkalmas helyettest tartoznak bejelenteni, kire a házi felügyelet és nevelés tekintetében kötelességüket és jogukat átruházzák, hogy a gondviselésére bizott tanuló felől az igazgatóság vagy osztályfő értesítését elfogadhassa. A szülők és gyámok e részben minden változtatást személyesen vagy írásban tartoznak bejelenteni az igazgatónál; ennek viszont joga és kötelessége ott, hol alapos oknál fogva a gondviselést elégtelennek, vagy a befolyást éppen károsnak tartja, megkövetelni, hogy e tekintetben célszerű változás történjék.

b) A görög nyelvet helyettesítő tárgyak megválasztásáról.

Az 1883. évi XXX. t.-cikket módosító 1890. évi XXX. t.-c. rendelkezésének megfelelően a gimnázium felső négy osztályába járó azon tanulók, kik a görög nyelv és irodalom tanulására nem kötelezik magokat, ezen tárgy helyett a következő tantárgyakból nyerhetnek rendes oktatást:

a) a magyar irodalom bővebb tárgyalása kapcsolatban a görög remekírók műveinek ismertetésével (magyar fordításban) s a görög irodalom meg a művelődéstörténet alapvonalai;

b) rajzolás, mértani és szabadkézrajzi elemekkel.

Ezen pótló tanfolyam tehát két külön, kötelező tantárgyat ölel föl, melyekből rendes osztályvizsgálatot kell tenni.

Figyelembe véve azt, hogy a pótló tanfolyam felállításával a tanítás bizonyos mértékig két irányba tereltetik, melyek követése az előre megválasztott életpályák minőségétől függ, de viszont a kitűzött életcél elérésére az irány helyes megválasztásának nagy fontossága van, a szülők és gyámok iránt tartozó kötelességet teljesíti ezen főgimnázium igazgatósága, midőn a törvény lényegének tartalmáról s az irányválasztás természete és következményei iránt az alább következő sorokban kellő tájékozást nyujt.

Kiváló fontosságú elsősorban az V-ik osztályba lépő tanulók irány-bevallása. *Az irányválasztásra nézve a beiratkozás alkalmával kell nyilatkozni*, mely vagy szóbeli nyilatkozattal történik a szülők, illetőleg a törvényes gyámok jelenléte vagy írásbeli nyilatkozatban azok távolléte esetén.

Ha a tanuló a szülők, illetőleg a törvényes gyám távollétében ezek írásbeli nyilatkozata nélkül jelentkezik az V-ik osztályba való fölvételre, a választott irányt bejelentheti, de köteles az írásbeli nyilatkozatot 8 napon belül megszerezni. Ha a tanuló a határidő eltelte után sem mutatja be a kivánt nyilatkozatot, az igazgató hivatalból értesíteni fogja a szülőket, illetőleg a gyámot arról, hogy a tanuló melyik irányra jelentkezett, oly hozzáadással, hogy ha 5 nap alatt ellenkező értesítést nem nyer, a tanuló választását véglegesnek fogja tekinteni.

A bevallott iránytól eltérés, illetőleg tantárgyváltoztatás iránt az idézett törvény 4. §-a határoz. *Tantárgyváltoztatás* az idézett §. szerint *kötelező fölvételi vizsgálat mellett rendszerint csak a tanév elején eszközölhető.* Az 1883. XXX. t.-c. 13. §-ban megszabott módozat mellett, az évközben történő intézetváltoztatás esetén, a tantárgyváltoztatás, kívánatra csak akkor engedhető meg, ha az illető intézetben, amelybe a tanuló belépett, az általa eddig követett irányban tanfolyam nincs berendezve.

Az igazgatóság figyelmezteti a szülőket, illetőleg a gyámokat a Miniszter úr ezen rendeletére, *melynek a törvény intentiójához képest célja az, hogy az egyéni hajlamnak és rátermettségnek a megfelelő irányok kijelölésével a középiskola nyujtotta ismeretkör intenzívebb elsajátítását biztosítsa.*

A V. és K. m. kir. Miniszter Úr 1890. évi július 30-án 30,820. sz. a. kiadott ezen rendeletében foglalt figyelmeztetés kiegészítéséül az 1891. évi február 19-én 8579. sz. a. kelt újabb rendelet alapján különösen azt ajánlja az igazgatóság a szülők, illetőleg a gyámok figyelmébe, hogy *a görögpótló tanfolyam látogatása különösen azon tanulók számára ajánlatos, kik az alsó 4 osztályban az idegen nyelvekből, nevezetesen a latin nyelvből gyengébb előmenetelt s viszont talán a reális tantárgyak tanulásában szembetűnő képességet tanusítottak; mert az ily növendékeket még egy idegen nyelvnek, még pedig egy klasszikus nyelvnek a tanulása nemcsak hogy szerfelett megterhelné, hanem az egyéni rátermettségöknek megfelelőbb irányban való továbbhaladásában is megakadályozná.*

A nyelvekben gyengébb előmenetelt tett IV-ik osztálybeli tanulóknak ajánljuk a görögpótló tanfolyam választását, míg ellenben azoknak, kik a nyelvtehetség jeleit adták, viszont a görög nyelv tanulását ajánljuk az V-ik osztályban.

Budapest, 1916. június 29.

TARTALOMJEGYZÉK.

I. Az 1915—1916. tanév története ... 3

II. Iskolánk és a háború ... 8

III. A compensativus projectió (geodæsiai tanulmány) ... 19

Szavkay Ede † ... 28

IV. A tanári kar ... 29

V. A tanárok irodalmi működése ... 32

VI. Végzett tananyag ... 33

VII. Érettségi tételek ... 47

VIII. Érdemsorozat ... 49

IX. Statisztikai kimutatások ... 72

X. Jelentések ... 75

XI. Tájékoztatás a jövő iskolai évről ... 82